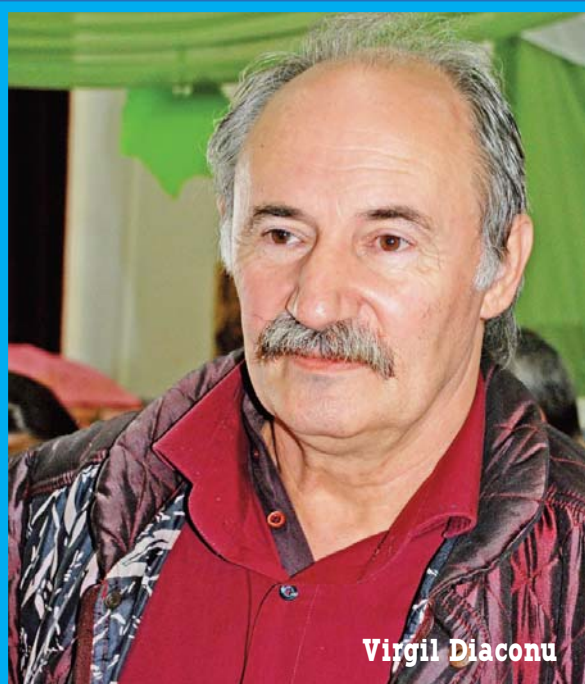

FEREASTRA

**REVISTĂ EDITATĂ DE
ASOCIAȚIA CULTURALĂ „AGATHA GRIGORESCU BACOVIA” - MIZIL**

Mariana Ionescu

Virgil Diaconu

Adela Naghiu

Dan Anghelescu

ANUL XII - NR. 8 - 9 (95 - 96) IULIE 2015

Emil Proșcan

Gânduri

Alb și negru

♦ Adevărul iubirii este în unele despărțiri precum Iisus în taina învierii. Totul se întoarce în Cer. Lumina este la îndemâna noastră precum noi ai pământului suntem.

♦ Trăim în labirintul fanteziei noastre. Limităm infinitul și-l punem în noi, hrană într-un neîncredere. Nu avem jaloane și seara ne întoarcem cuminți dintr-o nouă evadare eșuată.

♦ Liniștea mea nu e tăcere! Am încercat de multe ori să-mi amintesc ceva din perioada imediat următoare nașterii mele. Oare ce gândeam, ce vedeam, la ce eram conectat atunci când pentru ceilalți reprezentam doar o „mână de carne” nedeprinsă încă să vadă, să gândească, să înțeleagă?

♦ Timpul de o zi e prea scurt. Un du-te-vino, deslușit de Meșterul Manole în mâinile ce zidesc închinăciunea nesupunerii în sacrificiul iubirii. Pentru că în orice îmbrățișare există un sacrificiu.

♦ Învățăături transmise prin tălpi goale, adică ce rămâne în tine atunci când simți pământul. Moartea nu este un sacrificiu, ci doar felul neînțeleș de a fi.

♦ Roata norocului este cercul în care mergem. Săgeata se poate opri oriunde, în orice punct din calea destinului.

♦ Cerul nu este un cimitir pentru plânsul zeilor, ci un câmp unde noaptea sufletele pot să lumineze.

♦ Ia seamă, e important ce scrii acum despre ce ai trăit sau ce ai vrea să trăiești!

♦ Cu o muzică potrivită sau cu o liniște în care gândurile ar putea încăpea mai lejer se poate crea dimineața perfectă, ziua perfectă sau seara perfectă, ce există până la tangența cu apa, apoi se transformă într-o realitate comună, cu ferestre și uși și cărămizi care nu au voie să se adune în ziduri.

♦ Poți scrie despre neputința unei aripi rupte, despre dorința evadării, despre singurătatea odăii în care se îmbătrânește până la riduri, despre așteptarea din găurile pustiite de eternul paralelism, despre copiii nenăscuți, sau despre zâmbet, adevăr, minciună, despre ploaia ce cade peste întinderea desfășurată a mării sau despre pașii de dans prin viața de care deja mi-ai vorbit, despre firescul curs al prezentului sau poți să nu scrii nimic, să lași foaia albă să plutească spre poalele muntelui pe care te afli, ca

și cum acolo ai strâns toate zăpezile, pregătindu-ți zborul spre cer.

♦ Jurnalul vieții mele are o singură pagină. Albă. Tot ce scriu despre cele întâmplătoare vine din neantul albului. Acolo gândurile se îndrăznesc. Și anotimpurile. Zăpada, ploile și foarea de cireș. Am o singură pagină! Mereu albă! În ea îmi țin copilăria. Chircită! În poziție fetală! Este modul cel mai firesc al desăvârșirii. Este modul de a primi câte ceva din trebuințele Cerului. Fiecare lucru primit va fi cândva folositor. Pentru zâmbet. Sau pentru lacrimă. Prin mama mea primesc trebuințele Cerului. Parte din sufletul ei.

♦ Peste tot în jur cuvinte ce înegresc albul. Litere în fel de fel de forme! Așa începe orice viață - cu linii, cercuri, bastonașe! Sunt într-o continuă luptă! Sau într-o continuă iubire. Un lucru este cert: liniile nu pot exista fără cercuri. Și invers. Pașii mei sunt linii și cercuri. Nu pot renunța la niciuna din aceste forme care îmi scriu viața. Liniile vin mai ales dimineața. Încep din fața ferestrei. Unele sunt de partea zâmbetului, celelalte se bat cu pumnii în piept că lacrima e cea care exprimă adevărul despre viață și ea trebuie să ne călăuzească pașii pentru a învinge!

Ce trebuie să învingem? Pe cine? De ce?

♦ Aceasta este lupta din mine! Ca în orice luptă câștig și pierd. Ca în orice luptă sunt morminte, eroi și mame cu trupul sfâșiat de durere. Durerea este linia albă dintre două linii negre.

♦ E vară pe Pământ! Iluziile se ascund în substanța timpului, infinitul așteptării se hrănește din cromatica lumii, precum fluturii, Soarele își complică timiditatea într-o detașare complice! Diminețile aduc altfel lumina. Marea Trădare rănește nudul universal! Se moare trăind! Copacii știu, oamenii învață! Totul până la urmă se întoarce!

♦ Schimbările nu se negociază. Schimbarea se simte precum rostul tuturor lucrurilor! Anotimpurile sunt panteoanele în care sentimentele noastre primesc binecuvântarea Cerului! Maria trăiește tristețea din viața oamenilor...

Restul e neant! Ca orice pagină albă!

ESEU

Dr. Mihaela Bacali

Correspondența Lucian Blaga - Vasile Băncilă (III)

Correspondența Blaga-Băncilă se derulează pe parcursul a aproape trei decenii: începe în 1934, și se încheie în 1961, cu o lună înainte de moartea lui Blaga. În prima scrisoare, datată 14 iulie 1934 și aparținând lui Băncilă, acesta îi mulțumește pentru volumul **Censura transcendentă**, pe care îl primise „cu cea mai aleasă bucurie și cu rară recunoștință”⁸⁷ și promite să scrie despre el o recenzie; în ultima, datată 8 aprilie 1961, Băncilă mărturisește că a aflat de boala poetului, dar că speră să nu fie ceva grav și să se vadă în curând la București. „Până atunci, te rog să primești iubirea, respectul și recunoștința mea, toate foarte mari, împreună cu cele mai adânci urări de sănătate”⁸⁸, i se adresează Băncilă, cu tonul său inconfundabil: cald, plin de prietenie și grație. Între aceste două momente, de debut și de final, se desfășoară două destine, o înșiruire de evenimente ce „au împletit un fir de destin care, în multe puncte, a avut consonanțe indiscutabile.”⁸⁹

Epistolele cuprind pagini tulburătoare, pagini în care cei doi evocă momente faste sau „nefast” ale vieții, sunt o radiografie interioară, privilegiind latura de trăire „sur le vif” a evenimentelor.

Prietenia lor s-a bazat pe un mare sentiment de afinitate, pe care Blaga l-a mărturisit constant: „Dacă am trăi în același oraș – sunt sigur că am deveni prieteni foarte buni. Fiindcă avem *multă afinitate*” (subl. nstr.)⁹⁰ Afirmatia lui Blaga „consună” cu cea a lui Băncilă: „am fost ca două sunete care s-au acordat” și, adaugă el, „să nu spun într-o simfonie, ca să nu fie pretențios, dar într-o armonie.”⁹¹

Blaga reafirmă mereu acest sentiment de afinitate pe care îl încearcă pentru Băncilă: „Vrei să-ți fac o mărturisire. Am credința că nimenea în Țara Românească nu are atât o afinitate sufletească cu mine ca dumneata”⁹²

Dacă Blaga simte în el această comuniune de idei și preocupări, Băncilă se „uită” spre Blaga cu un imens respect. Scrisorile lui Blaga sunt pentru Băncilă „mărturia unei prestigioase prietenii”. „Văd în atenția pe care mi-o dăruieți ceva personal dar și ceva anonim, adică încurajarea pe care mi-o dă însăși viața”.⁹³ El se simte întotdeauna onorat de prietenia pe care i-o arată Blaga și de manifestările ei: „dedicația la **Spațiul mioritic** e o onoare atât de mare în-

cât recunoștința mea nu se mai poate exprima”.⁹⁴

Respectul imens pe care Băncilă îl are pentru Blaga se manifestă în cuvinte calde. „Filosofia dumneavoastră e o cristalină tensiune majoră (...) Ea e înainte de toate o înlăturare a incertitudinilor, o nouă geneză cosmică, o înflorire în frumusețe, taină și rost ale realității, o sinteză de hieratism și libertate, de geometrie și ornamentică spontană, un ecou peste milenii al ingenuității originare (...) o amintire a paradisului pierdut și o valorificare a lui, potrivit exigențelor științifice actuale”⁹⁵.

Afinitățile, consonanța de idei dintre cei doi prieteni sunt și rezultatul unei aprecieri comune a lumii satului românesc, a folcloricului, și a interesului constant pentru spiritualitatea românească. „Analiza sufletului țaranului e o splendoare. Și când vei auzi la Academie **Elogiul satului românesc**, vei avea impresia că te-am plagiat. Așa de mult ne mișcăm pe aceeași linie”, mărturisește Blaga într-o scrisoare.⁹⁶

Dacă Blaga nu-și dezvăluie aproape deloc stările interioare, Băncilă se confesează de multe ori despre relațiile din familia sa, despre suferințele provocate de o mamă soacră, suferind de nervi, „Bătrâna a reprezentat în casa noastră un principiu de neliniște permanentă și ceva cvasi-demoniac. Dumnezeu s-o ierte! Ce a stricat ea, cu sufletul ei în parte posedat, nu vom repara niciodată”. „Sfântă dreptate aveau oamenii vechi cari, în căsătorie, căutau nu în primul rând fata, ci familia din care făcea parte”. Băncilă are idealul de familist desăvârșit, pune interesele familiei mai presus de cariera personală.

„De aceea, în viața mea am renunțat la cariera intelectuală și la cărți (în așa măsură încât azi oarecari imbecili pot să mă bată pe umeri iar unii prieteni chiar să mă subestimeze) oricât au cerut-o interesele de familie. Dacă acum n-aș reuși nici în familie, ar însemna că mi s-ar distruge amândouă posteritățile”. Tot despre familie se confesează el mai departe: „Dar eu mi-am cheltuit cea mai mare parte a energiei în familie. Aș fi scris zeci de volume respectabile cu ceea ce am risipit în acest domeniu”⁹⁷. Băncilă se confesează și în legătură cu dezamăgirile legate de viața publică, nu numai de cea intimă. „Dezamăgirea a început în februarie. Parcă am fost în-

tr-un balon care s-a prăbușit și au scăpat doar câțiva. Deci: dezamăgiri publice și intime: pe cele două planuri. De aceea am spus: trist este sufletul meu până la moarte”.⁹⁸

Scrisoarea lui Băncilă din 31 martie 1939 este un adevărat eseu. Ea este o pledoarie pentru moralitate, înțelepciune, echilibru. Deși autorul ei a trecut printr-o adevărată criză morală, generată de constatarea că răul este prezent în lume, că el se află bine camuflat în conștiințele oamenilor și se exteriorizează de multe ori, sentimentul prezenței acestui rău universal îl revoltă profund. „În acest timp am început să mă îngrijorez de cât de mulți oameni răi, falși, cabotini, șantajști, invidioși, geloși, individualiști... sunt pe lume. Cele ce am văzut în culisele revistelor și ziarelor, în viața culturalilor noștri, a celor mai mulți din conducătorii spiritului public etc. m-au revoltat uneori până la descompunerea provizorie și astfel se face că am început să simt pe cei răi ca pe o întreagă negație a principiilor bune din univers, a speciei morale din care fac sau cred că fac parte”.

În fața spectacolului răului universal scriitorul se întreabă ce are el de făcut ca persoană: să recurgă la un fel de mizantropie, sau să răspundă răului cu rău. Dar „ura cere și ea vocație”, „iar eu - o spun cu deplină sinceritate - nu pot urî cu adevărat”⁹⁹

În cele din urmă încearcă să-și găsească niște puncte de comunicare cu lumea, spunându-și că oamenii „trebuie luați așa cum sunt”¹⁰⁰, că ei alcătuiesc un fel de mădule ale unui organism, că „atât omul rău cât și cel bun sunt esențiali genului nostru”¹⁰¹, că mai importantă este starea inițială lăuntrică de acceptare, „căci omul cu ambiții e vulnerabil ca nimeni altul”¹⁰². Concluzia la care ajunge este că tot bunătatea, moralitatea personală este soluția de supraviețuire.

Scrisoarea conține și un îndreptar de viață morală, conceput de autor pentru uzul propriu, dar care poate sluji oricui, ale cărui comandamente sunt:¹⁰³

1., „Renunță la revolta care-ți strivește sufletul. Răutatea, egoismul să nu te mai surprindă (...) considerându-le ca pe un fel de normal (...) mai mult, însușește-ți, principiar, un fel de bunătate universală”.

2., „Bunătatea sau toleranța aceasta metodologică să fie însoțită însă de atitudinea luptătoare, atitudinea virilă și civică”.

3., „Nu te lăsa furat de viclenia oamenilor. Fii bun dar și circumspect”.

4., „Sunt foarte rari oamenii de esențială răutate sau de un egoism atât de împlinit”.

5., „În schimb, dacă vei întâlni oameni în

adevăr buni, închină-te în fața lor”.

6., „Lumea va fi fiind un echilibru ultim, trainic, făcut din bine și din rău. Dar tu nu mai complica atât și fi creator și apostolic”.

Schimbul epistolar este, așa cum s-a văzut anterior, dens, mărturia acută a unor combustii interioare. Alteori însă, mai ales cu ocazia sărbătorilor, el se rezumă la urările tradiționale. Chestiunile legate de opera celor doi: publicarea cărților, organizarea conferințelor etc. Constituie o altă temă predilectă a scrisorilor. Tonul nu-și pierde însă nicăieri afecțiunea, recunoștința, admirația, mărturiile unei prietenii rodnice și statornice. Aprecierile la adresa operei „prietenului” sunt întotdeauna pozitive. Chiar și observațiile critice sunt făcute pe un ton respectuos, ca în scrisoarea următoare: „De fapt, **Diferențialele divine** sunt o carte nespuns de interesantă (...) deși e poate cea mai vulnerabilă din câte ai scris. Așa cum este, eventual, cu unele corecturi secundare, era necesară sistemului tău”.¹⁰⁴

Pagini de o mare sensibilitate artistică, încărcate de emoție și pline de poezie îi scrie Băncilă prietenului său în anul 1941, când deja istoria năvălise în viețile lor cu sabia ei ucigătoare. Deși scrisă în perioada Paștilor, când „pământul parcă se ridică, cerul parcă se coboară, iar granița dintre ele se amestecă în franjuri spirituale ademenitoare”, scriitorul nu se poate bucura îndeajuns, fiindcă „anul acesta, și de la un cârd de vreme încoace, istoria face concurență transcendentului”. De aceea el își caută refugiu, și îl găsește „în familie și natură”. Natura, în special, reușește să-l scuture de toate angoasele existențiale. „Am ascultat sau privit păsărețul în vizită, cântând mai triumfător sau mai nostalgic ca oricând. Îmi pare rău că nu știu cum se numesc toate aceste coagulari de trupușoare zburătoare, toate aceste fărâme gingașe de viață cu viers alinător, felurit. Cântecele ori ciripitul unora aduce cu al mierlei, al altora, cu al privighetorii, al altora, cu al ciocârliei.” Cântecele pițigoiului îi aduce aminte de faptul că în popor se spune că, în ciripitul său, el zice „cinci opinci, cinci opinci, cinci opinci”; în adevăr, „cele câteva sunete argintii, luminoase, cari ies din făptura lui mărunțică, iubitoare de soare și de libertate” par să te facă să crezi că „are o suveică de lumină în gât”.

În aceeași scrisoare, o mică capodoperă, conținând pagini de o bogăție stilistică demnă de un poet, scriitorul povestește apoi despre apariția unei berze: „Într-o zi a venit o barză. S-a rotit de mai multe ori și deodată s-a făcut o boltă mare deasupra curții. Am rămas cu respirația suspendată și cu un fior, ca atunci când eram copil, în sat, și barza din cuibul cel mai apropiat își fălfa imens aripile deasupra capetelor noastre în extaz. Aripile ei ni se pă-

reau uriașe, fantastice, și parcă simțeam pe corpul nostru răcoarea adusă de mișcarea lor. Ne uitam lung, tăcut după ea, ne uitam la perechea de aripi de sus și la aceea de pe pământ – umbrele ei – care se mișcau ritmic, rar și suveran”.

Elementele de natură îi prilejuiesc scriitorului considerații filosofice, ca în rândurile următoare, în care „două stânci” așezate pe o margine de streșină îl fac să reflecteze la figurinele numite *gargouille*, atât de prezente în arhitectura catedralelor gotice: „Arta – și mai ales cea religioasă – e ceva ce se adaugă naturii, și o transfigurează, e chiar o altă ordine decât natura”. Ea rămâne „marea învățătoare de teme și motive, chiar când acestea sunt azi prinse în structuri pur umane ori metafizice.”

Băncilă se mărturisește un mare admirator al naturii, pe care o prețuiește „nu din mizantropie”, și nici „din înclinări estetice”, ci „pentru misterul de ansamblu pe care-l ascunde și pentru semnificațiile ei simbolice”. Astfel, Băncilă stabilește o primă disociere, cea între natură și timpul istoric, afirmând că, spre deosebire de „timpul înfierbântat, repezit și adesea disonant, așa cum e mai ales astăzi”, „natura respiră larg, are un timp mai degrabă vegetal și, în general, nu atacă alt proces până nu l-a terminat pe cel în ființă”. „Noi, oamenii Europei din ultimii ani, riscăm să ne desfacem din încheieturi, din cauza istoriei iuțite și catastrofice pe care o trăim”.

Un alt atribut al naturii este tăcerea. Numai acolo poți auzi „zvonul tăcerii, tăcerea plină sau cea transparentă pentru ecouri venite dintr-o altă existență, totodată mai intimă și mai prestigioasă” (...). „Pentru oamenii moderni, tăcerea rodnică mai-mai că nu mai există. Ei trăiesc aproape numai în zgomot sau într-o tăcere severă, de laborator, de cameră artificială, într-o tăcere de pure absențe, goală, defunctă. Natura ne învață ce e tăcerea pozitivă, ca plenitudine de a exista.”

Plantele, ca reprezentante ale regnului vegetal, păstrează, afirmă Băncilă, „mai mult decât omul, puritatea tipului”. Astfel, o floare, chiar dacă crește printre gunoarie, tot floare rămâne, „nimic n-o pervertește”. Tot plantele au „în ele ceva, care în termeni umani, s-ar numi spirit de ofrandă.” De pildă, copacii din păduri cresc înalți, „se lungesc ca turlele bisericilor” pentru „a ajunge să sărute razele soarelui și să se ofere lui”, în timp ce arbuștii, mai mici și mai neînsemnați, „îi vezi cum se acoperă primăvara cu un gluguș de floare, ca un copil care a venit cu sufletul la gură să-ți ofere ceva”, deci cu cât „e pomul mai mic și mai prizărit”, cu atât e „mai acoperit de floare” și cu atât impresionează mai mult.

O ultimă trăsătură pe care scriitorul o pune în evidență este aceea că „natura e scena în care se

joacă marele mister al luminii. Și mai ales florile sunt vestalele mici ale acestei lumini neîncepte și nesfârșite”. Ele, ca și păsărelele cântătoare, „provin parcă din lumina ce s-a pulverizat și s-a semănat în pământ. De aceea sunt atât de pure, de aeriene și de aceea câtă atât de mult spre soare. Sunt un fel de ciocârlie vegetale”.

Natura este deci pentru scriitor un refugiu în care încearcă să se ascundă de teroarea istoriei. Fără șanse de izbândă, fiindcă aceasta din urmă năvălește cu cruzime în existență. „Pe stradă trec soldați, complet echipați. La zece kilometri de aici se construiesc mereu fortificații. Ceva mai departe, regimentele stau pe Siret și pe Prut (...) Metafizica e devorată de istorie”, concluzionează scriitorul.¹⁰⁵

În scrisoarea următoare, cea din 26 mai 1941, Băncilă evocă, folosind din nou stilul său metaforizant, drama pe care o trăiesc el și ai lui, în momentul vinderii casei de la Brăila. Motivul pare să fi fost „nevoia” – „ne-a încolțit nevoia”, dar, se destăinuie el, „poate să fi fost și un ceas slab”. Sentimentul pe care îl încearcă este acela că „a comis o serie de trădări : a muncii mele de aici, a peisagiului, a bătrânilor, a copiilor și chiar a vieții. Căci în casa aceasta am scris cele mai multe din lucrările de fond, care au avut ecou în viața publică”. Casa a construit-o „într-un fel de trepidație sufletească sacră, acum șase-șapte ani” și a conceput-o „ca pe o legătură a neamului meu cu veacurile, în felul în care clădeau înaintașii de demult. Cum faci un covor, luând în mână fiecare fir, așa am urmărit și eu înălțarea acestui modest și totuși boieresc sălaș al nostru”...

Casa și grădina reprezintă pentru Băncilă o sinteză a peisajului dunărean, „albia” sa sufletească, spațiul matricial, așa cum pentru Blaga era plaiul. „Eu trăiesc armonia mai ales în spațiul plan, întins la nesfârșit și, în orice caz, în spațiul cu perspective mari, cu cortinele ridicate. Sunt la o vârstă când nu te mai poți replanta adânc în alt peisagiu.” El se compară cu o plantă ale cărei rădăcini sunt adânc înfipite în „câmpia și lunca dunăreană”. Aici se simte „înșurubat în eternitate”. Despărțirea de casă, de locurile acestea de care se simte atât de legat, îl face să reflecteze mai adânc la relativitatea lucrurilor, apoi chiar la *Marea Trecere*. „Nici când ca acum nu se aplică mai emoționant în viața mea cuvintele : *partir c'est mourir un peu*. Vânzarea casei și plecarea aceasta sunt o experiență anticipată a renunțării definitive, o pregătire pentru cea din urmă taină.” Legătura cu casa, și prin ea, cu rădăcinile sale, este atât de profundă încât, plecând, simte că „ceva din sufletul nostru, al celor patru ai mei, rămâne aici și va rătași prin odăi și printre arbori (...) Aș vrea să mă

opresc, ca acei membri ai triburilor primitive, pe marginea râului trecut și să aștept să vină și umbra”. Paginile sunt cu atât mai emoționante, mai nostalgice, cu cât ele se adresează lui Blaga care fusese acolo și, așa cum mărturisește Băncilă, participase și el intens la armonia și pacea locului.¹⁰⁶

Blaga a văzut întotdeauna în Băncilă o persoană desprinsă parcă de cotidian, ruptă de realitate, o ființă divină - „un înger” („E un înger”¹⁰⁷), iar familia acestuia a fost pentru poet „îngereasca familie”.¹⁰⁸ Uneori familiile celor doi participă și ele la schimbul epistolar, ca în scrisoarea următoare, aparținând lui Blaga: „Scumpe Vasile, am primit rândurile tale și vă mulțumim pentru urări, pe care le întoarcem tot atât de calde ca pâinea scoasă din cup-tor”¹⁰⁹. „Mi-e dor de voi și vă îmbrățișez, cei patru îngeri sub patru puncte cardinale”, le scrie el într-o scrisoare.¹¹⁰

Corespondența Blaga-Băncilă rămâne astfel o mărturie despre două destine care s-au intersectat. Ea conține pagini de certă valoare literară, de aceea o reeditare a volumului, apărut în 2001, este de dorit.

Note

87. Vasile Băncilă, Lucian Blaga, *Corespondență*, op.cit., p.7, Scrisoare din 14 iulie 1934
88. ibidem, p.287, Scrisoare din 8 aprilie 1961
89. Vasile Băncilă, *Portrete și semnificații, Recitind scrisorile lui Lucian Blaga*, op.cit., p.29.
90. Vasile Băncilă, Lucian Blaga, *Corespondență*, ed.cit., p.8, Scrisoare din Viena, 7 decembrie 1934
91. I. Oprișan, op.cit., p.44
92. ibidem, p.15, Scrisoare din Viena, 15 aprilie 1935
93. ibidem, p.28, Scrisoare din 18 martie 1936, Brăila
94. ibidem, p.33, Scrisoare din 16 iunie 1936, Brăila
95. ibidem, p.35, Scrisoare din 16 iunie 1936, Brăila
96. ibidem, p.60, Scrisoare din 12 aprilie 1937
97. ibidem, p.101, Scrisoare din 18 iulie 1938
98. ibidem, p.109, Scrisoare din 22 august 1938, Brăila
99. ibidem, p.140-141, Scrisoare din 31 martie 1939, Brăila
100. ibidem, p.143, Scrisoare din 31 martie 1939, Brăila
101. ibidem, p.144, Scrisoare din 31 martie 1939, Brăila
102. ibidem, p.145, Scrisoare din 31 martie 1939, Brăila
103. ibidem, p.148, Scrisoare din 31 martie 1939, Brăila
104. ibidem, p.205, Scrisoare din București, 4 aprilie 1941
105. ibidem, p.212, Scrisoare din Duminica Tomii, 1941, Brăila, p.208-212
106. ibidem, p.213-216, Scrisoare din Brăila, 26 mai 1941
107. „Măi Chinezule, omul ăsta e într-adevăr un înger”, scrisoare Blaga către Chinezu, datată Bern, 12 iulie 1937, Lucian Blaga, *Corespondență* (A-F), p.213, sau „E un înger”, Scrisoare din Berna, martie 1937, p.211
108. Vasile Băncilă, Lucian Blaga, *Corespondență*, ed.cit., p. 232, Scrisoare din 18 octombrie 1941, Sibiu
109. ibidem, p.197, Scrisoare din Sibiu, 3 ianuarie 1941
110. ibidem, p.246, Scrisoare din 28 iulie 1942, Sibiu

Cosmin Vasile

ROTONDĂ „MOROMEȚII” - 60

Miercuri, 8 iulie 2015, Muzeul Național al Literaturii Române și Fundația Națională pentru Știință și Artă au organizat o interesantă dezbatere, cu prilejul împlinirii a șase decenii de la publicarea romanului *Moromeții*, al lui Marin Preda

Au participat și au vorbit pe această temă (moderator Dan Mircea Cipariu) distinși oameni de litere, academicieni, scriitori, critici literari, profesori, filologi și editori, precum Eugen Simion, Nicolae Breban, Mircea Martin, Silviu Angelescu, Lucian Chișu, Gheorghe Chivu etc.

Din discuțiile purtate a rezultat că opera marelui prozator român nu se mai bucură de respectul unor condeieri mai tineri, inclusiv în timpul vieții scriitorul având destui rivali, detractori sau adversari literari, semnificative fiind ideile exprimate în diferite ocazii, fie despre tehnica romanului folosită de Marin Preda, fie despre oportunitatea includerii sale în manuale, între marii scriitori, de către Fănuș Neagu, Ion Negoițescu, Eugen Negrici, Gheorghe Grigurcu, Alex. Ștefănescu sau Mircea Cărtărescu.

În cadrul unei sinteze a vieții și scrisului prozatorului, s-a remarcat îndoiala de sine a lui Preda, care căuta să înțeleagă secretul compozițiilor marilor romancieri din literatura universală, precum Tolstoi sau Dostoievski, sau atitudinea sa față de țaranul român, prezentat în altă manieră decât în operele lui Slavici, Rebreanu sau Creangă. Personajul *Moromete* nu este urmat, ca atitudine economică, de către fiii săi, aceștia nemai-bfiind niște visători și filozofi, ci oameni de acțiune, pragmatici.

Un alt aspect relevat a fost personajul feminin în literatura scrisă de Marin Preda, femeia nefiind conturată ca personaj puternic, luminos, ceea ce se explică, probabil, prin rolul ei secundar în gospodăria țărănească tradițională.

Din biografia autorului, s-a remarcat faptul că Preda îi considera mentorii săi pe Miron Radu Paraschivescu și Geo Dumitrescu, cei care l-au ajutat la începuturile carierei sale.

Dezbaterea a prilejuit, de asemenea, compararea romancierului român cu alți prozatori români și străini, evocarea unor întâlniri ale lui Marin Preda, cu editorii și traducătorii „*Moromeților*”, referiri la al doilea volum al romanului, publicat după mai bine de un deceniu, care se deosebește radical de primul.

POETUL LUNII IULIE

karaoke

stâlpii de pe dig sunt ace înfipite într-o epidermă
de elefant
nu pot să-mi închipui că ar putea tămădui
cotul râului
nici că podul este un deget al oraşului
pe care apa să-l muşte

când are o criză de epilepsie
un lucru este sigur
realitatea respiră altfel în tentaculele ficţiunii
ventuzele ei intră adânc scormonesc umorile
şi îmi amintesc brusc
dulapul aşezat pe uşa lipsă dintre camere
spatele lui dezmembrat prin care intram şi ieşeam
dintr-o lume în alta
apoi busculada de pe scări şi vioara unui lăutar
gata să se facă arşice
ceata lui Kusturiţa prin oraş ca o coadă ruptă
de salamandă

nu vreau să mă creadă cineva
aşa ar fi cel mai bine
aşa arbustul meu de goji ar putea creşte liniştit
şi nimeni nu va şti că am desenat odată un pom
cu tot cu rădăcini

a urmat goana spre râu cu maşina de gunoi
în spate pianul legat fedeleş zornăia
din el sărind prin hârtoape sunete
ca monedele aruncate peste umăr morţilor

pe dig a fost mai greu
frânghiile scrâşneau lăsând ghemotoace
în betonul zgrunţuros

când l-am scăpat pe marginea râului
în el a vibrat scurt vocea lui Armstrong
şi cerul părea un club de karaoke
de undeva din pereţii de piatră prinşi în plasă
au început să iasă rădăcini
apendice articulate sensibile
apropiindu-se de noi

căutându-şi fructele

oniromahie

vine o vreme când te gândeşti la viitor
ca şi cum ai mânca boabe de struguri pe întuneric

soarele îţi răsare dintr-o rotulă şi apune în alta
începi să semeni cu desenele copiilor pe asfalt
te aşezi pe margine / fumul de ţigară devine un laţ
de care se împiedică trecătorii

vine o vreme când nu mai încapi între noapte şi zi
umbra caută alt trup
ajunge la tine ca un melc traversând o autostradă

selfie cu Dumnezeu

orice altceva e mai bun decât mi se întâmplă
ar trebui definit cuvântul bun nu-i așa?
aproximările pot fi o deprindere a învierii

ai crede că vreau să rămân aici
personaj în istoria asta a gesturilor mărunte
să trec prin mine fiecare linie a trupului tău

în lumea aceea zeppelinul era singurul lucru
adevărat

se plimba prin cerul palmelor tale
dragostea urcase multe octave
literele scrise cu markerul creşteau mereu
jos lumea se zvârcolea într-un aer gotic
pe terasa unei cafenele Tristan tăia
ziarul cu mondenităţi
sângele cuvintelor amputate se coagula rapid
prieteni râdeau îndesând mâna-n punga
de supermarket

le mâncau pofcioşi ca pe nişte madlene
şi zeppelinul se prăbuşea într-o reluare lentă
căderea asta trebuia să țină lipsa de sens în frâu
ştiu
ştiu!

ar trebui să tac
pentru că şi diavolul citează uneori din scriptură
o să merg cât mai departe
deşi cândva şarpele a avut picioare
iar ipocriţii sunt uneori mai isteţi

mai creativi

o să merg pe drumul acesta
lucrurile sunt orbitor de simple
cu iubirea ta ca o primejdie
ca o promisiune

epifanie

te iubesc așa cum își iubește un deținut păianjenul
strivesc zilele le pun într-un colț al ferestrei
aștept să văd cum le mănânci
noaptea ies din tine fire lungi rezistente
ca niște gratii

umbra-mi ademenită
capul stă să-ntoarcă
trebuie să fii tare!
moneda lui Charon te arde în palmă

mi-ar plăcea să sculptez piese de șah din gheață
am juca până tabla s-ar umple de apă
luntrașul ne-ar urca la prora
orașele noastre au luat de-abia acum foc
Nero are Alzheimer a uitat tot
nu mai știe nici măcar să se bucure
am rămas aproape singuri

i-au făcut o tomografie
în cap a rămas atât loc
încât ar putea intra lumea toată

acum știu!
ar trebui să-ți dau mai mult decât inima și ficatul
ca să-i fac loc lui Dumnezeu

călătorie spre interior

cu băieții la o bere conceptele iau forma
bulelor de pe marginea halbei
se măresc apoi dispar suflate de un copil
ca într-o fotografie dezvoltată în timp ce ușa
se deschide din greșeală
vezi adevărul doar o secundă și hârtia se înnește
dacă o fărâma din inima ta s-a trezit pentru mine
e suficient
pe acolo pot intra trăgând albastrul cerului în fire

vei spune că suntem un apendice al absurdului
precum un poem perfect rupt în bucăți și mestecat
în graal
dar hârtia poate redeveni pom
un pom cântând din rădăcini în urechile nopții de
cheratină
știu / moartea dă dependență
trebuie să atingi măcar o dată coarnele taurului
din Pamplona

numai așa poți avea acces la extazul pe care
în această realitate îl ratezi
oricât l-ai pândi te prinde cu garda jos

și dacă nimic din astea nu s-ar întâmpla
și dacă gura ar ține locul inimii
tot nu aș întreba ce-ai face Doamne fără mine
aș ieși cu capul înainte din dragostea asta
prin oamenii-oglinzi
până am rămâne doar noi doi
un lotru și Tenzing Norgay

invincibila

dacă la început a fost cuvântul
poezia ar fi trebuit până acum să intre
în toate cotloanele
ca o pastă multicoloră în matrița
unui membru amputat
mască mortuar-vivantă a lumii
o lume androgenă în care vulcanul Krakatoa
ar disemina turbioane de versuri radioactive
minți lichide revărsate într-un singur creier
cu neuroni vârstați de litere
capabil să capteze lumina
dar cuvintele fug spre roșu
între ele rămâne inefabilul și deznădejdea
de a trăi pur și simplu

eva(a)dam cu pisica-de-mare

33 seamănă cu două trupuri care fac sex apoi dorm
o să-mi spui că e prea puțin
mintea și corpul se constrâng reciproc

nu contează că ești pe alt meridian și dorul
nu te poate ajunge
chiar dacă tehnologia îl prinde uneori din urmă
pe Dumnezeu

un lucru știu sigur
orice fac
orice gândesc
te înrăurește
liberul arbitru germinează versuri
într-o *serpuiareaxismundi* la care vor lucra
pentru decriptare

mâinile îmi tresar uneori
încerc să găsesc ectoplasma repudiată
în subconștient

să-ți reconstitui fața
din arhitectura arcadelor descărnate
pomeților ivorii
apoi harta neuronală ca a unui tablou de Pollock
absența ta crește 1 2 4 8 16 32 64

embrionul pulsează
există un număr imposibil de reprodus aici acum
când doar acea tăcere prinde viață
cordonul ei ombilical este o coadă-spin
a pisicii-de-mare
vine spre mine mă recunoaște înotăm
îi mângâi pielea fină
și iubirea devine strategie de supraviețuire

necro.inc

nu pot fi donator universal
dar aş vrea să-mi prelevați visele
când voi intra în iubire clinică

ar fi ca o folie albastră pe un ecran alb-negru
brațele voastre ogive fluorescente
degetele smulgând un tril fiecărei sinapse

nu poți înțelege splendoarea ierbii
dacă o privești de sus
la început se înverzesc genunchii
sângele devine sevă în perfuzie
din ea picături de plastic încins cad în matrițe
te recompun
aceeași înălțime

părul tuns băiețește
vocea un fagure de albine sălbatice
degetele lungi de preoteasă egipteană
umbra ta unduind aerul
labiile zvâcnind precum brânhiile

și nu ai mai respira
să-mi ajungă mie înținericul
și ai încerca să uiți tot
ca să cred într-un nou început

ranfluare

ziua aceea este ca un bandaj uitat într-un pacient
îngustezi ochii când îți povestesc
și o fărâma din tine se transformă în ancoră
sfârtecându-mi pielea

lumea te privește ca pe un om normal
nimeni nu știe cum vintrele ard
murmurul cardiac
întrece agitația străzii
și uneori apari în fotografiile străinilor ca un abur

important este să treci prin zăbrelele minții
peronul crăpat de iarbă
se oprește în dreptul cinematografului
colonadele scorjite pline de graffiti
străpung aerul greu

te așezi lângă un vagabond

care strivește o cutie de bere -
singurul loc în care crește bucata albă
neextirpată încă din tine

ești ecranul perfect
prin care orice om
poate fugi din viață

fulgurant

te trezești dimineata
îți spui că lucrurile se vor limpezi
apa se încălzește greu
porii se deschid pielea se dilată ca să
te cuprindă cumva

urmează CC Revival și lotusul
ceaiul rămas de la tine se învânte
în mijlocul platanului
și trupul care miroase la fel peste tot
îmi spui că sunt un shiva rămas doar cu două brațe
pe celelalte le simt ca pe niște iubiri amputate
cu ele pot muta străzile și oamenii cât mai departe

fiecare ochi neconectat în creier la celălalt
 creează alt tablou al realității
 ca și cum prostituatele sartriene ar asculta
 sonata Kreutzer

corpul vitros astupă ușa trec prin el
ajung în REM
tangajul e maxim
tu un hamac împletit din vene păr tendoane
și dragoste

cu cât ochii se zbat mai mult
petele de plastic ars se unesc se frâng
în feluri ciudate

vine seara catatonică
îmi pun protezele acum am patru brațe
mă trezesc altfel mereu altfel
și niciodată nu reușesc să pun la loc
pânza de păianjen

ai trăi doar pentru asta

în cea mai bună versiune a ta
o fărâmbă de iad tot ar fi fost la îndemână
ca un marsupiu
un fruct al suferinței

nu simți ruperea
nici dacă îți lipești urechea de piept
ca pe o linie de cale ferată în așteptarea trenului

doar fire de păianjen pleacă din omoplați
o plasă între muchia nopții și
cearceaful alb-gri
în care poți prezice trecutul

PAGINI DIN ESEISTICA EXILULUI ROMÂNESC

Dan Anghelescu

**Constantin
Amărieuței:
Drumul de la
poezie la
metafizică****1. Introducere: Constantin Amărieuței,
un gânditor dedicat esențelor spiritua-
lității românești**

Stabilit în 1947 la Paris, unde a susținut un strălucit doctorat în filosofie (la Sorbona cu o teză de metafizică) Constantin Amărieuței (romancier *Premiul Rivarol*, 1955, pentru romanul *Le Parresseux* și *Prix de la Fondation del Duca* pentru *La Fiancee du silence*, 1957;) apare ca una dintre personalitățile exilului nostru în scrierile căreia – eseuri, proză sau poezie – se face vizibilă aglutinarea, cu înaltă valoare de sens, a unei adevărate *tipologii metafizice a spiritualității românești*, gândită și înțeleasă drept esență a dimensiunilor noastre identitare. Deși riguroase, erudite și ample în expunere, meditațiile lui vădesc în același timp vocația cu totul aparte a unui lirism de mari profunzimi, gravitând mereu către străvechile noastre orizonturi aurorale. În toate acestea se lasă întrezărită o sensibilitate singulară unde, cumva, pe urmele lui Blaga se operează o pătrundere în adâncimea pelagică a universului folcloric, aspirând la surprinderea volatili specifice a experiențelor existențiale ale românității. Se ajunge astfel la o eșafodare a unui veritabil *Letopiseț metafizic al Țării Românești*.

În 1973, alături de N. Neculce, Mihai Cismărescu, M. Korne, G. Filiti, D. Damian și D.C. Amzăr, Amărieuței a participat cu un studiu substanțial, *Starea d'întîi* (introducere la o schiță de tipologie metafizică a poporului român), în cadrul unui volum colectiv intitulat *Rânduiala*. În *Perspective românești*, publicat de editura lui Ioan Cușă la Paris, prin scrisului său se configura una dintre cele mai importante contribuții în materie de gândire românească, dat fiind că *Prolegomenele din Perspective...* aveau să se complinească prin *Metafizica creației lumii*, *Metafizica „Stării pe loc”*, *Lucian Blaga metafizician al sacrului românesc*, *Starea de urât*, eseuri publicate în Revista scriitorilor români (care apărea în Germania, la München) reprezentând, în fond, capitole ale amintitului proiect ca

Letopiseț metafizic. Evident se poate distinge aici un demers filosofic menit să trezească și să activeze conștiința de sine a nației. Așa cum sublinia Nicolae Florescu *procesul fenomenologic era urmărit și descifrat pe un parcurs spiritual ce evoluează „de la etnic la cultural”, iar mai apoi „de la cultural la ethos”, descriind tipurile de conștiință națională – istorică, organică, socială, spirituală (axiologică) și ontologică – în raport cu motivul originii, al statului și al destinului românesc. Exemplificarea și analiza aserțiunilor teoretice se modulează, ca și la Blaga, pe trunchiul creației folclorice și al tradiției anonime, tinzând să sistematizeze letopisețul metafizic în trei cronici: cea a Firii, a Cugetului și a Exilului.* (Florescu 1998. 189).

2. Drumul de la poezie la metafizică

Eseul *Eminescu sau lumea ca substanță poetică* a apărut în anul 2000 la editura „Jurnalul Literar” a regretatului cercetător, Nicolae Florescu. În lapidarul *Cuvânt înainte* Constantin Amărieuței procedează la o deschidere abruptă a orizonturilor sub care intenționează – evident polemic – să restaureze *sensul și implicațiile vaste ale creației eminesciene în cultura și spiritualitatea românească*: „*A considera, spune el, cum s-a făcut până astăzi, că Eminescu este un poet romantic din secolul al XIX-lea, influențat de filosofia schopenhaueriană și de ecourile gândirii budiste (Nirvana) – ceea ce pentru o simplă critică literară este evident –, nu justifică cu nimic definiția de poet național, și nici chiar pe cea de poet universal (în măsura în care universalul trebuie să decurgă dintr-o excelență a individului, în speță a specificului național).*” (Amărieuței 2000. 5) O primă considerație pune tranșant problema receptării poetului (*Metafizica „stării pe loc”*) subliniind că filosofia lui „...a fost considerată în funcție de fondul cultural, desigur temeinic, acumulat de poet în Occident”. Dintr-o asemenea perspectivă, consideră el, discursul exegetic a fost depreciat, prin greșită orientare, accentul plasându-se nu atât pe „originalitatea românească a poeziei” cât pe împrumuturi dintr-o gândire străină, ceea ce „...a desrădăcinat inspirația venită dintr-un străfund ce ne este propriu.” (Ibid. 23) Reinventariind influențele arhi-cunoscute și prea ades comentate, pesimismul schopenhauerian, irradiațiile perspectivei hegeliene (*Spiritul absolut* invocat drept *Veșnicul Demiurg*), resemnarea stoică (*Nu spera și nu ai teamă*), nirvana budistă (*Eu nu cred nici în Iehova nici în Buddha-Sakya-Muni*) eseistul găsește că amestecul acesta he-

teroclit de gândire occidentală și spiritualitate indiană nu ilustrează, nu sporește și – în fond – nu susține prin nimic originalitatea creației eminesciene, astfel că totul rămâne departe de a încheia ori de a constitui o filosofie autentic națională. Evident, poetul, „...n-a versificat idei filosofice pentru că i s-au părut **adânci** sau pline de înțelepciune. Ci inspirația lui ne-a relevat **ceva** tainic și absolut fără de care nu-i posibilă, nici intuiția filosofică, nici iluminarea mistică, nici inspirația poetică. Tocmai, pornind de aici – apare revelația: „Eminescu a spus ceva nescris în cărțile de filosofie occidentală, ne mai spus de nimeni până la el în poezia românească. /.../ poet-metafizician, nu s-a dat discursului filosofic, fie el **poemitzat**, cum s-a spus. Și nici la fabricarea unei mitologii personale, cum crede G. Călinescu.” Din acest punct de vedere „... poetul țării s-a situat în perspectiva românească a **Stării d'întîi** ce reprezintă ethosul național. Felul poetic, personal, prin care s-a exprimat și care reprezintă adevărata **filosofie** a lui Eminescu, este **Starea pe loc**.” Iată de ce valoarea filosofică a scrisului eminescian „nu mai poate fi pusă în relație cu tema lui **a fi** de tip occidental. **Starea d'întîi** iese dintr-o intuiție mult mai adâncă decât manifestarea gândirii onto-noologice moștenite de la Greci./.../Fiind vorba de o poetică a **stării**, izvorul de inspirație răsare direct din **Starea d'întîi**, și nu din Schopenhauer sau din Lenau, căci mijloacele de expresie sunt în primul rînd **stări**: de **dor** și de **urât**./.../Această gândire poetică este structural ecstatică. Ea realizează **starea pe loc** a Lumii, fie în farmecul ființării ei absolute/.../fie în melancolia desființării totale a lumii sortită morții.” (Ibid. 24-26)

Întru deslușirea susținerilor sale, Constantin Amărieuței redescoperă în desfășurările gândirii românești (de la Cantemir, Neagoe Basarab și până la Blaga și Vulcănescu), o mare vocație metafizică ce s-a manifestat fie în termeni materialisti (la Conta ondulația universală), fie într-o viziune mistică (a ritmurilor la Vasile Pârvan) fie într-o simbolistică a unduirii cum se întâmplă la Blaga și Dan Botta, toate la un loc fiind întemeiate pe o profundă intuiție a ceea ce, la el, se află cuprins în strania sintagmă de **Starea d'întîi**. *Sensul termenului se circumscrie aceluia de „stare absolută, pre-ontologică în spiritualitatea românească (nici Ființă, nici Neființă), /.../ înțeleasă ca stare pe loc. Spre ea tinde poetul: setea liniștii eterne, cântecul vechi ce obsedează și pe Hyperion (mi-e sete de repaos).* (p. 16.) Aceasta – se mai spune – se vedește ca rezultat fie al unui „cântec ce a încifrat realitatea/.../prin metaforă/.../fie a unui cântec ce des-cifrează **Starea d'întîi** ca Enigmă prin alegorie.” (Ibid. p. 17.)

Fenomenologia creației poetice pe care Eminescu o instaurează ca discurs („deja prezentă în spiritualitatea românească sub forma de folclor”) privește, potrivit autorului, o estetică a „stărilor de **dor** și de **urât**.” Pentru **Poet dorul** este infinit, ceea ce deschide orizonturi către imaginea **Firei ilimitate**; **urâtul** este legat de starea de finitudine a lumii. Dialectica gândirii lui poetice este deosebit de subtilă și permite stranii, tulburătoare treceri dintr-o ontologie în alta ca în **Mortua est**, sau **O rămâi**. Frumosul estetic devine, din perspectiva amintită, **Starea d'întîi** a poeziei în creația eminesciană și „este chiar o stare ontologică: imagine absolută, transcendentală. Dar nu ca Ființă exprimată în idei (ca în filosofia occidentală) și nici ca Mister (redat de Icoana divinului, ca în fenomenul religiosului în general) ci ca **Enigmă**.” (Ibid.p.17.)

Devine astfel sesizabilă, dimensiune specifică filosofiei și *Poieticii* eminesciene, iluminarea stării originare din lucruri. Ilustrative, pentru aceasta, în viziunea eseistului sunt, înainte de toate, versurile din **Scrisoarea I**: „La-nceput, pe când ființă nu era, nici neființă, / Pe când totul era lipsă de viață și voință, / Când nu s-ascundea nimica, deși tot era ascuns.../ Când pătruns de sine însuși odihnea cel nepătruns.” Ceea ce (ni se mai spune) transpare dincolo de ele este tocmai „substratul (o sub-stare) metafizic” al unui discurs ontologic de o „admirabilă și precisă precuvântare a lumii, o spunere a ei înainte de cuvinte.” (Ibid.p.30.)

Nu fără o tentă de malițiozitate, Amărieuței îl taxează pe Călinescu, cel care n-a rezistat ispitei de-a explica cultural „ideile” cuprinse în versurile amintite, identificându-le sursa în altă gândire decât cea românească (**Rigveda**). Nici lui Constantin Noica (considerat mai pătrunzător în ale metafizicii!) nu i se trece cu vederea faptul că ideea de neființă e pusă pe seama influențelor cunoscute din gândirea indiană, opinând că, la fel de bine, episodul cosmogonic din **Scrisoarea I** putea foarte bine să trimită și către alte teritorii culturale precum **Teogonia** lui **Hesiod** sau **Metamorfozele** lui **Ovidiu**. Dar, nu numai atât. Reproșurile față de Noica se amplifică, pornind și de la faptul că acesta asimilează neființa din versurile lui Eminescu cu **Haosul**, trecând „de la neființa ontologică (negativă), la mitologie.” Or – subliniază eseistul – ceea ce Eminescu exprimă prin **Nepătruns**, haos omogen, nediferențiat, sau matrice cosmogonică (**haos-mamă** pentru punctul **Tată**)” apare din temeiurile unei intuiții cu totul diferite de aceea a **Haosului** (**Neființă**). Ceea ce devine evident atunci când scrie: *Umbra celor nefăcute nu-începuse a se desface, / Și în sine împăcată stăpânea eterna pace.* La Constantin Noica, se spune în con-

tinuare, identitatea dintre *Ființă* și *Haos* e deja stabilită, astfel că, practic, el „modifică versul eminescian într-un sens ce amintește creația continuată de tip cartezian: *Umbra celor nefăcute nu-nceta a se desface/ Și în sine neîmpăcată stăpânea eterna pace.*” Și Amărieuței își amplifică argumentația: „*Că eterna pace, adevărat leit-motiv de căutare a poetului (ca și setea de repaus) era neîmpăcată, iată ceea ce apare nu numai curios dar și imposibil. Adevărul este că Ființa și Neființa, teme de ontologie (adică de fundament noologic), privesc Lumea în totalitatea ei ființată sau des-ființată. Nepătrunsul lui Eminescu nu are nimic comun cu ontologia (el este pre-ontologic), și nici cu mitologia cosmică. În starea lui de eternă pace, Nepătrunsul de la Început este intuiția Stării d'înfii.*” (Ibid.p. 32.)

Concluzia analistului se formulează în sensul că versurile care deschid *Scrisoarea I* reprezintă o *Precuvântare la discursul cosmogonic*, iar în *jocul lor literar*, realizat cu concepte din arsenalul filosofiei „...apare clar efortul de depășire a limbajului, a de-construcției semantice”. Tot de aici, întorcându-se la ideea sursei de inspirație din *Rigveda*, se afirmă, tranșant, că orice comparație – cât privește esența – „se oprește aici, dat fiind că, gândirea liturgică a brahmanilor nu este gândirea ecstatică a poetului român. Din prima va ieși mitul cosmogonic, din a doua *starea pe loc.*”

Privitor la aceasta din urmă (*starea pe loc*), Constantin Amărieuței consideră că gândirea filosofică a profitat, într-un anume fel, de pluralitatea semnificațiilor cuprinse într-un cuvânt, fapt care „a permis înțelegerea nu numai a obiectului vizat și spus de cuvânt (ca un concept noologic), dar și a ceea ce este *ne-spus, sub-spus, sau pre-spus* de el. Aceste multiple și tacite cuvântări, pe care limbajul de toate zilele le-a uitat, cu toate că ele se află înscrise în miezul cuvântului perticipă la bogata invenție poetică/.../ aceste *înțelesuri* anexe conceptului obiectiv sunt în realitate *stări.*” (Ibid.p. 34.)

Referitor la *arta de a scrie* ni se mai spune că ea are capacitatea de *a trezi* din somnul dogmatic secretul unei noțiuni simple. Ființările lumii văzute pe care poeziile lui Eminescu le aduc în percepție starea pe loc, ca stare intimă a lucrurilor pe care poetul o presimte printr-o *gândire ecstatică*. Ceea ce aspiră să facă, prin poezie, se afirmă aici este să *pună în lumină un miez de stăruință universală care este starea pe loc în forma ei originară de sine, de stare principală* (Ibid.p. 36). Ceea ce, într-o ultimă instanță echivalează cu o ieșire din timp, în *starea pe loc* a lucrurilor unde: *Nu era azi, nici mâine, nici ieri, nici totdeauna.* (*Rugăciunea unui Dac*). Și comentatorul precizează în continuare: „*Totdeauna are*

*sensul de veșnicie cantitativă a lucrurilor nu de permanență a lor. Starea lucrurilor (sinea) este preontologică, ea nu poate fi gândită speculativ sub pecetea categoriei cantității (ca la presocratici. Parmenide, Heraclit, Empedocle, Melisos, etc) /.../ este starea stăruitoare de sine a tuturor lucrurilor; ca în versurile următoare: *Pe când pământul, ceriul, văzduhul, lumea toată/ Erau din rândul celor ce n-au fost niciodată.*” (*Rugăciunea unui Dac*).*

Aici este vorba despre o anume specială cunoaștere: „*gândul ecstetic cunoaște starea pe loc a Lumii în Neființa ei*”. Și Amărieuței, preocupat de o descriere fenomenologică a acestei stări consideră că merită să fie subliniată *frecvența clipei ca trăire a destinului și identificarea ei cu starea pe loc, ca formă de depășire în permanența stăruinței, a Lumii: La ce simțirea crudă a stinsului noroc/ Să nu se sting-asemeni, ci-n veci să stea pe loc.* (*Despărțire*). Opinând că, într-o serie întreagă de rostiri poetice, Eminescu aspiră la o oprire a desfășurării istorice a Lumii (*panoramă a deșertăciunilor*), pentru a evita *Răul* și a opri *Clipa* (!) pentru o *stare pe loc* fericită, analistul enumeră *Memento mori* și *Povestea magului călător în stele*. Aceasta, consideră Constantin Amărieuței este, în fond, filosofia lui Eminescu, cel care aude mereu chemarea *stării pe loc* întrezărită „ca o ființare sau ca o desființare absolută, cu tot farmecul și cu toată melancolia vieții și a morții

În opinia lui Constantin Amărieuței *sensul și finalitatea dorului la Eminescu sunt în trăirea unei stări absolute de iubire, acolo unde frumusețea (lumii) este pură, fără corp; ființare ideală a stării pe loc. De aici funcția ecstatică a gândirii în mersul ei transcendental spre dincolo de hotarele clipei, reținută totuși în ea ca stare de dor. În sprijinul acestor aserțiuni sunt citate versurile: „În ochii mei acumă nimic nu are preț,/ Ca taina ce ascunde a tale frumuseți.”* Vorbind mai departe despre *Ființa lumii realizată în stările de dor*, comentatorul consideră că poetul preferă imaginile împietririi, ale încremenirii, ale înghețării lumii în clipa stării de dor pătrunsă de *starea d'înfii*, iar dorul eminescian face din iubire *modul ultim de ființare ideală*. Pentru demonstrație autorul eseului extrage din texte un număr semnificativ de exemple: *fulger încremenit din nori (Mitologicele)*, ...și cu stânci încremenite printre nouri de purpur (*Memento mori*), mare înghețată (*Odin și Poetul*), de ghiță-nalta-i domă/... că orice-i viu în lume acum încremenește (*Strigoii*), etc. Erotica lui Eminescu, continuă el, este o regăsire a lumii în ideal, adică în starea pe loc, dat fiind că *poetul „iubește nu femeia ca atare, ci ființarea ei dincolo de lume în frumusețea ei ideală”*.

Vorbind despre *Luceafărul* lui Eminescu

pe care-l consideră „centrul de perfecțiune și genialitate/.../ (fără de care) creația noastră literară ar părea nedesăvârșită”, Amărieuței consideră că „o estetică pretențioasă și pedantă/.../ s-a grăbit să caute, în genialitatea poetului și a poemului, izvoare de inspirație și reminiscențe din cultura universală. Rând pe rând, poeți ca Ovidiu și Lucrețiu, filosofi ca Schopenhauer și Kant, moraliști greci și înnuri indiene au servit de substrat (filosofic și etic) poetului român. Ca și cum/.../ Eminescu/.../ nu putea găsi în ființa neamului său, metafizica pe care voia să o exprime.” În consecință, eseistul denunță inacceptabila situație la care s-a ajuns prin faptul că „substanța acestei capodopere lirice/.../ cea mai românească operă literară” să fie pusă pe seama unei *inspirații străine*. Și argumentația lui începe prin a spune că ceea ce poetul „a pus în temă și în formă lirică” în *Luceafărul* este o „metafizică preexistentă, născută odată cu ființa și limbajul românesc”. Pentru român, continuă Amărieuței, „lumea este un cerc de lumină” și, în acest sens, îl citează pe Mircea Vulcănescu, cel care observase că „Lumea vine de la latinescul *lumen*, adică lumină”, ceea ce duce, în cele din urmă la ideea de *loc privilegiat* „unde firescurile acestei orânduiri (divine) intră ca ursită (Om) sau ca menire (tot ceea ce nu este Om) pentru a constitui casa acestei lumi/.../ Metafizica populară românească ne oferă multiple exemple de *ursire* și de *menire*. Ceea ce vom reține aici, pentru a înțelege aspectul românesc al *Luceafărului*, este deocamdată caracterul incantatoriu al acestei intrări în lume, adică în orânduirea gospodăriei (și a categoriilor ei).” Amărieuței subliniază aici repetarea (de trei ori) a chemării adresate de fata de împărat către *Luceafăr*, către cel „ne-lumesc”, cel dintr-un „*dincolo*” să coboare, să intre în *casa lumii*. Ceea ce, se spune mai departe, constituie o *ursire ca om*, intrarea în vremelnicia omului, părăsirea *ne-omenescului de Luceafăr* „străin la vorbă și la port”. Încercând să lumineze sensul și tâlcul lui *a fi ursit ca om* în metafizica românească analistul aduce în discuție ideea de *noimă* a lumii acesteia. „*Dorul de luceferi precum și primirea în bătaura casei a lui Dumnezeu, sau a unui sfânt sunt și ele orânduite de*

aceeași lumină a lumii românești.” Însă restricțiile, se mai spune, încep de la depășirea „*cercului (nos-tru) strâmt unde norocul (ne) petrece pe toți*”. Iată de ce apare concluzia că o legendă inversă a *Luceafărului* „este o imposibilitate”. Ca o considerație esențială asupra poemului, Amărieuței avansează ideea că Eminescu se apropie aici „de două aspecte esențiale metafizice românești: 1) Chemarea (incantație) a firescului transcendent lumii în cercul luminos al ei; 2) Tema norocului sau a soartei de om, în noima lumii.” Concluzia se impune inevitabil: „*Luceafărul eminescian nu avea nevoie de învățătura lui Schopenhauer pentru a vorbi de dragoste, sau de Rig-Veda pentru a descrie originea intențională a lumii, tot așa noi nu avem nevoie de Husserl sau de Heidegger pentru a ne înțelege rostul sau norocul nostru în lume.*” (Ibid. p. 117-118-119)

Din perspectiva prin care privește valorile literaturii române, Constantin Amărieuței consideră că „desvâluirea a *ceea ce stăruie*, ca frumos poetic, se datorește fie *stării de dor*, fie *stării de urât*”, poeticul, într-o astfel de situație, ținând loc de *gnoseologie* dar nu a unui fond ontologic, ci adresându-se exclusiv unei *stări absolute a lumii*. Astfel că *Geneza Frumosului Românesc* îi apare ca o bivalență a stărilor revelatoare de absolut în cadrul celor două stări enumerate mai sus: de *dor* și de *urât* care sunt în același timp *stări reductive* și de *extaz*, prin funcția lor reductivă, precizează el, fiind înțeleasă cu sens de *metodă ascetică* și de *metamorfozare poetică a lumii*, funcția lor ecstatică permițând „contemplarea stării absolute trăite ca frumos”. Dintr-o asemenea abordare prin „...limbajul în mod inevitabil ermetic” se exprimă „*Ființa (dacă starea este a dorului)* sau *Neființa*, (în cazul că absolutul este relevat prin *urât*). Natura bivalentă a stărilor revelatoare de absolut de care se amintea mai sus îi pare deosebit de revelatoare în momentul când este aplicată la analiza a două dintre cele mai importante poeme (capodopere) din literatura română: *Luceafărul* și *Domnișoara Hus*. (v. „*Zborul*” liric din „*Luceafărul*” și „*Domnișoara Hus*” p. 130) Atât în ceea ce-l privește pe Eminescu, cât și pe Ion Barbu, ambii, consideră eseistul, abordează aceeași temă a *iubirii absolute* dar, observă el, „...*Frumosul acestei stări, redată prin demersul exilului din lume și a extazului contemplativ, apare însă ca Rugăciune la Eminescu și ca Descântec la Barbu.*” Acestea, în considerațiile lui Amărieuței devin „*forme diferite de ermetizare prin limbaj a stării supreme poetice, fruct diurn al dorului la Hyperion, rod sterp al urâtului în Domnișoara Hus*”, (Ibid. p. 132 și următ.) primul aflându-se în starea de dor, cealaltă în starea de urât,

ambii condamnați la exil de lume. Pentru *Hyperion*, se precizează, *setea ce-l soarbe e setea de Ființă și zborul lui e gând purtat de dor*, în vreme ce la *Domnișoara Hus* ceea ce domină e starea de urât, adică *o plenitudine opresivă a lumii, ceasul rău ce a acoperit lumea, (cheag alb și chip de coabe)*. Zborul (pe care eseistul îl vede ca o „asceză de lume”) fiecărui este esențial diferit: pentru Luceafăr este „în-toarcere spre Ființa absolută, cădere în Ziua fără început”. Pentru *Domnișoara Hus* zborul este de liliac, de șoarece sur, „cădere în Noapte, cădere spre Neființă”. *Hyperion* ajunge la *Părintele* celor ce sunt în timp, *Domnișoara Hus* îl întâlnește pe „amăgitorul celor ce se cern prin sita nopții,” *Țiganul Aurar* („expresie populară pentru Neființa, așa cum Țiganul este lucrarea Ne-Fârtatului din Povestea lumii de demult), într-un („loc transcendent” pe care poetul îl ilustrează în versurile: *Hai în zbor de șoarec sur,/ La alt ciur /Des și rar; Clătinat la râul nopții/ De Țiganul aurar,/ Ciuruitul prapur sur/ Ce-n azur străvechi întinge/ Îngălătatul de Azur :/Rupta lumilor meninge*.

Prin apropierea celor două poeme, *Luceafărul* și *Domnișoara Hus*, comentatorul aduce față în față starea de dor la Eminescu și starea de urât la Ion Barbu încercând să ilustreze felul cum frumosul românesc, destăinuit printr-o aceeași temă (dragostea) apare diferit, după cum limbajul ermetizează respectiva „starea stăruitoare”, considerând că „nu-mai înțelegerea rolului pe care îl joacă dorul și urâtul poate da socoteală, cu folos, de geneza frumosului românesc.”

Dorul ca și **urâtul** constituie, în înțelegerea eseistului, „starea afectivă pur românească, revelatoare de Stare metafizică./.../**Dorul** este...dorință și drum, nostalgie și asceză spre Absolut./.../**Sentiment** al distanței și înstrăinării” și ca atare el revelă „valoarea absolută a obiectului dorit în starea de absență”. Opusul, exilul, prin starea de urât, „provine din prezența apăsătoare a lumii ca silnicie istorică”.

În decursul uneia și aceleiași poezii, *Scrisoarea I*, Eminescu (spune Amărieuței) ar fi exemplificat „frumosul Ființei prin starea de dor, și frumosul Neființei prin starea de urât”. Acolo, „absența de lume (haos originar) nu înseamnă Neființă, deoarece există **un punct** (un atom primitiv/...) ce devine Tatăl. Or, prin actul lui – dorință pură de lume – începe existența: **De atunci negura eternă se desface în fâșii,/ De atunci răsare lumea, lună soare și stihii...De atunci și până astăzi colonii de lumi pierdute/ Vin din sure căi de chaos pe cărări necunoscute/Și în roiuri luminoase isvorând din infinit,/ Sunt atrase în viață de un dor nemărginit.**”

Pentru a ilustra opusul, *starea de urât* Amărieuței citează din cuprinsul aceluiaș poem sintagmele ce sugerează moartea, dezagregarea „ca viață și ca noi-mă” a universului când „...**planeții toți îngheață și s-asvârl rebeli în spaț/ Ei, din frânele luminii și ai soarelui scăpați**”. Aici, prin *starea de urât* eminesciană se „descoperă ontologia inversă a Neființei” și imaginile pline de forță poemului sunt elocvente: „...**Timpul mort și-ntinde trupul și devine veșnicie,/ Căci nimic nu se întâmplă în întinderea pustie,/ Și în noaptea neființei totul cade, totul tace,/Căci în sine împăcată reîncep - eterna pace.**”

Un aspect asupra căruia Constantin Amărieuței revine – de mai multe ori în tentativa sa exegetică – este acela al influenței/ non-influentei culturii occidentale și nu numai: „S-a spus, de altfel, că refuzul lumii la Eminescu este de factură schopenhaueriană; iar Neființa dorită este propria Neființă budistă. În ciuda influențelor străine, trăirea exilului prin actul somnului este la Eminescu un mod personal de existență. Totdeauna limbajul poetic hermetizează o experiență de exil fundată, nu pe doctrina învățată la curți apusene sau răsăritene, ci pe *starea de urât* specific românească. Nu plictisul sau *spleenul* baudelairian îl cuprind pe poetul Țării de la Nistru până-la Tisa, ci *urâtul* aprig al lumii în ceea ce are ea mai adânc, mai **biologic**. Somnul **va-meș al morții** este acel ce permite fuga dincolo de lume, în adâncul ei arhaic. Somnul duce la starea în care, de la origine, pietrele dorm cuprinse de vis și extaz.”. (v. *Neființa lirică*, p.141 și următ.)

Referitor la semnificații și sensuri în ceea ce privește **somnul eminescian** Amărieuței distinge aici un „**instrument existențial**” călăuzitor către (în) „**împărăția gândirii neînființate**” considerând totodată că „actul de exil în starea de urât a somnului este, prin excelență act de asceză, în sensul filosofic de reducere a lumii la o anumită față esențială a ei” și pune un accent aparte asupra „procesului eminescian al Neființei”, care (prin somn sau moarte) „duce de la urâtul lumii la starea de extaz a lumii arhaice, lumea în absență de viață: **Tu stingere! Tu, chaos- tu lipsă de viață!/ Tu, care c-o suflare stingi jocul cel feeric.**”

Subliniere esențială, asupra căreia insistă: nici-un poet „...în afară de Eminescu, nu s-a încumetat să fundeze lumea poetică pe extazul Neființei”. Dar, mai accentuează și că „Neființa eminesciană nu-i Neantul dogmatic” ci „un Neant al cunoașterii, nu al existenței. El poate fi **chaosul** originar nevizitat de Spirit, materia neinformată de Gând, starea absolută ne-relevantă în extazul dorului sau urâtului românesc.” Dincolo de toate, definitorie se impune concluzia: „**Eminescu/.../ rămâne mai ales**

creatorul stărilor de dor, al Absolutului ca Ființă.”

Concluzii

Dacă – preluând una dintre seducătoarele gândiri ale lui Mikel Dufrenne – am fi înclinați să vorbim despre acel *Ceva ce se pretează a fi nelimitat într-o lume a poeziei* (Dufrenne 1971.108) evident, vom spune că acesta devine identificabil în literatura română abia începând cu Eminescu. Opera lui se vâdește în deschiderile vaste către mari orizonturi – inclusiv cele din sfera cunoașterii – configurându-se din acea energie atât de singulară prin care poezia a devenit capabilă să se cuprindă, să se gândească și să se reflecte în sine pe sine. În călătoria sa, fascinantă, de la poezie la metafizică Constantin Amărieuței operează o situație a Poeticului într-un statut ontologic original, capabil să-și analizeze configurațiile, să-și (re)pună în discuție condiția și determinațiile propriului mod de ființare. Evident, numai începând cu Eminescu a devenit posibilă apariția acelui *joc secund* al energiilor spirituale ce se cuprinde în evanescența sintagmă de *conștiință poetică*. Aceasta și pentru că autorul eseului concluzionează într-un mod care îi este propriu: „*Recea nemișcare analizată de critica literară, reprezintă la Eminescu conștiința unei stări în care viața și moartea, ființa și neființa, dorul și urâtul, Ziua și Noaptea lirică, sunt unul și același lucru./.../ Descrierea Stării d'întîi solicită din partea gândului ecstater efortul nemaiîntâlnit în literatura mondială de-a trece dincolo de hotarele limbajului poetic. Versurile devin Discurs metafizic, fără să cadă în retorism, sau în didacticism filosofic. Luceafărul reușește să dea în mod lapidar (cuvintele sunt „pietre”) adâncul unei stări fără timp și loc. Versurile cu care se încheie Discursul Stării d'întîi a Luceafărului național sunt tocmai afirmarea acestei „stări” absolute (în-locuitoare de lumea relativă): Ci eu în Starea mea mă simt/ Nemuritor și rece”* (Ibid. p. 66-67.)

În *Cuvântul înainte* la volumul ce aduna la un loc textele pe care, de-a lungul vremii, le scrisese despre Mihai Eminescu, Constantin Noica lansa (din amănunțioare adâncimi de gând) tulburătoarea afirmație: „...cu un singur volum de versuri – e drept răscolitoare la culme – și cu unul sau două volume de proză neîmplinită, cititorul român crede a ști ce este fenomenul Eminescu și ce ne este el.” (Noica 2014. 7)

În actualitatea noastră pretins post-modernă, pretins nu mai știm cum ecoul dubitativ al aserțiunii lui Noica ne urmărește și e cazul să întrebăm dacă astăzi noi, românii, mai suntem în stare să înțelegem ce ne-a fost, ce ne mai este și, cu atât mai mult, ce ne va mai fi El?

Bibliografie

- ♦ **ALBU Mihaela, ANGHELESCU Dan** 2010 **Presa românească din afara granițelor**. București, Editura Fundației România de mâine.
- ♦ **GUILLERMOU Alain** 1964 **La genese interieure des poesies d’Eminesco**. Paris, La nation Roumaine nr. 221.
- ♦ **AMĂRIUȚEI Constantin** 1951 **Frumosul neștiinței**. Paris, Caete de dor. Metafizică și poezie.
- 1964 **M. Eminesco, ou l’Absolu**. Paris, La nation Roumaine nr. 224, juillet.
- 1970 **Sborul liric din „Luceafărul” și „Domnișoara Hus”**. New York, **România**, nr. 111, iunie-iulie-august.
- 1973 **Perspective Românești**. Paris, Editura Ioan Cușă.
- 1989 **Metafizica „stării pe loc”**. München, **Revista scriitorilor români** nr. 26.
- 2000 **Discursul metafizic al poeziei românești**. București, **Jurnalul literar** nr. 1-2.
- 2000 **Simple amintiri despre începuturile Caetelor de dor**. București, **Jurnalul literar**/ 15-18.
- 2000 **Eminescu sau lumea ca substanță poetică**. București, Editura Jurnalul literar.
- DUFRENNE Mikel**. 1971 **Poeticul**. București, Editura Univers.
- FLORESCU Nicolae**. 1998 **Întoarcerea proscrisilor**. București, Editura „Jurnalul Literar”.

Mihaela Boboc

Luna ca o limbă de câine

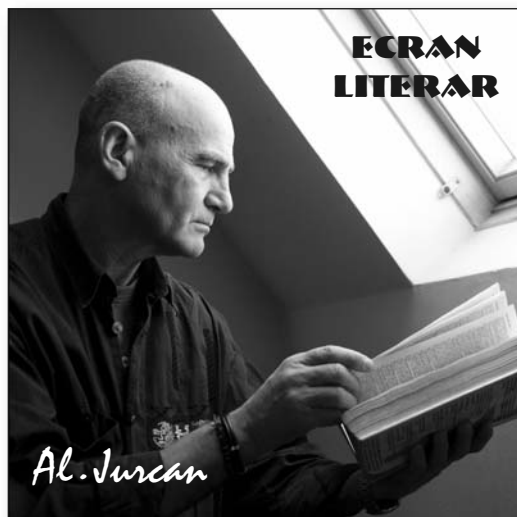
e firesc să ne privim prin luneta de patimi
între noi luna atârnă ca o limbă de câine
departe
ceasul își îndoaie orele
abia acum când se culcă soarele din artere
sar asimptomatic nervi de lumină
opac mi-e gândul până la tine
străbat o geografie străină de orice virtute
licoarea își scaldă umerii mici de madonă
curbele ei mă aruncă în visul din vis
din care mă trezesc mereu cu o silabă în plus
ah cum rupi flori carnivore și le numești după
toate nopțile oarbe
cum oblojești apoi timpul și-l minți...

mușc din această lună ca o felie de pâine
ca un măr pe jumătate copt
din sămburele lui să-mi fac o trenă
pe care târăsc spre rug mireasa cu ochi de
pământ și cuvântul pe buze să-ți spună

„mă crezi?
acesta nu e un poem de dragoste”

(între noi luna atârnă ca o limbă de câine
departe)

24 iulie 2015

Gânduri în loc de oxigen

Scriitorul britanic **Ian McEwan** a devenit, cu certitudine, o vedetă internațională prin opera sa provocatoare. S-a născut în 1948 și a studiat literatura engleză. A scris **Grădina de ciment**, **Mângâieri străine**, **Inocentul**, **Durabila iubire**, **Amsterdam** etc. În 2007 a apărut **Pe plaja Chesil**, roman nominalizat la Man Booker Prize, tradus la noi de Ana-Maria Lișman (Polirom, 2007). Un roman despre cuvinte nerostite, despre o groază viscerală în fața cărnii care „întâlnea carnea”, când gândurile o iau razna, „parcă îi fuseseră pompate cu de-a sila gânduri în loc de oxigen”. Într-adevăr, scriitorul construiește narațiuni în stil polițist din amalgam de gesturi și gânduri. Într-o lume în care există un rău permanent, enigmaticele se nasc repede, cu pecetea umorului negru, a cruzimii și a ambiguității. Poveștile lui Ian McEwan trăiesc între thriller și psihologic.

Am citit romanul **Ispășire** de Ian McEwan (**Expiation** sau **Atonement**, 2001), tradus la noi de *neobositul* Polirom. Briony - adolescenta - l-a acuzat de viol pe cel pe care, de fapt, îl iubea. O fericire se sparge, o inocență se pierde. Romanul prezintă puterea manipulării la scriitori. Uneori imaginația devine subversivă, se joacă subtil cu realitatea, încearcă s-o mutilizeze, s-o amestece cu ficțiunea, proliferând răul. Cartea vorbește despre nașterea unei vocații literare. Cristina Ionică a scris despre **Atonement** imediat după apariția lui la Londra, considerându-l un roman despre tulburătoarele efecte ale imaginației, despre inocența care ucide, despre iluzii, despre iubire și război. Cineva scrie un scenariu, iar actorii intră în rolurile respective. Cum ar fi un scriitor malefic care, privind de la geamul său matinal, ar modifica destinele vecinilor? Da, bătrâna ce traversează parcul va trebui să moară! - își zice el. Cum ar putea

literatura să manipuleze ființe reale? Toate aceste gânduri se nasc citind cum Briony Tallis, fiica cea mică a unei familii englezești vrea să devină scriitoare. Ea pregătește o piesa de teatru pentru Leon, fratele mai mare. Un șir de interpretări greșite ale unor situații duc la dramă, deoarece Briony crede că vinovatul pentru agresiunea sexuală este Robbie, fiul uneia dintre servitoarele casei. Acesta va fi condamnat la închisoare, însă obține o reducere a timpului petrecut acolo și se întoarce la Cecilia, care crede în nevinovăția lui. Robbie se înrolează în armată și pleacă la război.

Aflăm că romanul „Atonement” este scris de... Briony, ca o ispășire necesară. Ajungem cu ușurință la metaliteratură, la conturarea altui final, nu? „Le-am oferit fericirea lor” zice scriitoarea Briony (chiar dacă realitatea a fost crudă cu cei doi îndrăgostiți).

În 2007, **Joe Wright** a realizat filmul **Atonement** pe baza scenariului lui **Christopher Hampton**, distribuindu-i în rolurile principale pe **Saoirse Ronan** (Briony), **Keira Knightley** (Cecilia), **James McAvoy** (Robbie). Mai apare și **Vanessa Redgrave** în rolul lui Briony la maturitate. Muzica filmului e semnată de **Dario Marianelli**. Filmul a fost extrem de apreciat, de recompensat cu premii, pentru narațiunea încheagată, veridică, tensionată și convingătoare. Uneori imaginile idilice, cu câmpuri de maci, lasă loc cruzimii războiului. În timpul retragerii dezorganizate, Robbie e rănit și urmărește cu ochi tulburi ororile incredibile. Carnea e sfâșiată de arme. Imaginea unui picior de copil atârnat într-un copac îl va urmări pe Robbie și va deveni un coșmar recurent. Absurdul războiului transpare manifest cu fiecare imagine. Regizorul îi reușesc prim-planurile cu literele gigantice ale mașinii de scris, iar sunetele clapelor devin percutante. Romanul conține o arhitectură complexă, simfonică, însă filmul e obligat să transpună frazele în imagini și astfel gândurile pline de oxigen sunt eliminate în favoarea vizualului. Orice film realizat după cărțile lui Ian McEwan va fi o trimitere spre lectură, spre hățișul ademenitor al frazelor fără egal. Ceea ce obsedează: mersul lui Briony, inimitabil, direct, fără ezitări, fără opreliști, implacabil (un apanaj major al filmului). Regizorul era deja cunoscut pentru **Mândrie și prejudecată**, iar Hampton fusese oscarizat pentru **Legături primejdioase**. Sigur că foarte multe nominalizări pentru Globul de Aur au gravitat în jurul filmului **Atonement**, care a primit Globul pentru cel mai bun film în 2008. La fel, muzica din film. Încă un amănunt: Briony este interpretată de trei actrițe: la 13 ani de **Saoirse Ronan**, la 18 ani de **Ramola Garai**, iar la maturitate de **Vanessa Redgrave**.

**Florentina
Loredana Dalian**

Nașterea

Priveam pe fereastra autocarului, umplându-mi sufletul de frumusețea acelei zile de vară pe sfârșite. *Se duce vara. O să vină toamna peste noi, să ne potopească. Și-așa, de la o vreme, anotimpurile se succed cu repeziciune, acum e Crăciunul, acum Paștile; se duc anii noștri... de-am trăi măcar vreo trei sute! Am avea timp să spunem toate cuvintele nerostite, să închidem toate parantezele neînchise, să descuiem toate lacătele, să aruncăm în aer zidurile.*

Mă simțeam bine, soarele mă răsfăța prin geam, autocarul se legăna ca o barcă pe valuri, legănare care mie îmi făcea bine. Altoră, nu. La răstimpuri, când lua câte-o curbă mai strânsă, corul cucoanelor simandicoase emitea la unison câte-un „Aaaaau!” Ce-o fi fost în mintea șoferului, adică în sinea lui, doar el știe. Altfel, nu-și permitea să comenteze în fața unor somități. Vai de el! Singurul bărbat cu un autocar plin de femei, pe care să le duci și să le mai și aduci de la mare distanță, suportându-le toate hachițele, crezându-se una mai importantă decât alta, îndreptățite, de bună seamă, să comande fiecare cum îi tuna. Totuși, suportase cu eroism; eu, în locul lui, dădeam demult drumul volanului și le pofteam la condus. Doar în scurtele pauze pe care le făceam, își vărsa năduful pe câte-o țigară pe care-o termina din două fumuri.

Da, mă simțeam chiar bine. Îmi plăcea ideea că mai avem drum lung de străbătut, mă izolaseram cumva în lumea mea, detașându-mă de zumzăiala din jur, visând cu ochii deschiși de să se sperie visul, nu alta. Era prea frumos, ca să dureze. Orice lucru îmi fusese în viață prea frumos durase cât zborul unui fluture. Ca și acum, când am auzit-o pe Sonia scoțând un sunet ascuțit, altfel decât corul aolelilor generale, din care, oricum, ea nu făcea parte. Stătuse cuminte pe scaunul ei, mai schimbând câte-o vorbă, mai schițând câte-un zâmbet. O studiasem discret, remarcându-i frumusețea, chiar dacă nu-mi plăcea să recunosc. La strigătul ei, probabil sesizând și el că nu era așa, de flori de măr, șoferul și-a ieșit din muțenie, întrebând scurt: „Ce-i?” „Cred că nasc”, a venit, la fel de scurt, răspunsul.

Fix asta ne mai lipsea! În pustietatea asta, unde nu vezi casă, nu țipenie de om, cu sclifositele

astea pe cap, exact de asta aveam nevoie cu toții. Mai ales eu, în starea de beatitudine în care mă aflam. Primul gând, egoist, care se pare că e cel care ne definește, a fost să-i zic: „Naști, și scutește-ne de spectacol, că doar n-am contribuit și noi la procreere!” Nu era doar un gând egoist, ci și unul gelos. Apoi, imediat, mi-am amintit că Petru mi-o încredințase, să am grijă de ea. „E mai sensibilă, știi, în starea asta”. „Și dacă-i sensibilă, de ce-o lași pe drumuri?” Îmi venise să i-o retez, enervată de tupeul lui. Bănuiam că știe că sunt îndrăgostită de el, deși nu i-o mărturisisem niciodată, și mi se părea o cruzime, chiar un afront faptul că tocmai pe mine mă găsise din mulțimea de muieri care plecaseră de ne-bune. Dar acum îi dădeam dreptate, a știut că numai în mine putea avea încredere. Aolitele începuseră să se văicărească mai tare, creând zarvă și panică, dând sfaturi care mai de care, dar nefăcând niciuna nimic. Sonia s-a uitat spre mine cu niște ochi care parcă cereau ajutor, șoptindu-mi: „Mi s-a rupt apa”. „Iar mie mi se rupe de apa ta!”, mi-a dat iar ghes gândul vrăjmaș. Totuși, nu puteam să-i fac asta lui Petru. În fond era copilul lui, parte din el; în ce fel îl iubeam, dacă lăsam, cu bună știință, să piară copilul care venise atât de târziu, pe care și-l dorise mai mult decât orice. Am hotărât că-i cazul să m-adun, să fac ce pot și ce depinde de mine în situația aceea deloc roz-bombon. Șoferul trăsesese deja pe dreapta într-un refugiu și, depășit de situație, ușor panicat, ieșise pe scara mașinii și sorbea dintr-o țigară. În creierul munților, cu hârbul ăla, n-aveam nicio șansă să ajungem la timp în civilizație.

Prima dată am urlat mai tare decât corul bocitoarelor, poftindu-le pe toate afară, cu excepția uneia care mi se păruse mai stăpână pe ea. Am scos telefonul să chem salvarea, dar semnalul îl înghițise lupul ca pe Scufița Roșie. I-am pus pe toți să verifice, același rezultat. Totuși, am apelat numărul de urgență, amintindu-mi că acela se formează în orice condiții. Ți-ai găsit! Am desemnat-o pe „asistenta” pe care mi-o alesesem să sune continuu la 112 și, dacă obține răspuns, să cheme salvarea. Dar nu era timp de pierdut, Sonia deja intrase în travaliu, spunându-mi că simte copilul cum împinge. Am avut și eu un scurt atac de panică, nu asistasem niciodată nici măcar la nașterea unui pui, îmi era frică, mi-lă... Mă gândeam ce curajoasă era bunică, nesfiindu-se să ajute animalele mari la fătat. Mi-aș fi dorit să fi fost și eu ca ea. Dar eu nu suportam nici să văd sânge, apoi, civilizația ne-a cam boierit. *Doamne, ce să fac?*

Deși speriată, simțeam clar că de mine depinde totul. Dacă s-ar fi întâmplat ceva, ce-i spuneam lui Petru? Cum aș fi apărut în fața lui? Tâmpilele-mi

zvâcneau cu putere, mâinile-mi tremurau, dar eu trebuia să fac ceva! Am sperat că mai am o șansă. Am ieșit afară și-am întrebat dacă se pricepe vreuna la nașteri. Nici nu m-au băgat în seamă. Erau cucoane simandicoase, când născuseră ele le stătuseră trei doctori la fund și, oricum, n-ar fi conceput să se murdărească. În plus, se pare că le apucase o foame subită. Mușcau cu poftă din niște sandviciuri, sporovăiau, gesticulau. Mi-am adus aminte că uneia i se adresau celelalte cu „doamna doctor” și am sperat că n-o fi doctor în istorie; de obicei, cu apelativul ăsta te adresezi medicilor. M-am dus glonț la ea:

– Sunteți medic?

Uimită de întrebare, m-a strivit cu privirea de la înălțimea ei de cocostârc, aruncându-mi din vârful buzelor:

– Nu.

– Atunci de ce vi se spune „doamna doctor?”

– Pentru că soțul meu e doctor în medicină.

Aha! Nu știam că titlul se ia prin contact, ca bolile venerice.

– N-ați auzit de celebrul Scărlătescu?

Mi se rupe! Totuși, mai fac o încercare, sperând că „celebrul Scărlătescu” pusese ochii pe vreo asistentă care l-a și păcălit s-o ia de nevastă.

– Nici măcar asistentă nu sunteți?

– Nu, duduie.

– Atunci, ce sunteți?

Mă gândeam că și o infirmieră tot era mai bună decât mine în situația dată, o fi văzut și ea măcar cum se face.

– Nevastă! Ce nevoie am să mai fiu altceva? Mă rog, am fost top-model, în tinerețe.

Lămurit! Fix de mersul tău încolăcit pe podium aveam nevoie. Mă mulțumesc cu ce am la îndemână, mi-am mai luat un ajutor - șoferul - am făcut o cruce mare și-am zis „Doamne ajută!” Încercam să-mi fac curaj amintindu-mi cum nășteau femeile înainte vreme, pe câmp, asistate de vreuna ca ele, apoi se ridicau de jos fără probleme și mergeau acasă. Am pus șoferul să-mi aducă ce pături are prin mașină și am întins-o pe Sonia pe jos, pe intervalul dintre scaune. Nici măcar nu mai născuse, să fi știut de la prima naștere cum e. Transpira toată, dar nu scoatea niciun sunet. Știam că o doare, dar mai știam și că femeile cu bun simț, chiar dacă se mai vaită cumva, nu urlă ca înjunghiate atunci când nasc. Își tot strângea părul de pe cap, într-o efortare de a-și reține strigătele. Asta mi-a apropiat-o întrucâtva. Și eu procedasem la fel când născusem. I-am descleștat degetele din păr și i le-am fixat pe picioarele scaunelor, sfătuind-o să strângă de ele. *Doamne, ce să fac? Măcar de-ar veni normal. Dar chiar și așa, cum să*

apuc eu de căpșorul ăla cu oasele neformate, să trag de el, să iasă afară? Dacă-i scrântesc ceva, dacă-l ating și-l nenorocesc pe viață? Îi spusesem Soniei să-și controleze respirația, dar a mea o luase razna de tot. Ca și inima ca și toate cele. Am întrebat șoferul dacă n-avea vreo dușcă, așa aș fi tras un gât să prind curaj! Evident, n-avea. Mi-am vărsat năduful asupra lui:

– Atunci, fă și tu ceva pe lumea asta! Aruncă naibii mahoarca aia și mișcă-ți fundul și adu trusa de prim ajutor, șterge foarfecele cu spirt sau cu un dezinfectant ceva, că o să avem nevoie! Și stai de pază, să nu prind vreo smiorcăită că-mi vine pe cap, până ce nu spun eu!

S-a executat, parcă bucuros că avea ceva de făcut, care să-l ajute să iasă din starea de agitație care-l cuprinsese. Mi-am dat și eu pe mâini cu un gel antibacterian pe care-l aveam prin geantă și m-am pus pe așteptat. Parcă așteptam apocalipsa. Și chiar a venit. Nu mai știu cum am tras copilul, cum i-am tăiat cordonul (de asta mi-a fost cel mai frică!), dacă l-am curățat de ce avea pe el. Mă obseda întrebarea: când am mai trăit asta sau unde am mai văzut-o? Apoi mi-am amintit scena din „Pe aripile vântului”. Nimic nou sub soare! Și prostănaca aia de Scarlett O'Hara își asistase prietena la naștere, fiindcă era îndrăgostită lulea de zmeul Ashley. Și ea, ca și mine, ar fi putut s-o lase să se descurce cum o putea, eventual n-avea decât să crape, abia i-ar fi netezit calea spre cel iubit. Și totuși, n-o făcuse.

M-am dezmeticit când mi-am dat seama că ființa care venise pe lume în pustietatea aia avea nevoie de ceva de îmbrăcat. I-am adresat Soniei întrebarea:

– Ai ceva scutece la tine?

A început să plângă, cerându-și iertare, că nu se aștepta. Susținea că fusese o naștere prematură. Dar mie nu-mi folosea la nimic, nici mogâldeței care orăcăia. Mi-am scos bluza, felicitându-mă că era dintr-un material moale, de bumbac, l-am înfășat cum m-am priceput, apoi am pus șoferul să-mi dea cămașa lui să mă acopăr. Senzația pe care am avut-o ținând copilul pe care l-am ajutat să dea nas cu lumea - n-aș putea s-o descriu. I l-am pus maică-sii pe piept, apoi n-am mai știut nimic.

Când m-am trezit, Petru era lângă mine. Am crezut că visasem. Mi-a zâmbit. Am întrebat de Sonia.

– E bine, sunt amândoi la maternitate.

– Și tu de ce ești aici?

– Am venit să-ți mulțumesc.

Am făcut un gest de lehamite din mână,

ceva gen: „De mulțumiri am sacul plin!”

– Eu ce caut aici? Unde sunt?

– În spital. Ai leșinat imediat ce i-ai dat copilul Soniei. Când a venit, în cele din urmă, Salvarea, v-a luat pe amândouă. Eu am venit cât am putut de repede, după ce m-a anunțat ea.

Privind la mine, m-a umflat râsul, încă purtam cămașa șoferului. Apoi, brusc, zâmbetul mi-a dispărut. Mă gândeam ce complicată-i viața. Eram mulțumită, chiar mândră că mă descurcasem într-o situație în care n-aș fi crezut vreodată să fiu pusă, darămite s-o mai și rezolv. Dar gustul amar nu dispărea. Mă tot întrebam ce lecție mi-a dat viața, ce se cerea învățat, băgat la cap, urmat... Apoi, mi-am amintit. Mi-am amintit că mai văzusem asta undeva. Palma pe care o primise, în final, Scarlett fusese atât de dură, încât eu n-aș fi putut-o suporta. Iar eu nu voiam să urmez aceeași cărare cu spini. Să suspini ani buni după un bărbat, ratându-ți viața, anulându-ți vi-sele, respirând numai pentru el, pentru ca, în final,

să afli că el nici măcar nu te-a iubit, că nu te-a privit nici măcar o secundă ca pe o posibilă parte din el. Brusc, m-am dezlegat de Petru, cum se separă apa de ulei. Descătușată, am repetat gestul de lehamite, spunându-i pe un ton hotărât, spre marea lui stu-poare:

– Dispari!!!

Și, după ani de zile, am avut sentimentul că, în sfârșit, sunt un om liber.

Mihaela Aionesei

POEME

curcubeul de la capătul ploii

te voi aștepta în ploaie
până când rănilor contorsionate
vor lua forma șinelor drepte
tăcerea lor va deșira cu ușurință
greutatea marfărilor pline
cu inimile mele în care
am murit de atâtea ori
fără să înțeleg rostul unicului sens

te voi aștepta în ploaie
cu toate îmbrățișările crescute
cu toate sărutările
vândute urâtului
mă voi agăța de singura speranță
care-mi menține umbra –
curcubeul de la capătul ploii
poate atunci vei auzi liniștea
care frânge picături de sudoare
din spinarea cerului doar ca tu
să vii

te voi aștepta în ploaie
cu toate diminețile răscapte
în pumni
și nopțile adunate în poală
îmi voi lungi privirea până
se va pierde urma
tuturor gărilor

până când
la capătul așteptărilor
va apărea Dumnezeu călare
pe ultima lacrimă rămasă în viață
și nu vei ști...

de-ale vieții

vreau să ies din tiparul hărăzit
numai așa voi reuși să sparg
pătratul
în colțurile căruia viața m-a pus
să stau pe coji de nucă
și-apoi să mă privesc

în oglinzile lumii
ca o prelungire fără să clipesc

ce naiba nu-i chiar așa de greu
nimănui nu i-a fost interzisă
cutezanța lui a fi
răbdarea lui sisif
doar ne cărăm unii pe alții
în fiecare zi

pe același munte
seara ne primenim leșurile
luându-ne pulsul între cearșafuri
încrețite de nebunie
cică așa ar fi dragostea pe aici

dimineța luăm căpăstrul de viață
ne înhălmăm plictisiți sictiriți
căutăm ziua de mâine
cu ardoarea furnicii de a duce
în mușuroi bobul de grâu

uitând să fim fericiți pentru
grăuntele primit astăzi

fiecare poezie are diminețile ei

se coc propoziții se îndepărtează
prepoziții
și pielea de pe suflet se jupoaie
vorba a devenit bisturiu
fără anesteziei se fac
intervenții laser
criteriile se introduc intravenos

pentru vindecare rapidă vindem
emoții la primul colț de stradă
odată cu ziarul de dimineață

furtul a devenit sport național
copiem trăiri dezamăgiri regrete
ne însușim până și handicapuri
pentru clipa de fericire obținută
la foc automat

iubirea chircită în scaun cu roțile
se arată tăcută printre tarabe

clovni născuți cu durerea în oase
rostogolesc răni până
în măduva copilăriei
și răd de se prăvălesc pereții
carnea se împrăștie

umbrele umblă cu un poet
peticit în dreptul inimii

Lucian Mănăilescu

UMBRELE ALTERITĂȚII

Ultimul volum de versuri semnat de scriitorul **Geo Galetaru** (*Mesagerul obscur*, Editura „Eurostampa” – Timișoara, 2015) reprezintă o acumulare *magmatică* a energiilor lirice, produsă pe falia dintre vis și realitate, autorul trăind, după cum mărturisește, „într-o ficțiune de care m-am îndrăgostit”.

Acesta pare a fi și mesajul poeziei **Așa se întâmplă**, de pe coperta a patra a volumului: „Am cumpărat o carte/ i-am deschis paginile/ am plonjat în ele/ ca-ntr-un abis incoruptibil/ nu este corect/ i-am spus umbrei mele/ care mă urmărea îngrijorată/ de pe peretele opus/ nu este corect/ eu să mor/ și tu să trăiești/ dar/ mai știi/ așa se întâmplă lucrurile/ peste tot/ în cărți.”

Spectacolul lumii, cu apeducte ruinate de glorie, cu lucruri ce scâncesc ca niște insecte multicolore, cu haine ce miros deja a trădare târzie dezvăluie nevoia de alteritate, stârnind o evadare din confesiunea scrisului („Scrii și scrii/ O imagine a vieții și a morții/ Cât să crezi în ea” - **Epifaniile dimineții**). Ipostazele Eu-lui autorial sunt seduse de personajele care îl interpretează: **umbra** - *Se recoltează umbra tu plângi peste cuvinte/ Metafizica plânge cu capul pe butuc (Tu plângi peste cuvinte)*; **Cine** ține minte/ Lumina de ieri// **Umbra**/ De azi (**Cine ține minte**); Timpul e fructul aceluia cuvânt care a leargă/ De la un capăt la altul al lumii/ Cerul e aici dar cât de departe/ E umbra lui care te ține de mână (**Cât de departe**); **străinul** - Oh voi, cu pleoapele arse de enigma străinului/ Câtă minciună dansând în memoria opacă (**Saltimbancul din turn**); **Faptele** noastre se duc în liniștea iernii/ Străinul va vorbi o singură dată (**Străinul va vorbi**); **copilul** de cândva - învățând tăcerea/ plecările și opiniile; **cineva** - Cineva care știe tehnica umbrei/ Înțelesurile sar din carapace/ (...) Aici cineva deschide fereastra și plânge/ cineva crește zăpezi în palmele singurătății

(*cineva crește zăpezi*); Dar cineva vorbește pe malul albastru/ Ar fi bine să fie vântul/ Ar fi bine să fie fratele vântului” (**Ar fi bine să fie vântul**), Râd și plâng/ Cu tâmpla lipită de continentul acela/ Plin cu păsări moarte// Cineva se apropie de mine/ Fără să știu/ Îmi spune cuvântul acela cumplit/ Cu care voi intra cândva în lume...

Felul în care Geo Galetaru se joacă de-a cuvintele amintește o superbă poezie a lui Gheorghe Smeoreanu, din vremurile de început ale generației noastre, pe care ar fi păcat să n-o reamintim: „Ne întâlnim ades în Babilon/ eu și iubita care paște mieii/ de dimineată sîntem sclavi la turn/ după-amiaza conversăm cu zeii.// Noaptea avem noi doi un joc cu semne,/ le descifrăm și zgîriem în lut/ povestea luptei limbii cu urechea,/ de cînd a fost, de cînd a început...// La turn avem o muncă nemiloasă,/ săpăm în zid mari cuiburi de beton,/ o, limbile sînt niște păsări mute/ care se-ntorc să ouă-n Babilon” (Întâlniri în Babilon). Există, la Geo Galetaru, o *destructurare* a cuvântului („Dar numai cuvântul acest șarpe silențios/ Numai el răspunzând peste ape peste orbitele goale”) o tăcere în care *țipătul întârzie ca un cocor rănit*: „Câte coline apun în cuvinte/ doar răsul celor care privesc de pe malul celălalt/ Trupuri străine într-o iarnă fără sfârșit/ Spații în care clădim singurătăți necesare” (**Spații**). O îndepărtare (când te îndepărtezi cineva te ține de mână) ce apropie trecutul („Poate va veni pasărea într-o zi când suntem plecați/ La drum cu soarele care-și uită umbra în noi” - **Spații**), iar ceea ce trăim reprezintă „un duplicat/ al umbrei atroce” (**Drept în față**) care amanează metafizici de cartier/ Salturi în gol și idei subtil glazurate: „Spațiul dintre tâmplă și regnul amnezic/ Copilăria oglinzii într-o intransigență prosperă (**Cândva vom fi**). Se poate vorbi, în ultimă instanță, despre cuvântul *cuantic*, nucleul unei concept în jurul căruia, la distanțe incredibile, se află energia de undă a gândului.

Alteritatea de care aminteam („În seara asta/ Cineva trece râul în locul tău”) se multiplică în vortexul memoriei, cu un fel de resemnare disperată: „Poate că suntem pedepsiți să nu mai ajungem/ nimeni nu știe nimeni nu întreabă unde e locul acela” (**Nimeni nu știe**). Toate acestea și altele/ Lăsându-și urma la marginea orașului/ În calea mesagerului obscur” induc condiția cotidianului suportabil: „Stai în banca ta/ Mi s-a spus// De la o respirație la alta/ E un continent imperceptibil// Cine vorbește/ Cui i se cuvine fructul sonor al trădării// Ca și cum m-aș da într-un scrânciob/ De ceață/ Sfidând gravitația bunelor maniere// Stai în banca ta/ Mi s-a spus// Salopeta de duminică/ Oricum nu ți se potrivește” (**Salopeta de duminică**).

În acest amalgam de căutări, revolte și abandonări, simplificat în *Ceva care nu există/ O întâmplare fugind prin ploaie (Animalul acela)*, timpul devine amnezic (ca o floare roșie la butonieră) și amenințător (Va veni animalul acela/ Cu o mie de capete/ Cu o mie de guri flămânde în asfințit/ (...) Mângâie timpul/ Atât ți-a rămas/ În această lumină artroce/ Când amurgul trece cu șenile de aur/ Peste chipul tău neînving - *Atât ți-a rămas*) iar istoria un tărâm al înstrăinării: „Din văi am plecat și în văi ne întoarcem/ Ceasul fierbinte își spune povestea fără să vadă/ Fără să simtă micișle cataclisme care zgâlțâie oglinda/ Am fost aici și am cultivat cu fervoare/ Deliciile căderii în gol saltul peste consecințe/ La televizor cineva trasează geografii invizibile/ Pe pielea unui animal fără identitate” (*Geografii invizibile*)

Doar poetul, asemeni lui Ghilgameș știe că victoriile, în aventura existențială, sunt apanajul iluziei sau al zădărniceii: „Mișcările/ Insecte docile pe un perete fosforescent// Ridici mâna/ Un imperiu se scufundă/ În lacrima învingătorului// Următorul pas/ Aduce/ Întunericul mai aproape/ De buze// Și iată cât suntem de/ Singuri/ În această liniște/ Frenetică” (În această liniște).

Singura victorie, singura fereastră spre eternitatea clipei, este posibilă doar în irealitatea poeziei: „Ce este poezia/ Nu vă mișcați/ Nu cereți cu vântul străin/ Am fost pe malurile abstracte și-am văzut/ Trupuri în moleculele vântului/ Veți duce pe umeri/ Povara a ceea ce nu sunteți/ Ce este poezia/ E duminică și cineva vă ține de mână/ Cineva se ia la întrecere cu umbra/ Cândva veți spune: am ajuns/ Am învins depărtarea cu/ Măinile noastre fragile” (*Poezia*)

Partea a doua a volumului - **Doar liniște fără timp** - proiectează pe ecranul de la marginea lumii „Un declin al orbirii din noi,/ de care nu suntem vinovați”. Aici „e răspunsul și marginea/ nu mai vorbește,/ marginea își consumă vocația,/ doar tu doar tu în lumina feroce,/ intraductibilă” (*În lumina feroce*).

Desigur, o cronică ce ar depăși condiția acestor însemnări de lectură (care nu ne îndoi că va exista) ar putea aborda și alte perspective ale liricii lui Geo Galetaru, care ne ajută să stingem televizorul, după ce ne-am umplut plămânii cu vise.

Asta în timp ce poetul rămâne singur/ pe muchia albă și e seară// genunchii trec de umbră/ somnul nu mai ajunge aici// ca o veghe la fereastră/ cu degetele proptite/ în întunericul moale/ o colivie zburătoare/ nori care uneori pleacă// nimeni în spațele timpului/ privirea rămâne în urmă/ respirația e un perete cald/ care se prăbușește// ploile vor spune totul (*Ca o veghe*).

Rămâne, așadar, turnul de fildeș și - cum spunea *Odysseas Elytis* - ca sentiment un cristal.

adi filimon

vinea

ștefia

Cel de al doilea volum de poezie semnat de **Ady Filimon** (*Ștefia* – Editura „Vinea, 2015) beneficiază de un excelent „îndreptar” critic, pe care îl adaugă viziunii lirice a talentatei poete, O. Soviany.

Octavian Soviany

JURNAL DE LEPROZIE

Poezia lui Adi Filimon aparține unui suflet timorat și claustrofob, care, în mijlocul unui spațiu dezolant de ostil, veritabilă carceră ontologică, destinată să zădărnicească orice tentativă de evaziune, simte chemarea aspră a libertății, ce se concretizează în reverii de zbor și băi de aer purificatoare, care elimină corporalitatea grosieră, neutralizând acțiunea energiei gravitaționale: „în marea junglă urbană eu nu mă supăr/ la început mă simt grea ca după o baie în mare/ apoi ușoară ca un nor gol fără ploi și fără drum/ a venit vremea să alerg printre valuri înspumate/ printre coame de mânji născuți liberi/ prin ploaie de abur prin foc de șuvoaie de aer/ n-am nimic de pierdut nu mai am mamă și tată/ nu mai am frate și soră nu mai am țară/ nu mai am iubire și nimic nu m-apasă/ așa cum o face timidul și veșnicul vânt/ aducător de frică și moarte/ ce gust bun are libertatea/ atunci când te-mpinge din spate și te înalță/ ca un zmeu în soare” (*nimic de pierdut aici*).

Asemenea momente de levitație sufletească sunt însă rare, un negru saturnian, care posedă greutatea excesivă a plumburilor bacoviene macerează

insidios nervii, produce pretutindeni formațiuni tumorale și metastaze, învâluie lumea în culorile tenebroase ale thanatos-ului: „în mine totul e negru,/ mă doare furia din piept ca un animal în agonie,/ așa de tare încât roade lanțul cu dinții./ m-aș condamna la moarte, așa de neagră e ziua de azi./ animalul urlă, speriat de atâta negru,/ peste el se adună ceea ce am în stomac, adică/ un moft de cangrenă și fluturi” (**în mine totul e negru**).

Prin urmare, pentru ca existența să devină suportabilă este nevoie de efectul tare al anesteziei, al narcoticelor care conduc către o stare de semi-lețargie, al analgezicelor care acționează asupra leziunilor sufletești: „poate iubesc nopțile pentru că iau/ o doză mare de morfină/ rămasă de pe vremea când mama/ avea ceva neomenesc în lăuntru/ la început furam o doză ca să trăiesc/ aceeași stare ca ea/ pe mine nu mă durea nimic/ decât sufletul ce sângera sub cearceaful alb/ ca un plasture vechi peste-o rană nevindecabilă/ era frumos un timp apoi mama rămânea/ cu privirea înfiptă-n tavan cu pupilele dilatate/ peste care aruncam un pumn de lacrimi/ din găleata de lângă pat/ peste două-trei ore îi serveam o altă doză de morfină/ pe care o savura ca pe o masă regească / în palatele de cristal” (**poate iubesc nopțile pentru că iau**).

Infernul poetei este orașul, care, în versurile sale, are aspectul leprozeriei de beton, bântuită de prezențe omenești anodine, purtătoarele unei dubioase și iritante „normalități” ce provoacă descărcări intempestive de agresivitate, scene sanguinare de vampirism: „în leprozeria de beton sunt locuri în care cresc oameni normali/ ei nu vin niciodată spre mine dar merg eu către ei/ curiozitatea mă face un lynx cu ochiul versat/ citesc în suflet ca pe file de piatră o repulsie pentru leproși/ fără motiv îmi ating victima cu gheara și un șuvoi de sânge cald/ îmi inundă venele/ trebuie să-l car până la creier/ acolo de unde pornește fericirea care e doar/ o poveste cu mai multe finaluri/ atât / iau câteva ca amintire și plec asemenea unei lipitori sătule” (**cerul care dă din verde-n albastru...**).

În timp ce „normalitatea” irită și contrariează, empațiile autoarei se dirijează în direcția ființelor tarate și marginale, a oamenilor cu handicap, a „ciudaților” de tot felul, cu ingenuitatea lor aproape angelică: „dorm târziu pentru că nimeni/ nu mai spune povești de când a dispărut Ortansa/ eu știu ce s-a-ntâmplat cu Ortansa a venit îngerul după ea/ abia a mai avut ceva timp să se schimbe de pijama/ îngerul nu era un înger cum știm noi era un bărbat dezaxat/ fuma iarbă ștergea fără jenă mucii de perdea însă avea/ niște aripi imense de înger adevărat/ – am povestit asta cuiva am uitat cui/ dar din cauza

lui am pierdut prieteni adevărați/ mămicile adoptive mi-au spus că Ortansa a plecat acasă/ că s-a făcut bine/ demența ei s-a vindecat/ mi-au dat chiar o acadea dar eu știu/ că Ortansa nu acasă a plecat ci cu bărbatul ăla jegos/ prea era fericită și-l săruta pe gură golanca” (**îngerul și Ortansa**).

Înconjurat parcă de germenii tuturor bolilor, contaminat cu lepra care erodează pereții orașului și fibrele omenești, personajul liric capătă el însuși fizionomia făpturii estropiate, peste care s-a abătut un potop de infirmități: „mă apucă mereu dor/ de casa mea din leprozerie/ de când am plecat nu mai pot săruta pe nimeni/ știți/ eu nu am buza de sus iar cea de jos a crescut puțin peste/ de-aceea zâmbetul meu seamănă cu un rictus amar/ incapabil să schițeze fericirea/ perseverez/ dimineața pierd câteva clipe în oglindă/ căutând acel chip de bună dimineața când încă/ tu dormi pe tine și te repezi la cafea ca un drogat/ am senzația că numai așa mă poți privi dimineața/ subiectul principal din viața ta sunt eu/ faci eforturi să arăți că nu-ți pasă de infirmitatea mea/ dar eu ascult cum vorbești în somn despre greață/ poate că bei prea mult e scuzabil/ mai mult decât mine nu bei dragul meu/ e un paradox extrasenzorial nu mă certa pentru că/ numai așa mă pot uita” (**mă apucă mereu dor**).

Spiritul acestui loc nu poate să fie decât *Jumătate-om* care regentează peste destinele celor din leprozerie, menindu-i, încă din clipa nașterii, mutilărilor, schilodirilor, experimentelor chirurgicale aleatorii, transplanturilor psihotice: „Ștefia: –/ cald cald/ rece rece/ cald cald/ și mai cald/ fierbinte / Ștefia își smulge placenta de pe față/ e un copil norocos născut azi/ 13 ianuarie seară fără post/ cu-n tată posomorât ca o sticlă de țuică goală/ în lumina întunecată de-afară se joacă/ niște fulgi de zăpadă/ fete și băieți aleargă să prindă stele căzute din cer/ la Ștefia în minte e liniște poate că trebuie/ să-și facă griji pentru ziua de mâine/ sălbaticul *Jumătate-om* pândeste/ din stradă ochiul sănătos al copilei/ așa face de câte ori se naște ceva în leprozerie/ tic-tac tic-tac ceasul de buzunar îi spânzură pân' la poale/ tremură în frig și cere un strop de mâncare/ tatăl Ștefiei îi aruncă un rest de buric/ e bătălie mare pentru placenta (unul n-are dinți / altul n-are mâini)/ doar lăuza doarme adânc între perne/ cu ochii larg deschiși” (**Ștefia**).

Moartea își arată colții de pretutindeni, e transmisă prin cromozomi, ca o zestre ereditară funestă, de la o generație la alta: „când tata a murit am curățat meticulos/ locul unde a stat/ am umplut saci de piper și dintre haine cădeau/ mărgelile verzi rotunde și lucioase / ca irișii lui de copil mare/ am pus la loc/ perna și pătura am vândut patul am vân-

dut bicicleta/ și mă-ntrebam dacă numai atâta avea/ în spatele ușii am descoperit o cascadă micuță de zahăr/ de când lipsea furnicile cărau bob cu bob averea lui/ am căscat gura să-mi rămână ceva de la tata/ cascada se făcea tot mai mare mai aprigă/ zahărul curgea în valuri sclipitoare/ și eu strigam nu mai vreau nu mai vreau/ gura înghițea pe nemestecate praful de stea/ până când somnul m-a cuprins de la brâu în jos/ brațele măcelăreau sinapse nervoase/ invadând lumea reală cu gânduri sinucigașe/ mă gândeam că viața/ mi se scurgea ca averea tatei prin sângele dulce/ aveam să mor ca el cu ochii mirați/ de copil bătut fără să știe de ce/ mi-am pus mâinile cruce peste piept și zahărul curgea” (când tata a murit am curățat meticulos).

Jurnalul leprozerian devine acum roman de familie sumbru, o „cronică a deceselor” și o tomodografie a spaimei de moarte: „străzile mă strigă pe nume dar nu e numele meu/ îmi spun „orfelina”/ și oamenii se uită după mine ca după o nălucă/ poate nu-s destulă poate sunt lichidă/ și mă adun de pe jos strop cu strop ca apele faraonilor/ mă doare tata - un fir de păr altul nu/ un pas da altul nu/ mă doare mâna dreaptă ca și cum ar fi mâna lui uscată/ îl plâng de trei ori pe zi peste ochii/ ascunși prea mult în orbite/ peste barba crescută puțin/ haina încrețită pe margini nu e a lui/ e a nu știu cărui străin/ i-a dat-o să se-ngroape cu ea omenește/ și mă sperie că pleacă tot mai des și mai des iar într-o zi/ nu mai vine/ cu mama a fost la fel - a stat ce-a stat apoi a plecat/ până să moară tata am plâns-o pe mama de trei ori pe zi/ acasă am plâns-o/ bisericile nu mă mai încăpeau de tristețe/ mama surâdea neînțelegând de ce hainele o strângeau/ și pălăriuța se făcea tot mai mare ca un cuib de bătlan/ acolo i se adunau toate/ chiar și eu mă cuibăream uneori în pântecul ei/ până să moară mama am plâns-o pe bunica de trei ori pe zi/ ea știa asta/ deși n-o vedeam o căram în spate să-mi fie cald și bine/ avea un picior mai scurt și schiopăta ca o cârjă spânzurată în aer” (apele faraonilor). Dar devine mai cu seamă un jurnal al maternității oripilate, care descoperă în țesuturile proaspătului născut toxinele „leprei” și are revelația faptului că a adus pe lume o nouă „ființă pentru moarte” în care procesele dezasinilative sunt deja în plină desfășurare: „Ștefia are un tată virgin ea însăși este așa/ păcat de mâinile ce sângerău în uterele altora/ Ștefia va muri și ea cândva degetele se vor descărna/ și una câte una falangele vor fi hrana câinilor maidanezi/ la fiecare colț de stradă copiii vând/ mănuși de bumbac de toate mărimile/ se cumpără duzini de marfă pentru vremuri grele/ și unde e necesar mănuși cu degete împăiate/ o întreagă manufactură se naște/ aici copiii fac legea/ e bine să ai

copii fără degete lipsă/ mânuțele lor te ajută să duci cana la gură/ tu doar te prefaci că ridici brațul-marionetă/ ceilalți să vadă gestul suav din fiveo'clock/ niște gentlemani adevărați niște ladys încântătoare/ schimbă impresii despre Dumnezeu care vine periodic/ să-i viziteze cu familia sa/ viața în leprozerie nu e bună nici rea/ trebuie să-i vezi șarmul și calmul” (Ștefia are un tată virgin, ea însăși este așa).

Cronica maternității se intersectează însă permanent în versurile poetei cu o lirică dezabuzată și epurată de nostalgie a copilăriei, care se naște din același sentiment al precarității ontologice, căci copilăria nu mai are aici nimic idilic, nimic ingenuu, ci e, dimpotrivă, asociată cu descoperirea caracterului iluzoriu al existențelor omenești: „tata nu m-a iubit/ el avea treizeci de ani / eu aveam viața adultă în plic/ anii lui înnoptau în cuiburi de lebede/ plecau toamna triști se întorceau primăvara veseli/ ai mei erau legați de Mica/ erau îmbrăcați în rochițele ei din copilărie/ într-o zi mi-a spus că tata nu mă iubește/ copilul preferat e fratele/ mi-a spus că de fapt nici nu exist/ că o păcălisem că m-am născut/ și-am râs amândouă de întâmplarea aceasta/ așa de tare/ încât îngeri de piatră s-au rupt” (tata nu m-a iubit).

Spre deosebire de autenticității „pur sânge”, care repudiază „poemul ideologic” și își cenzurează cu strășnicie orice pornire spre cogitația speculativă din oroarea față de tot ce nu mai păstrează caracterul frust al percepției nemediate, poemele lui Adi Filimon sunt solidare cu o ontologie a declinului și a fragilității, cu o ontologie a efemerului din a cărei perspectivă toate ființele, lucrurile și semnele stau sub amenințarea unei apocalipse potențiale, iar peisajele citadine se convertesc în versurile sale pe nesimțite în sumbre panorame eschatologice: „copiii mari sunt cu miile răspândiți/ în curtea noastră, nu știu/ de vor pleca vreodată/ mama le-a dat/ cocoșul de fier de pe casă./ nu mai bate vântul din cauza asta, e cald/ și soarele a căzut peste noi, mai e/ un singur stâlp în prispă / și-un singur nor din zahăr roz./ copiii mari sar până la el,/ degete lipicioase lasă urme pe geam./ avem două ferestre, una spre nord, alta spre sud,/ ele centrează lumina în beciul/ unde poate chiar mâine vom coborî/ fără scări, fără funii,/ ne vom prăbusi, apoi vom adormi./ copiii născuți deja mari, cu picioare de carne,/ atunci ne vor vedea, atunci vor fugi, când/ visele vor ieși din pământuri / ca aburii după ploaie” (copiii mari).

Pentru ca angoasa morții să poată fi adusă între limitele suportabilului, poeta recurge la „costumații”, la „puneri în scenă” care funcționează după canoanele unei retorici a eufemizării: „cine a văzut moartea cu adevărat/ știe că nu e înveșmântată în

*negru ci în alb/ e așa de imaculată și fără de vină
ca un păcat de iubire/ alaiul de îngeri îi deschide po-
teca/ florile din păr tremură-n mersul ritmat de vals/
și cad pe singurul ochi senin ca o liniște/ înfioră-
toare după furtună/ îngână ușor cântece de leagăn
și te ține la piept/ pe tine/ cel speriat/ ca să-i simți
inima de carne și durerea de mamă” (cine a văzut
moartea cu adevărat).*

Poezia autoarei este astfel, în ciuda aspectelor sale de reportaj cinematografic, mai degrabă de viziune decât de notație; imaginile percepute prin senzori sunt în permanență decupate și reasamblate, deformate, contorsiate, din perspectiva unei percepții interioare care reușește să scruteze dincolo de pelicula superficială a lucrurilor, unde descoperă cu stupoare neantul. Autobiografismul este ridicat astfel la parametrii mai înalți ai istoriei fabuloase sau ai mitului personal, realitatea reprezintă doar materialul de construcție din care autoarea își edifică viziunile coșmarești, care urmează logica particulară a visului, amestecând observația veristă cu configurațiile onirice care vin din panoplia se pare încă perenă a suprarerealismului. Aici trebuie căutată marca de originalitate a acestei poezii anxioase, dar lipsite de patetism, pe care poeta reușește să o articuleze în rezonanțe și sunuri nu lipsite de marca propriului său diapazon sufletesc, cu o remarcabilă siguranță, fără poticniri, într-o mișcare egală cu sine de la un capăt la altul.

Născută pe data de 18 ianuarie 1977, Silvia Bitere a publicat cel dintâi volum de versuri, intitulat **De-a Caroline**, la Editura Grinta din Cluj-Napoca, în 2012, având bucuria de a primi „botezul” din partea a doi importanți critici literari. Mă refer la Alexandru Cistelean și A.I.Brumaru.

În anul următor, 2013, Silvia Bitere a publicat al doilea volum de versuri, intitulat **Gri Kami-kaze**, la Editura Eurostampa din Timișoara, iar în anul 2014 i-a apărut volumul de proză scurtă, **Povestiri cu scaun la cap**, la aceeași editură timișoreană. Recent a ieșit din tipografie un nou volum de versuri, intitulat **S-VIA Del Mar**, la Editura Grinta, Cluj-Napoca, 2015, având o grafică de invidiat. Am avut fericita ocazie să primesc această carte, cu autograf, de la tânăra și talentată poetă și trebuie să recunosc, încă de la început, că am lecturat-o cu sufletul la gură.

Spontaneitatea discursului liric, originalitatea și frumusețea metaforelor, dar și „arderea” sublimă a cuvintelor m-au impresionat în mod deosebit: „*un infractor care pătrunde în casa poetului/ să-i cumpere visul va fi dat în judecată/ pentru furt calificat*” (*să nu intrați în visul poetului*) sau: „*am adunat cu ochiul meu din aur o poiană plină cu voi/ și-am dat să bea fiecărui trecător din ea/ iar când pădăile au început să plutească prea des în vânt/ nu am mai simțit depărtarea dintre două aripi/ pe care eu le-am numit cândva inimi*” (poem alcalin).

Versurile pe care Silvia Bitere le dăruiește iubitorilor de poezie, curg parcă tumultuos, asemeni unui râu de munte ce se rostogolește vijelios, șlefuit piatră după piatră. Ea este convinsă că: „*un poet adevărat nu mizează/ decât pe dimensiunile sufletului său/... / uneori este pervers și adesea absent cu cei din jur/.../ de aceea trebuie să greșească/ doar în dimensiunile sufletului său*” (*dimensiunile sufletului*).

În majoritatea poeziilor sale, autoarea acestui minunat volum lasă impresia că trăiește într-un mirific tărâm, privilegiat, care îi aparține și pe care-l apără cu toată voința unei adolescente ambițioase. Adeseori, îi place să viseze cu ochii larg deschiși: „*în vis se trăiește cel mai bine/ ești complice cu cine vrei tu atunci când vrei tu/ te poți rostogoli ai arme de toate dimensiunile/ ești un lunetist cu suflet mare/ care atrage atenția tuturor/ în minunăția zilelor...*” (*trage draperiile*). Silvia Bitere încearcă și reușește să ne convingă că „*iubirea nu are nevoie de glorie/ de trâmbițe ori trompete*” (*poem pentru ea*) și că uneori „*au luat-o razna fluturii în mintea omului*” (*cu aripi de cuc*). Uimitor și impresionant cum, „*parfumul nobil va ridica fustele/ celor mai rafinate doamne /.../ fluturii vor zbura din rochiile rafinate*”

(poem în cinstea bărbatului).

Regret că nu pot cita, în întregime, o superbă poezie, intitulată *discuția*, din care voi reproduce doar câteva versuri, lăsând curiozitatea celor care vor avea fericirea să o lectureze în întregime, după ce își vor procura volumul semnat de Silvia Bitere: „dintre toate discuțiile purtate cu Dumnezeu/ am ales tăcerea/ ca simbol al eternității noastre vremelnice“.

Lumea copilăriei, cu toate bucuriile și jocurile ei, trezește frumoase și emoționante amintiri în sufletul și în inima poetei: „la noi ninge în casă de câte ori veneau sărbătorile/ așa era la noi în suflet/ așteptam să prindem forma oamenilor de zăpadă/ ca să trăim în cele din urmă trista bucurie/ de a ne topi unul sub ochiul celuilalt“ (*acasă e bine*) sau „pe vremea când femeile nu-și părăseau casa/ pentru orice pasăre trimisă din cer/ pe vremea aceea tata aduna strugurii/ iar noi/ iar noi da/ eram fericiti“ (poem alcalin).

Nu o cunosc pe Silvia Bitere, dar mi-au plăcut poeziile sale, găzduite în paginile unor prestigioase și apreciate reviste literare, în ultimii trei-patru ani. Nu știu cărui curent literar ar putea fi alăturată cărțile sale de versuri. Știu însă că este una dintre cele mai talentate și mai valoroase voci lirice, apărute în peisajul literaturii noastre contemporane, precum o nouă stea într-o constelație a inefabilului. Nu pot să închei fără a reproduce fraza pe care Silvia Bitere a așezat-o, în loc de prefață, pe prima filă a acestui nou volum: „Poezia mea este o chestiune serioasă. La originea ei trăiește veșnic fantezia, de unde nu-mi pot imagina dacă fantezia este sau nu și ea serioasă, dar cu siguranță este VIE!“ Lecturând acest volum, trebuie să o credem pe cuvânt...

Florin Ursuleanu

TÂRGUL DINTRE ȚĂRI

Pe 24 iunie a.c., adică chiar de ziua **Drăgăicii** și chiar în tradiționalul târg buzoian cu acest nume, a avut loc un eveniment inedit: publicistul **Viorel Frâncu** a lansat ediția a doua (revăzută și adăugită) a volumului **Drăgaica – Târgul dintre țări** tipărită la „Editgraph” Buzău (2015).

Prima ediție a cărții (2004) a fost, mărturisea autor, o *provocare*, în primul rând pentru că vechimea târgului (la origini o nedee pastorală ce se desfășura pe muntele Penteleu) presupunea o mulțime de abordări și interpretări, iar documentarea era una deosebit de dificilă, dacă luăm în calcul numeroasele distrugerii prin care a trecut orașul de-a lungul zbuciumatei sale istorii, o parte importantă a fondu-

lui arhivistic fiind astfel iremediabil pierdută. Era firesc, în context, ca datele unor documentări ulterioare să fie incluse într-o nouă ediție (poate nu ultima!) despre care prefațatorul volumului dr. **Sorin Geacu** (cercetător științific în cadrul Academiei Române) remarcă *nu doar rigoarea științifică a autorului, dar și stilul agreabil, ceea ce face ca lucrarea să fie citită cu mult interes și plăcere*.

Invitații, majoritatea istorici sau oameni cu preocupări în domeniu, (**Alexandru Gaiță, Doina Ciobanu, Constantin I. Stan, Marius - Eugen Constantinescu** etc.) au punctat sincretismul sărbători Drăgăicii, care a preluat elemente din ritualurile păgâne (cf. etnologului Ovidiu Bârlea: „*Drăgaica pare o rămășiță din practicile antice, prin care zeitățile protectoare ale recoltelor erau solicitate să apere lanurile (...) fetele drăgaice continuând rolul preotesei zeitelor Ceres și Diana*”). Alte aspecte amintesc de cultul soarelui (*Întreaga sărbătoare este un elogiu adus Soarelui, dătător de lumină și bogăție* - apud: Doina Ciobanu), de vrăjitorie (culegerea ierburilor de leac), de utilitatea Drăgăicii ca târg de fete, obor de vite și bălci.

Pe de altă parte, așa cum spune autorul, citând părerea Olgăi Horșia: „*Drăgaica este: «un ecou îndepărtat al nedeii Penteleului și care secole de-a rândul a înlesnit întâlnirea și legăturile negustorilor ce veneau din Țara Bârsei, Moldova și Câmpia Bărganului»*”

Primele două capitole ale cărții (**La izvoarele „Drăgăicii” și Legende, folclor, datini și obiceiuri**), încearcă să schițeze *începuturile* apelând la ecurile străvechii sărbători în memoria colectivă. Un exemplu ilustrativ în acest sens este balada **Lina Cătălina** – *o adevărată perlă a literaturii populare*: „*Buciumele sună/ Fetele se-adună/ Și se sfătuiesc/ Și se tănuiesc./ Cum le-învață maică,/ O aleg Drăgaică/ Și-i dau drăgăicuțe/ fete mai micuțe (...) Hai, Drăgaică, haide soră,/ Leagă-te cu noi în horă./ Leagă-te cu legământ/ Și te ține de cuvânt/ Trei ani nu te-i mărita,/ Nici bărbat nu vei gusta/ Jurământul de-i călca/ O veni iar seceta...*”

Următoarele capitole (III – XI) încearcă să etapizeze *migrările* târgului și transformările suferite de acesta, fie datorită războaielor, calamităților naturale sau epidemiilor, fie datorită mutațiilor produse în viața economică și socială. Nu este însă o simplă cronologie; datelor li se adaugă întâmplări, unele banale, altele dramatice, descrieri de atmosferă desprinse din ziarele epocii, înscrisuri domnești redactate într-o încântătoare limba arhaică sau însemnări de „jurnal” ale unor personalități locale.

Iată câteva din *punctele de reper* menționate:

La **26 august 1778**, Alexandru Ipsilanti emite un act de „miluire”, în urma căruia Episcopia era împuternicită să ia de pe urma târgului „*ce se făcea la Buzău pe an odată la 24 iunie, care ține 3 zile*” (...) *vama cea obișnuită și alte obiceiuri ce vor fi la târgul acesta, după cum s-au luat și până acum*”

Tot cancelaria lui Alexandru Ipsilanti, la **17 iunie 1797**, emite o hotărâre prin care târgul este scos de sub administrația Episcopiei și mutat în Bariera Ploiești, în cătunul Poșta, iar veniturile sunt cedate orfanotrofonului (orfelinatul)

Doi ani mai târziu, la **2 mai 1799**, Divanul emite o carte de judecată prin care Episcopia e obligată să preia târgul, din nou, cu înlesnirea „*ca zăbiții* (cei ce asigurau ordinea și liniștea publică – n.n.) *să vină numai cu trei zile înainte de începerea bălciului și să rămână doar două zile după 24 iunie*”

Cutremurul din 14 octombrie 1802, războiul ruso - turc (1806 - 1812), ciuma lui Caragea, în general lipsa de siguranță a orașului au determinat mutarea târgului. Pe **16 august 1808** acesta funcționa la **Valea Teancului** (între Nișcov și Tohani), unde administrația a construit barăci în care negustorii de pretutindeni vindeau pânzeturi de în și cânepă, mătăsuri (borangic), dimie, cojoace, încălțăminte, butoaie, unelte agricole și alte obiecte de uz casnic, cele mai multe aduse de prin părțile Brașovului. Un loc important în alșverșul târgului îl ocupa vânzarea animalelor, a cerealelor și a altor produse locale, în principal vinul și țuica.

În **1812** în urma stingerii epidemiei de holeră târgul se mută de la Valea Teancului, de pe moșia moșnenilor Vernești pe moșia boierilor Cârlovești la Gura Nișcovului.

În sfârșit, în **1819**, domnitorul Alexandru Șuțu hotărăște, la insistențele târgoveților, redeschiderea târgului pe vechiul amplasament: „*Io Alexandru Nicolae Șuțu voievod i gospod. Zemle Vlahiscoe. Dumneavoastră ispravnicilor ot sud (...) vă facem în știre, că târgul Drăgaicei, ce este vestit și obișnuit a se face la 24 de zile ale viitorului iunie, la care vin neguțători și de la locuri depărtate și fi-*

indcă în anii trecuți pentru pricină de boală se poprise, iar acum din mila lui Dumnezeu fiind sănătate, în toate părțile, este slobod, de aceea vă poruncim să o publicuiți aceasta în tot județul, cu totdeauna, ca să audă și la părțile vecine, cum că târgul Drăgaicei este slobod a se face, după orânduiala și obiceiul vechi și să îndemnați pe toți cei ce vor vrea a merge să-și facă alșverșul, de vândut și cumpărat, fiind acest folos obștesc și de primire să avem domnia mea înștiințare”

Mutații fundamentale au loc odată apariția concurenței de tip capitalist, potențialul economic al târgului fiind afectat de apariția negustorilor cu magazine stabile în tot mai multe localități, iar către anul 1850 micșorarea treptată a numărului de oi și împuținarea cantității de lână colectată au condus la o nouă orientare a profilului târgului, acesta devenind târg de cai și vite cornute mari.

Un eveniment cu ecou în epocă l-a constituit vizita în Drăgaică, la **23 iunie 1868**, a prințului **Carol I**. Aflat în suită, artistul plastic **Amadeus Preziosi** imortalizează momentul în acuarela **Întoarcerea din târgul Drăgaica**.

Așadar, târgul era încă destul de important, după cum precizează și **Dimitrie Gusti** în manualul **Geografie a Țărilor Române (1867)**: „*la Buzău se face un iarmaroc mare numit Drăgaica, el este al doilea în Muntenia după acel de la Râureni*”

După cucerirea independenței României, Buzăul cunoaște o dezvoltare economică și demografică semnificativă (...). *Populația a crescut de la 12 000 de locuitori în 1878, la 19 000 locuitori, dintre care 1448 comercianți, la 1899 (...)*

La **începutul secolului XX**, târgul Drăgaica funcționează în partea de sud-vest a orașului, pe actualul amplasament, la intrarea în Zona Industrială dinspre Bariera Ploiești. **Constantin Garoflid** (1872 – 1940), ministru al Agriculturii în mai multe rânduri își amintește: „*Târgul Drăgaica se ține și acum în marginea orașului Buzău, lângă Bariera Ploieștilor. Începe la 10 iunie și se sfârșește pe 24, în ziua Drăgaicei, sărbătoare pe care țaranii o țin cu sfințenie, deși nu e trecut în calendar. De ziua aceea ei sunt cu toții la târg, ori care ar fi atunci treaba câmpului. Târgul începe mai întâi cu vitele, îndeosebi boi și cai și ține o săptămână, pe urmă vine târgul de mărfuri însoțit de jocurile și petrecerile obicinuite de bălci*”

Dar, după cum scrie **Dumitru Ionescu** în cartea sa **Istoria orașului Buzău: târgul Drăgaica se găsește acum într-o stare de disoluție, rolul său de piață de schimb pierzându-și importanța, ceea ce îl transformă „într-un bălci predominant de manifestări carnavalești”**

Un scurt moment de reviriment va fi prilejuit de „montarea, între anii 1907-1908, a liniei de cale ferată Buzău – Nehoiășu și inaugurarea, gării Drăgaica, fapt ce a facilitat aprovizionarea cu produse și mărfuri speciale a zonei de deal și de munte din nordul județului.

Intrarea României în război de partea Antantei, urmată de ocuparea județului de trupele germane a condus, inerent, la încetarea funcționării târgului.

În perioada interbelică acesta este renumit pentru vânzări și cumpărări de cai. Iată ce nota **Constantin Garoflid**: „În trecut, în timpul târgului, șesul care se întindea la marginea dinspre miază-zi a orașului era plin de boi, vaci și cu deosebire de cai.”

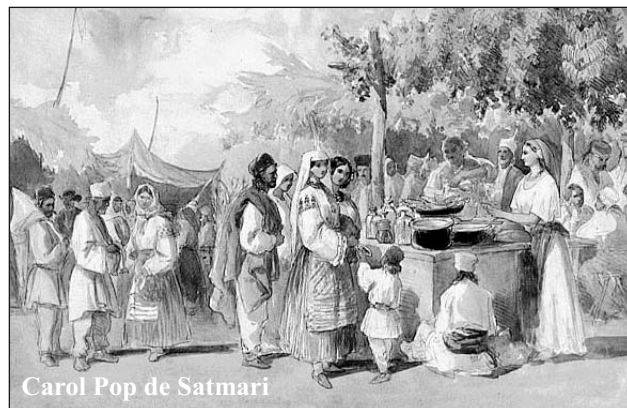
Începând din anul 1929, analizându-se câștigurile obținute din închirierea locurilor pentru comercianți, Primăria renunță la arendarea terenului organizând bâlciul în regie proprie.

Pentru perioada 1938 – 1940 însemnările lui **Garoflid** consemnează: „Târgul de mărfuri a scăzut din an în an până ce s-a desființat aproape cu totul. Cel de vite a rămas. Mai se ține și acum, dar e mai puțin cercetat ca altădată”

După instaurarea regimului comunist bâlciul buzoian își continuă existența, mai mult în virtutea tradiției. De exemplu: „În anul 1947, găsim în Târgul „Drăgaica” 289 de negustori din București, din care 19 veniți cu manufactură și galanterie, 54 cu mărunțișuri, 14 cu ghete și haine, 9 cu magazine foto, 14 cu limonadă și 66 cu diverse mijloace de distracție; de la Ploiești au venit 30 (...) Galațiul a dat 4 comercianți (...) din Puchenii – Prahova, au venit 3 inși cu albii, putini și cofe, de la Fieni – Dâmbovița, 2 cu sticlărie, de la Focșani, unul cu limonadă, de la Urziceni, unul cu o comedie, iar din județul Buzău: de la Vintilă Vodă, doi cu o comedie; de la Valea Teancului, Greceanca, Mânzălești și Cernătești, câte unul cu articole de bazar; de la Mizil 4 și de la Simileasca 3, toți cu mărunțișuri, iar de la Sîrriu unul cu articole de Dogărie” (**Ion Petrescu - Burloii – Subcarpații Buzăului – Relații geografice om – natură**, Ed. Litera 1977)

Bâlcul propagandistic își va avea și el locul în Drăgaică, ziarul **Viața Buzăului** consemnând (grotesc) în 1956: *Drăgaica în trecut loc de exploatare și jefuire a celor ce muncesc și totodată un loc de petrecere și distracție a bogătașilor (...) devine an de an, o sărbătoare care ilustrează tot mai mult alianța dintre clasa muncitoare și țărănimea muncitoare*”.

Ultimul capitol, poate cel mai reușit al monografiei, se intitulează „**Drăgaica**” în **artele plastice și literatură**. Așa cum am mai amintit, primul artist plastic ce pictează scene din târgul bu-

Carol Pop de Satmari

zoian este Amadeo Preziosi, căruia îi aparțin lucrările: **Întoarcere de la târgul Drăgaica, Târgul din Buzău și Oborul**.

Ion Andreescu (profesor de caligrafie și desen, câțiva ani, la Seminarul Teologic și la Gimnaziul „Tudor Vladimirescu” pictează tablourile **Bâlci în România și Bâlci de Drăgaică**.

Carol Popă de Satmari (cel ce va deveni pictorul și fotograf Curții Regale de la Cotroceni, lasă și el posterităților o acuarelă, intitulată **Bâlci (de Drăgaică)**). Mai sunt amintiți, în context, artiștii buzoieni: **Gheorghe Ciobanu, Marian Nica** etc.

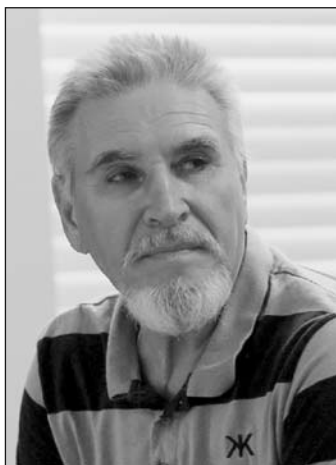
O primă evocare literară a târgului îi aparține lui Dumitru Serbescu – Lopătari, al cărui „personaj” (Moș Tarcoci) povestește: „Era târg mare de lână, căci nicăieri nu se pomenea atâta lânărie ca aici. La bâlciul ăsta veneau nu numai mocani și negustori din toată lumea, dar chiar și fete și neveste din întreg ținutul mocănesc. Ele aduceau țesături și cusături de-ale lor, lucrate atât de frumos, că le căutau negustorii de scumpeturi de peste mării și țări”

Vasile Voiculescu, în **Alcyon sau Diavolul alb** descrie o latură mai puțin cunoscută a târgului din Penteleu, unde hoții de cai din Regat și cei din Austro-Ungaria făceau schimb de herghelii: „În preajma drăgăicii, cu bâlciurile ei renumite de cai, hoții se întrolucau la Podul Calului, deasupra Penteleului. (...) Acolo se schimbau între ele prăzile”.

La „panoplia” literară a târgului Viorel Frâncu mai amintește **Zoosophia** poetului **Ion Gheorghe** (*Fiii mei și-ai nimănuia,/ ascultați la taica'/ lui Gruia;/ afară a-nflorit orzoaica/ și-a fătat iepuroaica/ trei viței și-un ou -/ că mâine se deschide Drăgaica/ în târgul Buzău*), precum autori locali.

Concluzia de final a autorului este, desigur, una pertinentă: „*Avem o datorie morală ca această tradiție să fie păstrată, înnobilită și perpetuată de generațiile care vin*”. Dar, din păcate, tradițiile și valorile spirituale au devenit măști de bâlci, iar satul mondial nu are trecut, singura lui perspectivă fiind iluzia viitorului.

VITRALII LIRICE

Dumitru Băluță

Insomnia bufniței de piatră

Mai credeți că timpul există?
Zadarnic.

O făcătură de-a filosofilor care,
în loc să se descurce cu mișcarea
materiei,
au inventat așa-zisul timp,
iar meșteșugarii ceasul,
ca să-i imite cursul –
un fel de a prinde soarele cu lada.

Chiar îl credeți pe Pablo Neruda
că „pietrele au atins timpul”?

Pietrele ce nu-și mai au loc
în sine,
adevărat, au stârnit
„un miros de vârstă în fina lor
materie”,
dar cum altfel în spațiul
de neînvins?

Că lumina-i tăiată în două
de întuneric
să însemne timp
sau e artificiu rivalității
distanțelor?

Oh, acest concert teluric...

La poalele culmii, pe un bolovan
perfect rotunjit de rostogoliri
se relaxează unul zis Sisif,
omorându-și
urâtul cu semințe

de floarea soarelui.

La poarta cimitirului un covor
acoperit cu flori de spini și bănuți
cocliți
și satul pe dric...

Știați că nu se mai învârte
pământul?

Trenul se reține în gară
ca să treacă peste linii orbul
care nu mai apare.

Un fluture sentimental
aplaudă cu mătașoasele-i aripi
în aerul de motorină.

Orbul ca orbul:
traversase pe din urma
garniturii cu lumea pasageră.

De la o vreme se pomeni că luptă
cu insomnia bufniței de piatră
pe care
tot el o încoronase în cuvânt.

Noapte de noapte, sus pe horn
toarce subtil la firul Ariadnei, dar
și fatumul hohotește în ochii ei
de lună.

Neîmpăcat cu moartea ordinară,
iese poetul la maidan și zice:
– Dacă ceasul e să pironiți
pe cineva,
crucificați-mă pe mine, căci eu
sunt trădatul
chiar de poemele mele.

– Ba nu, îl contrează servul
cuiului, tu
nu ești barem mioritic. Mergi
de cucerește
insomnia bufniței de piatră.

Șerban Georgescu

Niște lumină

Țin în brațe un prunc
care ține în brațe un prunc
care ține în brațe un prunc
care ține în brațe un prunc

Mă orbește un prunc
orbit de un prunc
orbit de un prunc
orbit de un prunc

Sărut un prunc
care sărută un prunc
care sărută un prunc
care sărută un prunc

Arunc un prunc
în cușca cu oameni
care fac prunci
care mănâncă oameni
care mănâncă prunci

Rămâne un „eu” (...)
perioadă prunc

și niște lumină...

Codrina Bran

Șiruri de primăvară

*

Mă mutasem în toamnă
De astă toamnă
Și dintr-o dată...privighetorile!

*

Broasca în țest,
Bat:
E cineva înăuntru?

*

Livezi cu mirese de pruni
Călătorind
Prin aprilie.

*

Abur verde
Învelind mesteceni
Aprilie

*

Măr japonez
Flacăra
La fereastra deschisă

*

Ningea, ningea neîndurat
În aprilie
Ningea și-n gândul meu
Uitat așa în ușă
Peste drum
Pudic un măr
Învelit în mirarea roz-albă
Uitase de ce

PRINTRE NUFERI, ÎN ADÂNC

Mariana Ionescu (pseudonime literare: Ioana Papina, Diamanta Ștefanide, Benedict Ionescu, Vicenția Vara) s-a născută la 26 august 1947, în comuna Amaru, județul Buzău. Este fiica lui Ion Ionescu, preot, și al Marianeii (n. Ștefănescu). Își începe învățătura în satul Amaru, urmând apoi Liceul „I. L. Caragiale” din Ploiești (1959-1961) și Facultatea de Limba și Literatura Română a Universității din București (1965-1970). În anul 1974 obține o bursă de specializare la Paris. După obținerea licenței, din 1970, lucrează neînterupt, până în 2003, ca redactor (1970-1998) și redactor-șef la Editura Eminescu. Devine doctor în Filologie a Universității București, cu teza „Proza lui Tudor Arghezi” (1981). În anul 2000, este primită în PEN-Clubul Român, iar în 2001 este numită redactor-șef la revista „Universul cărții”.

A debutat în „Ramuri” (1971), cu un articol despre „Cartea nunții” de G. Călinescu; debut în proză cu „Tu, cel pașnic oștean...”, în revista „Luceafărul” (1983). A colaborat la publicațiile: „Luceafărul”, „România literară”, „Steaua”, „Ateneu”, „Orizont”, „Viața românească”, „Amphitryon”, „Carnet literar”, „Cahiers roumains d'études littéraires”, „Universul cărții” și, în ultima perioadă a vieții, la revista Fereastră, devenind un prețios colaborator nu doar prin textele domniei sale ci și prin sfaturile legate de ținuta grafică a revistei.

Dintre volumele de eseuri, critică literară, proză și poezie publicate aminti: **Artă și inspirație** (eseuri - 1977); **Două părți cal și una vizitiu** (nuvele - 1991); **Exerciții de fidelitate** (roman - 1978);

Interviu cu înger și maimuță (eseuri - 2001); **Umărul de argint** (versuri - 2002).

Editează din opera lui T. Arghezi, I. Al. Brătescu-Voinești, Liviu Rebreanu, Zaharia Stancu. A fost membră a Uniunii Scriitorilor din România. A încetat din viață în ziua de 3 iulie 2015, lăsând o pagină albă pentru amintirile noastre, pe care va trebui să le scriem după ce ne vom reaminti cuvintele.

Semna Vicenția Vara

Închipuirea veșniciei

Mamei mele in memoriam

O pasăre mi-a atins umărul
cu zborul ei de argint
și, topindu-se în creștetul cerului,
mi-a strigat:
promite că n-ai să mori niciodată!

Strigătul ei a căzut peste frunzișul tulburat
și acesta a prins să foșnească
în trupul vântului :
promite că n-ai să mori niciodată!

Privește în oglinda mea
și promite că n-ai să mori niciodată! —
a unduit lacul, sorbindu-mi imaginea
ca s-o scufunde, printre nuferi, în adânc.
Apoi, glasul subțire al florilor a suit
fâlfâind din petale fragile,
împrejurul meu :
promite că n-ai să mori niciodată!

Mireazma lor a curs peste
pietrele drumului și le-a înviat
iar lucrurile, toate, s-au trezit privindu-mă
cu pupilele ascunse în solzii materiei
și au murmurat:
promite că n-ai să mori niciodată!

A izbucnit din pământuri lujerul luminii
și a îmbrățișat întreaga lume cântând :
promite că n-ai să mori niciodată!

Când am pornit peste îngălbenitele văi,
rămași în urmă pe spinarea vremii —
pașii mei îngânau, îngânau :
promite că n-ai să mori niciodată!

Dar m-am oprit pe țărnul mării de argint
și am desenat pe nisipurile albe
magicul semn al inimii
și atunci nisipul fermecat a început
să silabisească în păsări, ape, pietre,

în flori și lumini:
promite că n-ai să mori niciodată!

Beți vinul acesta

Miroase a dulce carne de om,
strigă zmeul scuturându-și solzii lui groși
la trei poștii depărtare de casă,
miroase a dulce carne de om,
urlă foamea zmeului pofticioasă.
Dar eu vă spun vouă, prieteni dragi -
nu mâncați mărul toamnei fiindcă el
miroase a dulce carne de om mai ales
când pielea-i verde a sorbit cu lăcomie
căldura mâinii albe care l-a cules.
Dar eu vă spun vouă, prieteni dragi -
nu beți apa aceasta rece și clară,
miroase a dulce carne de om fiindcă
într-o târzie și vicleană primăvară
râul va fi îmbrățișat cu veșnicie
fragede trupuri de copii.
Dar eu vă spun vouă, prieteni dragi -
mai bine beți vinul acesta care
e sângele meu înspumat,
beți vinul acesta ce inundă viața
rostogolită între noi,
grăbiți-vă, trageți mai iute sorții și
beți vinul sângelui fierbinte când
se limpezește în marginea nopții.
Dar eu vă spun vouă, prieteni dragi -
dacă schimbați în pământ dulce
văpaia visului, cuvintele și viața,
gustați vinul sălcu din sângele meu fiindcă
doar astfel veți sorbi cu lăcomie setea în care
se spală de tristețe dimineața.

Un om și un scriitor adevărat

Mi-este imposibil să vorbesc despre doamna Mariana Ionescu la timpul trecut... Și totuși, de vineri 3 iulie 2015, Mariana Ionescu, omul, supus

legilor biologiei umane, a plecat...

Prea devreme, prea pe neașteptate, prea brusc, prea discret. A rămas și va rămâne însă în memoria celor care am iubit-o și am apreciat-o, și în istoria literaturii române, scriitorul, poetul, eseistul, Mariana Ionescu.

Am cunoscut-o în anul 1999 când era redactor la editura Eminescu, cu ocazia publicării unui volum al meu de versuri care s-a bucurat de atenția și sprijinul ei. Dar nu despre mine vreau să vorbesc ci despre felul în care poți simți încă de la prima vedere acea afinitate de idei, acea comunicare specială, dincolo de cuvinte, pe care nu o poți simți cu fiecare persoană nou întâlnită. Am rămas de atunci în relații, le-aș spune amicale, ca apoi ele să *alunece* spre o prietenie curată și dezinteresată, o prietenie discretă, nesufocantă de nici o parte. Mariana Ionescu mi-a scris una din cele trei recomandări necesare întocmirii dosarului de primire în Uniunea Scriitorilor, în 2006, recomandare care mi-a purtat noroc. Tot doamna Mariana Ionescu mi-a făcut onoarea să participe la două din lansările mele de carte și să vorbească publicului despre ele, lucru pe care nu am să-l uit niciodată.

Tot domnia-sa mi-a deschis cu generozitate „fereastra” spre revista Fereastra din Mizil, unde domnia sa a fost întotdeauna apreciată, revistă cu care am bucuria de a colabora și în prezent. Era un om generos, altruist, care te ajuta fără să aștepte recompense sau întoarcerea serviciului făcut. A adus o contribuție deosebită la Dicționarul Scriitorilor români nu numai în perioada cât a lucrat ca cercetător la Institutul George Călinescu ci și în perioada pensionării, prestând o muncă onorifică. Nu refuza niciodată pe nimeni, ajutând pe tinerii sau mai puțin tinerii scriitori, cu o prefață sau cu o recomandare.

I-am admirat devotamentul familial și profesional, dăruirea și dedicația cu care se implica în activitățile culturale artistice, la nivelul Asociației „Julia Hasdeu” din care făcea parte sau în alte activități unde era solicitată. Se bucura de apreciere și respect, multe reviste găzduindu-i creațiile poetice sembrate cu pseudonimul Vicenția Vara.

Prin plecare ei prea grabită, pierd o mare prietenă iar colegii de breaslă pierd un om și un scriitor adevărat. Vorbisem ultima dată în urmă cu o lună să ne întâlnim dar din păcate, această întâlnire nu a avut loc și nu va mai avea loc niciodată în această lume. Mariana Ionescu s-a desprins discret din cartea vieții și a intrat la fel de discret în cartea istoriei literare unde creațiile domniei-sale vor ocupa un loc important.

Dumnezeu s-o odihnească!

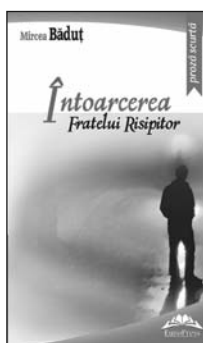
Maria Postu

Jurnal de scriitor

Mircea Băduț

Reinterpretări de mituri și legende (micro-serie de autor)

Rândurile următoare povestesc cum, dintr-o înălțuire de experimente literare, s-a întâmplat să apară această „serie de reinterpretări speculativ-antropologice de mituri și legende populare”, înfiri-pată prin cele două cărți apărute la Editura Euro-press în primăverile 2014 și 2015.

Volumul prim: „Întoarcerea fratelui risipitor”

Nu știam, nefiind eu chiar tipul de persoană strategic-cerebrală, unde mă vor duce încercările scriitoricești, astfel că - mai ales privind-o retrospectiv - evoluția m-a surprins și pe mine, făcându-mă să urmăresc înălțuirile cu oarece încântare. Povestea „catenei” începea în anul 2011...

Am scris o carte împreună cu fiica mea. Lucrurile s-au întâmplat astfel: eu strânseam câteva proze scurte (ficțiuni și eseuri apărute într-o cadență dezlănțată), iar fiica mea - Anca - produsese o serie de texte (majoritatea lirice) ce-mi păreau reușite. Cum nici unul dintre noi nu acumulase destule scrieri pentru un volum solid, ideea de a le „contopi” într-o singură carte a venit firesc. Și - pentru a nu avea aparența unui volum rezultat prin alipirea a două cărți distincte - am propus să ne alternăm textele în cuprins: o scriitură de-a mea urmată de una de-a ei, ș.a.m.d. Rezultatul a fost interesant, și cartea (**Ficțiuni familiare**, Editura Conphys) a avut un pic de succes. Așa încât - încurajat de această formulă (alternant-bicefală) - i-am propus apoi fiicei mele să scriem împreună un roman, dar unul la care să **nu** lucrăm „umăr-lângă-umăr” (pentru că abordarea nu ar fi convenit spiritului ei de adolescent aflat în desprindere de tutela părinților), ci **un roman împletit din capitole scrise alternativ și cvasi-independent de către cei doi autori**. Ceva ca un dialog, ori - mai degrabă - ca o alternanță de monologuri servind aceluiași obiectiv literar. Și, pentru ca eventualul cititor să înțeleagă rapid structura cu participările înțreșute ale autorilor, am spus că ne trebuie o temă cu doi poli, o temă ușor de recunoscut.

Cea mai potrivită dintre ideile ce mi-au tre-

cut atunci prin minte mi s-a părut parabola biblică cu **întoarcerea fiului rătăcitor**. Fiica mea n-a fost chiar încântată de propunere, dar nici n-a venit cu altă variantă. Mi-am zis că, dacă încep eu, și îi arat unul-două capitole, va fi atrasă de proiect. Fixasem cadrul de lucru astfel: proza să cuprindă o perioadă din viața a două personaje legate biologic și prin destin (frați dintr-o familie mică), iar firul epic să alterneze subcapitole „povestite” de cele două personaje.

Pentru a accentua premisa temei biblice am propus să-i botezăm pe cei doi frați după alte două nume notorii: Cain și Abel (într-o mică anagramă) - exploatând voit riscul prejudecării personajelor de către cititor. Deși numele sugerează contextul biblic și destinul personajelor, speram ca paralela să fie doar provocator-dilematică pentru cititor.

Abordarea propusă pentru proiect s-a conturat după scrierea primelor pagini. Stilul părea să corespundă dramei interiorizate, cu accente de psihologie și filosofie: un teatru de gânduri ca o dezbatere laică (în dublu monolog) a cunoscutei parabole religioase. Astfel, capitolele - fiecare cu gânduri și întâmplări din mintea și din viața câte unui frate - se puteau intercala aproape fără a depinde între ele, ci doar având o cronologie sumară și pornind de la un set de amintiri comune. De asemenea, anumite secvențe biografice urmau să fie revelate din ambele perspective.

Însă datul temporal al autorilor n-a fost unul prielnic: fiica mea s-a retras din proiect, fiind din ce în ce mai speriată și mai absorbită de cele două mari praguri din viața ei: bacalaureatul și admiterea la facultate. Cum eu deja înaintasem cu povestea unuia dintre cei doi frați (și cum ideea proiectului încă mă fascina), a trebuit să preiau și destinul celuilalt. Deși visasem un roman (unul bipolar), până la urmă a rezultat o nuvelă; doar că îmi place să cred că „materialitatea” frământărilor umane cuprinse ar putea, cu ceva indulgență, să transească scriitura înspre denotația de „roman scurt”. Mărturisesc, și cu accent esențial pentru cele ce urmează, că una dintre ideile de pornire ale proiectului - și anume evitarea acelor elemente topo-contextuale care să fixeze acțiunea în timp și spațiu - mi-a cam dat de furcă, constituind însă și o interesantă provocare de paradox: să evit folosirea de neologisme, să ocolesc exprimările evolute, însă fără a renunța la un filigran al trăirilor.

Mai toate recenziile pe care le-a avut cartea au subliniat filonul definitoriu al acestei piese centrale, observând ideile esențiale (iar uneori și pe cele mărunte). (**Cătălin Badea-Gheracoste**: „majori-

tatea prozelor ar putea fi citite într-o cheie psihologică și/sau filozofică, a marilor interogații și a răspunsurilor vagi”; **Valentin Protopopescu**: „Întoarcerea fratelui risipitor», este, pînă la urmă, acel gen de ficțiune psihologică de bună calitate ce explorează distincția asemănării. Cum pot fi doi oameni apropiați și cu istorii de viață aproximativ similare foarte diferiți? Mircea Băduț are meritul de a fi mlădiat cu profunzime această dihotomie aparent radicală, adăugînd nuanțe ce relativizează altitudinea polilor și îmbogățește cu aspecte morale niște comportamente policrome și imprevizibile, întrucît aparțin unor personaje deosebit de vitaliste.”; **Andreea Tănase**: „o meditație în proză asupra alegerilor pe care le facem în viață și cum ne afectează ele, atît pe noi, cît și pe cei pe care îi iubim. (...) Fiecare simte că alegerea făcută îl reprezintă, însă nu poate să nu se gîndească cu nostalgie la drumul ales de celălalt frate.”; **Alexandru Lamba**: „Prin prisma variabilă și prin cadrul schițat foarte lapidar, pilda devine atemporală, universal-valabilă. Nu de puține ori, parcurgînd sofismele unuia sau altuia, ne vom regăsi pe noi înșine. Cine suntem? Cei care pleacă, sau cei care stau? Aventurierii sau statornicii? (...) Textul nu trage concluzii, nu se erijează în judecător, nu pilduie – așa cum ne-am așteptat.”; **Sorin Preda** (1951-2014) „Textele lui ies oricum din zona uimirilor interstelare, cantonînd serios și talentat, cu toată convingerea și întregul ecartament, într-o literatură a ciudatului, a zonelor voit neclare, din care nu lipsesc nici tensiunea narativă de bună calitate și nici micile dantelării metaforice”; **Andrei Simionescu-Panait**: „Cred că franchețea care se ivește progresiv în orizontul lecturii este firul de suprafață al unei sensibilități bine adăpostite și dificil de accesat. Acest aspect este conștientizat la fiecare pas, îndreptînd intențiile stilistice către experiment și cercare, în urma cărora se ivește reușita de a oferi cititorului înțelegerea faptului că amintirea umană are un rol bine determinat în viață, indiferent de conținutul acesteia, obișnuit sau straniu, întrucît prin deschiderile donate de amintiri poate apărea pofta de experiment - într-un cuvînt, vitalitate, deși una nostalgică.”)

Onorabilă a fost și compararea acestei reinterpretări de mit biblic cu cea reușită de **Thomas Mann** în romanul **Iosif și frații săi** (desigur, păs-trînd proporțiile).

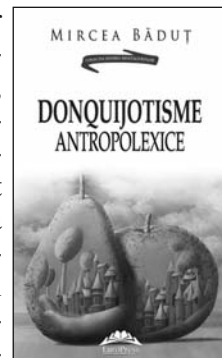
Volumul secund: „DonQuijotisme AntropoLexice”

Mult timp de-atunci m-am regăsit (cu încântare) prins în siajul stilistic născocit la scrierea acelei nuvele. Da, pentru a sugera că lucrurile se petrec în

trecut (un trecut neclar fixat, dar totuși „vechi”, nejudecabil cu aceea familiaritate a contingenței), îmi creasem o exprimare pseudo-arhaică, iar auto-impusa restrîngere a lexicului mă forța să mut expresia înspre o interiorizare a cuvintelor. Și cum fascinația aceea - a descoperirii greutății din cuvintele simple - nu mă părăsea, mi-am zis să încerc să continui. Totodată mi-am propus să mă desprind de zona „mitului biblic”, cumva și de teama unor neînțelegeri (dezamăgiri?) privind abordarea mea laică.

Numai că pe-aici s-a mai altoit ceva: o sensibilizare, o preocupare tot mai accentuată în gândurile mele (simptom de bătrînețe, deh!) pentru aspectele simple dar profunde ale existenței umane. Pentru implicita dar discreta coordonată existențială din actele/operele oamenilor. Pentru **antropologie**, care-va-să-zică. (Un exemplu de cum „funcționează” această sensibilitate: la vizitarea unei cetăți istorice nu mă aflu copleșit atît de grandoarea/ frumusețea monumentului, cît de zbaterea gândului ce-mi fuge imediat în acel trecut, încercînd să-și imagineze fel-de-fel de chestii: cîți oameni vor fi lucrat la ridicarea construcției? erau ei un fel de sclavi, sau, ca oameni liberi, fuseseră motivați de cadența unui blid cu mîncare? și ce putea fi în acel blid? apoi, prin ce tehnică prelucraseră piatra? ce substanțe amestecau în liantul cu care ridicau zidurile? cîți ani să fi durat construirea? cum și de unde procura „antreprenorul” materialele necesare? motivația ctitorului fusese una politico-militară sau una spirituală? etc, etc.)

În ultimul timp am scris o serie de eseuri inspirate din chestiuni cvasi-cotidiene sau rezultate din căutări la care ne ducem mai rar cu gândul. Ele fuzionează - cu diverse accente/alternanțe de auto-ironie, umilință și duioșie - idei de psihologie, sociologie ori de filosofie. Astfel încît, la coagularea ideii de a le reuni și publica într-un volum, aceste piese de proză eseistică au părut a se potrivi binișor sub umbrela generoasă a antropologiei. Mai mult, atît pentru condimentarea experienței de lectură, cît și pentru democratizarea conceptului de antropologie, seria de eseuri - este „punctată” (inițial, median și final) cu câte o proză ficțională din astfel-născuta **serie a interpretărilor speculativ-antropologice de mituri și legende populare**: pentru că, da, în ultimele luni am scris și trei „randări” în proză ale baladelor „Mănăstirea Argeșului” și „Miorița”. (Incongruența „două balade” - „trei proze” se explică prin aceea că prima legendă mi-a inspirat două

povești: una dedicată lui Manole, cealaltă Anei. Nepremeditat.) Iar pentru mine, apropo de inedita (și implicit riscantă) sintagmă „speculativ-antropologic”, imersiunea în acele povești a fost precum o călătorie în timp, *însă trăind nu doar epopeea, ci și detaliile vieții mărunte.*

Desigur, și la scrierea acestor reinterpretări de legende populare am avut parte din plin de acea provocare deosebită (probabil cea mai interesantă dintre experiențele mele scriitoricești): pentru a transpune cititorul în atmosfera secolelor respective (16 și 19) a trebuit să „inventez” o exprimare aparent arhaică, însă nerenunțând la un rafinament al ideilor. Chiar dacă am respins consecvent mai toate cuvintele ce îmi veneau în minte cu aromă de neologism, am încercat să construiesc o reprezentare fluentă și modernă, astfel încât cititorul să nu aibă de luptat cu o scriitură de letopisete.

Dacă a fost similară provocării de la „Întoarcerea fratelui risipitor”, din cartea anterioară? Da, scriiturile din seria aceasta (de reinterpretări speculativ-antropologice de mituri/legende populare) au ceva în comun, însă sunt și diferențe profunde: acolo am urmărit ca plasările temporală și geo-spațială să fie incerte, pe când aici timpul și locația sunt bine documentate; acolo era vorba de împletirea a două monologuri, pe când aici avem o epică narativă destul de intensă.

Riscuri asumate

Întrucât multe dintre eseurile adunate în acest ultim volum ținesc spre chestiuni din sfera „convingerilor personale”, s-ar putea spune că există riscul unor coliziuni spirituale, din eventuale nepotriviri cu ideile cititorului. Dar am speranța că vor fi nu coliziuni ci interferențe, mai toate aceste scriituri având inoculat - pe lângă acel „adevăr”, prezentat când cu oarece patimă, când argumentat mai sistematic, când pus în șagălnică discuție - și antidotul: fie contrapuncte autoironice, fie îndoieli incluse homeopatic, fie propuneri de perspective antagonice (epistemologice, care-va-să-zică). Deseori reiterând, mai discret ori mai explicit, chestiunea esențială: cum că nimeni nu are în custodie exclusivă adevărul. Așa cum ne spuse și *Marcus Aurelius* acum aproape două milenii: „*Tot ce auzim este o opinie, și nu un fapt. Ceea ce vedem este o perspectivă, ci nu adevărul.*”.

Am fost avertizat că reunirea în volum a mai multor domenii ideatice (beletristică, psihologie, biologie, sociologie, filosofie), deși benefică cititorului obișnuit, deschis la provocări, va induce reținere în tabăra criticilor literari, amalgamarea stânjenindu-i în exercițiul reflex al catalogării. Așa

cum nici expertii în antropologie, sociologie, psihologie ori filosofie probabil că nu pot fi satisfăcuți dacă lecturează cartea în cheia lor, ci nu dintr-o perspectivă de fuziune. Însă de-acum și riscul acesta e asumat

Lecturi de cenaclu

Geanina Enache

Ploaia

Aș vrea să fiu ploaie...

Să da ascultare inimii ce bate nebunește, parcă vrând să se elibereze din închisoarea nocturnă a coastelor... să se împrăstie în seva pământului.

Aș vrea să fiu ploaie!

Să fiu parte din acel magic portal ce unește Cerul cu Pământul, să devin o întoarcere acasă într-o noapte de vară în care stelele sunt răspunsurile tuturor întrebărilor.

M-am întrebat adesea ce simte ploaia... ce doruri o zbuciumă, ce tăceri? Am vrut să știu... dar m-am ales cu și mai multe întrebări. Am încercat să admit că ploaia este o stare, un sentiment, o poveste, însă nu!

Ea este mult mai mult: întruchiparea tuturor sentimentelor, stărilor, poveștilor. Nu are viață ci este însăși esența vieții! Ploaia veghează pământul cu suferințele și coborâșurile sale, se revărsa peste tot purtând stopi de ocean, de lacrimi, de viață. Ea aduce cu sine dorul de mare, pentru că, da, se întâmplă să simți în tine marea, cu mult înainte de a fi văzut-o.

Ploaia este cea care poartă omul spre om, pașii către pași și, poate, de aceea uneori simțim în noi o durere străină, o tăcere care nu ne aparține, un nume necunoscut...

Și tu ai fost cândva o ploaie și, da, stropi din tine se varsă în mări și oceane, în lacuri, peste câmpii sau în palmele copilăriei. Este o duminică sufletească, un răstimp al divinității...

Aș vrea să fiu ploaie... să mă revărs peste tine ca un „adio!” sugrumat, să mă simți pe pleoape, să îți răcoresc buzele, umerii, să mă strivești în palme și să înțelegi că exiști prin curgerea mea către tine.

Corina Militaru

FERESTRE-OGHI

Motto: *Binele nu uită niciodată locul de unde a plecat și negreșit revine acolo.*

Sunt bătrână, foarte bătrână, știu. Chiar de-aș vrea să uit, să mă mint, îmi înprospătează memoria la fiecare pas, trupul meu vlăguit. Piciorele nu mai știu, nu mai vor, nu mai pot să mă ajute. Măinile abia de mai apucă, iar de ținut... Vărs, scap, sparg și adeseori îmi supăr fiica. Ea mă îngrijește. M-a adus demult în casa ei, mi-a oferit o cameră exclusiv a mea, tot confortul, dar deși îi apreciez efortul îmi este dor de căminul meu. De curtea mea, de aer. Aș vrea să respir aer curat, mult aer, să stau undeva într-un parc sau oriunde, însă nu între pereți. Dar singură nu mă pot deplasa, iar ea nu are timp. O înțeleg.

Spatele mi s-a încovoiat, trunchiul stafidit nu mai păstrează nici cea mai vagă amintire a formelor de altădată. Și am fost o femeie arătoasă. Ce folos! De la un timp nici în oglindă nu mai vreau să mă privesc. Ce să văd mai mult decât citesc în privirile celor din jur? Urâtenie, zbârcituri, înveliș disgrățios în spatele căruia încă se zbate o ființă tot frumoasă, tot iubitoare. Închisă într-o colivie, incapabilă să mai atragă atenția vreodată în vreun fel. Poate doar uitături încurcate și grăbite să ocolească viziunea supărătoare a unui viitor implacabil. Nervozitate prost disimulată și nerăbdarea de a scăpa de această atingere, fie ea numai vizuală. Nu știu și nu doresc să caute dincolo de aparențe. Observ, dar nu îndrăznesc să-i blamez deoarece la fel de oarbă am fost și eu în trecut. La fel am fugit de această imagine, am evitat să mă confrunt cu un adevăr atât de trist, chiar m-am amăgit că pentru mine va fi altfel. Iluzie. Am îmbătrânit așa cum au făcut-o predecesorii mei și cum o vor face de aici înainte urmașii mei. Când? Nu știu. O clipire și am ajuns azi, aici, așa.

S-ar crede că nu mai am nimic de spus. Că la periferia vieții n-ar fi potrivită decât tăcerea. Și totuși simt mai mult ca niciodată că am ceva de împărtășit întregii lumi. Un adevăr, singurul adevăr atât de aproape de noi încât nu-l vedem de-a lungul anilor trăiți în fugă. Am încercat de nenumărate ori să-l transmit cel puțin fiicei mele, însă este prea grăbită ca să asculte. Nu are răbdare să-mi descifreze bolboroseala, căci nici gura nu mă mai ajută. Gândul limpede se rostogolește înapoi în sunete neinteligibile, cuvinte frânte, propoziții rupte. Zbateră pe care ea mi-o curmă cu aceeași replică mereu: „Lasă mamă, nu te mai chinui!” De fapt nu chinul meu o îngrijorează, ci timpul pierdut cu mine. Deși o înțeleg mi-

aș dori enorm să-i captez atenția. Măcar o dată, încă o dată.

Singuri, ochii mi-au rămas fideli. Sunt ageri în continuare. Și mintea! Lucidă ca în tinerețe, nu se dă bătută. Nu știu dacă-i binefacere ori blestem. Câteodată înclin să cred că-i blestem. Observă, judecă și înțelege tot, dar ce folos când lumea s-a îndepărtat de mine. Deși fac parte din ea - trăiesc totuși - m-a expulzat ca pe ceva nefolositor. M-a aruncat în interiorul meu, singurul loc unde mai exist. În rest, în afara granițelor trupului, sunt invizibilă. Oricât mă agit în fața ferestrelor-ochi, strig, fac semne diperate, nimeni nu mă ia în seamă. Insist, aprind în priviri lumini, chemări, doar doar cineva își va reaminti că încă sunt acolo, că încă simt, că încă mai am dorințe. Nimic! Lumea se prelinge pe lângă mine mai departe, gonind spre capătul călătoriei cum, nu neg, am făcut și eu la rândul meu.

Probabil singurul motiv al disperării mele de a rămâne conectată cu exteriorul este frica, disconfortul, neputința de a conviețui cu această Ana lăuntrică. Obişnuită s-o ignor, să mă definesc prin milioanele de proiecții aruncate împrejur la întâmplare, deodată sunt nevoită s-o văd, s-o cunosc, s-o aud, să aflu că m-a însoțit dintotdeauna cu șoaptele ei discrete, atât de ușor de neglijat. Odată ce legăturile cu viața au plesnit ca niște elastice întinse peste măsură, m-am trezit față în față cu ea, forțată să-i accept existența. Fără vârstă, fără condiționări, liberă și autentică sută la sută. Să recunosc că am ascuns-o undeva în pliurile timpului socotindu-i sfaturile inoportune. N-am fost deloc fericită când am reîntâlnit-o cu toate că, în primii ani de viață mi-a fost prietenă neprețuită - mi-am reamintit ulterior. Din contra m-a speriat și nu neapărat prezența ei, ci mai ales sentimentul de vină pe care mi-l inducea. Sau regret, sau risipire, oricum simțăminte de natură să mă răvăsească, să clatine tot ceea ce credeam că este ordine și normalitate în urma mea.

I-aș fi reproșat irosirea, dar în preajma ei nu puteam minți oricât aș fi vrut. Simțeam din toată ființa mea că-mi fusese alături mereu deși niciodată nu i-am dat importanță. Mai mult am evitat din răsuputeri orice contact cu ea. Orice dialog, orice șoaptă a acestui ceva din mine a fost strivit, anihilat, respins cu înverșunare. Mă încurca teribil și nu aveam nevoie de așa ceva. Nu aveam timp de pierdut. Niciodată.

Totuși în copilărie îmi permiteam luxul acesta. Da, atunci îmi plăcea s-o ascult. Dădea viață visurilor oricât de nebunești ar fi părut. O lume se înfiripa și alta se destrăma, însă eram dezinvoltă și adevărată. Nu mă agățam de absolut nimic deoarece recunoșteam jocul și mă distra nespuse de mult. Atât

de mult încât mama îngrijorată de așazisa mea însingurare și-a folosit toată puterea de convingere ca să mă trezească. Și a reușit până la urmă. La început o contraziceam povestindu-i că acolo înăuntrul meu era bucurie, vis, lumină, soare, iubire și că-mi ajungea să simt toate acestea. Cu timpul m-am conformat. M-a convins că trebuie să urmez regulile lumii - de necontestat susținea ea. Calea fiind deja croită eu trebuia doar să calc pe urmele adânci lăsate de alții la fel ca mine. Câteodată adieri din străfundul meu răzbăteau la suprafață, tulburându-mă pentru scurt timp. Am învățat să mă feresc, să ascund, să ignor, să acopăr aceste vibrații cu tot mai multă agitație, zbatere, goană după viitor.

Trebuia să alerg în maratonul vieții, dar nu numai atât. Să ies din rând, să mă detașez de masa alergătorilor și să-i depășesc. Să fiu cea mai bună, să fiu prima, să fiu perfectă în orice și oricând. Bineînțeles și inevitabil am eșuat de nenumărate ori, însă întotdeauna am privit spre vârful muntelui, am aspirat la înălțimi. M-am străduit să le ating - câteodată și pentru scurt timp am reușit -, am sacrificat consecvent prezentul, proiectându-mi simțirile într-un viitor înșelător. „Nu acum!” îi repetam Anei, cea dornică să se oprească fie și pentru o clipă. „Măine, altădată, mai am de făcut...” o reduceam la tăcere, câteodată brutal, enervată pe dorințele ei mărunte. Astfel au trecut ani la rând de amânare, iar acum degeaba caut în adâncul meu amintiri. N-am pus de-o parte nicio clipă de magică împlinire, de bucurie veritabilă, de fericire fără nume. Nu aud decât șuieratul timpului scurs cu viteză pe lângă mine. Atât.

Stau întinsă pe un pat străin, într-o cameră rece și tânjesc după căldura unei mângâieri. Din spațele ochilor-ferestre strig, implor puțină iubire. De la cine, când nici fiica mea nu mă înțelege? M-a lăsat aici printre străini. N-am vrut să-i dau drumul. M-am agățat de mâna ei până când și-a retras-o iritată și, după ce m-a asigurat că a aranjat să fiu bine îngrijită, a plecat. Mi-a promis că revine, dar nu prea curând fiindcă are foarte multe pe cap. „Dacă stăteai locului nu ajungeai aici!” m-a certat, apoi a ieșit odată cu medicul. Am rămas singură și gândul că n-am să apuc acea clipă de iubire mă înspăimântă. „Măcar o clipă!” mă rog, nu știu cui, dar nu aud decât ignele mele incapabile să se transforme în cuvinte.

Așezată pe marginea patului - în salon nu exista nici măcar un scaun - Luminița, înnegurată, pândea un semn că mama ei își revine. Nu lipsise decât o oră - dăduse o fugă la farmacie să cumpere medicamente - și când revenise o găsisse inconștientă și sub perfuzie. Deși i se explicase că anemia severă era cauza și că totul se afla sub control, nu reușea

să-și controleze spaima și gândurile negre. O îngrijora schimbarea atât de neașteptată petrecută în absența ei. Îi privea chipul extrem de palid și parcă înghețat și teama că ar putea s-o piardă într-o secundă i se furișa în suflet. „Cât de fragili suntem!” oftă, apoi încercă să-și mute gândurile în altă parte.

Se obișnuise cu atmosfera din spital, cu mirosul, cu forfota de pe holurile arareori liniștite. Trecuseră de acum trei săptămâni de când petrecea o bună parte din zi în această rezervă printre paciențele imobilizate la pat. Privi gânditoare încăperea. Două dintre cele patru paturi se eliberaseră. Doamnele pe care le ajutase ori de câte ori putuse ajunseseră probabil acasă și se bucurau de confortul căminului lor. Aștepta și ea acest moment, chiar crezuse că este foarte aproape până la această nouă complicație. Așadar ieșirea din spital se mai amânase și până la urmă nu mai contau câteva zile în plus, ci să-și vadă din nou mama vorbind, mergând, zâmbind, privind-o cum numai ea știa s-o facă. Cât de dor îi era de acea căutătură.

Auzi un geamăt ușor, apoi icneli tot mai puternice dinspre capătul opus al salonului unde, observă, stătea o pacientă nouă. O doamnă foarte bătrână. Probabil fusese internată cât lipsise ea, iar cea dianinte plecase la rândul ei. Luminița se ridică și fugi degrabă să cheme o asistentă ori o infirmieră. Știa exact unde le poate găsi. Învățase locurile unde se adunau în câte o pauză, orele când treceau prin saloane pentru tratament, magaziile unde mai întârziu câteodată în căutarea vreunei păături sau cine știe cărui lucru. Obținuse promisiunea că va veni cineva să vadă ce se întâmplă cu vârstnica și se întoarse la locul ei. În scurt timp apărură o asistentă:

– Ce vrei mamaie? Ți-am făcut calmante, ce mai vrei? se răsti la bătrână, apoi aranjându-i puțin așternuturile spuse ceva mai blând: Taci, nu mai face gălăgie! N-are cum să te doară așa că, stai locului!

Ieși ridicând din umeri, nu înainte de a se justifica. Făcuse tot ce se putea face pentru acea femeie. După nici cinci minute de liniște bătrâna începu iarăși. Nu gemea, nu se văita, ci parcă cerea - ea știa ce -, sfâșietor și insistent. Luminița se întoarse de la fereastra unde rămăsese privind curtea interioară a spitalului, spre patul bolnavei. O văzu cum își plimba privirea rătăcită dintr-o parte într-alta și, impresionată, se apropie. Nădăjduia că prezența ei o va alina întrucâtva.

Lângă patul cu pricina află întruchiparea suferinței. Poate nu durerile fizice o necăjeau - după cum spunea asistenta -, dar cu siguranță ființa din fața ei nu avea liniște. Iar înfățișarea ei o cutremură pur și simplu. Vederea acelu chip era dureroasă fi-

zic. Ar fi vrut să se întoarcă, să fugă, dar ceva o reținu. Își controlă cu greu repulsia față de pielea pământie brăzdată de riduri în toate direcțiile, gura ca o pungă cu buzele alunecate peste gingiile știrbe undeva înspre interior, părul alb, neglijent, răvășit din cauza pendulării continue a capului, ochii adânciți în orbitele încercănate. Cu toate acestea, când îi întâlnește privirea totul se schimbă. Atât de limpede, mai întâi rătăcită și parcă speriată, apoi extrem de curioasă și cumva mirată. Mâna bătrânei o apucă pe-a ei, strângând-o spasmodic. Secunde lungi de studiu și acei ochi nu se hotărâu dacă să aibă încredere ori nu, să deschidă porțile sufletului ori nu.

Luminița îi mângâie ușor palma urcată și aproape transparentă. Renunță să mai caute cuvintele potrivite momentului, socotindu-le deodată inutile. Tot ce era hidos și disgrațios se estompase în

lumina acelor ferestre limpezi care între timp se deschiseseră, lăsând să se vadă înăuntru. Acolo licărea bucuria și recunoștința pentru darul magic primit și așteptat îndelung. Brusc simți că-i este drag acest suflet ascuns în straie atât de ponosite și cu delicatețe își plimbă degetele pe fruntea ei, pe obrazul obosit, până când bătrânica ostenită și împăcată în sfârșit - așa o simțea - adormi. Mâna și-o eliberă cu mare grijă, puțin câte puțin ca să n-o trezească. Se retrase tiptil către patul mamei, ușurată și inexplicabil fericită.

Se așeză și privind în gol încercă să-și înțeleagă senzațiile. În fond nu se schimbaseră nimic și totuși plutea pe o mare liniștită. Îngrijorarea se topise lăsând în loc încrederea nestrămutată în viitor. Știa fără să-și explice de unde că totul va fi bine.

POEZII ÎN CONCURS

Enea Gela

această poezie nu este despre mama

de câte ori cădea din cer
câte o stea,
tata o prindea din zbor
și-o decupa în chip de femeie,
de aceea, tata ținea
în bagajele sale de mână
femei inventate și o foarfecă
de tablă,
ai cărei clești îngustau unghiul,
până prindeau în el
lumina de pe chipul fiecăreia...
tata avea fericirea la purtător,
iar când a-ntâlnit o stea cu coadă,
a urcat pe fuiorul ei de lumină
și dus a fost...
între el și mama aerul s-a umplut
de păsări cernite, iar noi, copii
am învățat un joc nou,
le prindeam în laț...

după un timp
tata s-a-ntors acasă rănit,
dar cu multe medalii prinse
de inimă...
era pe vremea când
îmi schimbam
dinții de lapte, îngropându-i
la rădăcina pomului
și-l pândeam pe tata care
se credea singur,
își desfăcea pe rând medaliile,
le ștergea cu colțul tunicii,
le săruta
ca să prindă strălucirea dintâi...
asta până când mama a coborât
de pe continentul ei de tăceri
și i-a pus tatei tunica pe foc
sub coroana pomului meu,
medaliile n-a putut...

cum am venit/ sau nu pe lume

m-am născut odată cu frigul
a intrat în scâncetul meu
și-n țipătul mamei
desfăcându-i privirea
din copci de-ntunerice și gheață
căuta vânătorii lunatici...
vrabia sufletului temătoare
sta pe-o creangă de sorcovă ninsă
boboci creponați în floare
în grădini suspendate...
mama țipa cu ghemul de foc
cuprins între sâni
prin claviaturi de oase

frigul ieșea vinețiu
încrêțindu-i pe trup
o piele străină...
căutam în sfârcuri uscate
colastra
și-n frigul acela un leagăn ...

din dragoste

de câte ori pleci
lași în urmă zâmbetul
ce își revărsa lava
prin toate ungherele casei...
urcă peste ziduri
acoperă cuvintele
crisalide în care sufletul
țese mătasea lunii
pentru nopțile când și Dumnezeu
are insomnii...
de câte ori pleci
răsar la subsuoara clipei
alte vorbe
aripi retractile
fluturând
în privirea celor ce bat la ușă
albumul cu poze alb-negru
și propoziții simple...

de câte ori pleci
casa îngheață
numai drumul rămâne fluid
după chipul și asemănarea
noastră...

PRIMA VERBA

Gana Mâncu

Nu aveam nici buletin, nici CNP

Coseam goblenuri pe pânză maronie de sac
Coseam goblenuri cu imagini ale morților
din accidente rutiere
Despre care citeam zilnic în ziare
Coseam goblenuri 17 mai 1998 doi nouă morți
dintre care trei copii unul de doi ani
Unul de zece și unul despre care nu știm
și nu vom afla nimic
Coseam goblenuri și le ducem la poliție și toți
se bucurau tare mult
Le plăceau le puneau pe pereți în sala
unde interogau criminalii suspectți
Violatorii le arătau și le ziceau uite ce o să pățești
dacă nu ne spui ce și cum
Băi ratatule
Coseam goblenuri și cu lucruri care nu
se întâmplaseră încă le gândeam coordonatele
le planificam
și când erau gata campam acolo și-așteptam
să ia foc să explodeze
să se carbonizeze pielea să se audă
groaza teama moartea macabru
Coseam goblenuri dar uneori rămândeam
fără ață roșie și oamenii scăpau
doar cu vânătăi și luxații
Coseam goblenuri și se mai întâmpla să-mi
scăpam acul între firele maro
Blănoase ale covorului excesiv de scump de la Ikea
Coseam goblenuri când stăteam pe bancă în parc
iar copii alergau pe lângă mine
tipând
Și-mi scăpam acul din mână.

Despre câștigătorul premiului de onoare al Colegiului Medicilor, 2004.

Medicul meu oftalmolog e orb de vreo doi ani,
De când cu accidentul acela de-a dreptul ridicol,
Cel care fusese vreo două săptămâni la rând
Cel mai difuzat
La știrile de la ora 5.
Mă-sa, o babă la vreo 70 de ani,
Uitase că e alergic la paracetamol
Și îi dăduse vreo 3 pastile într-o zi, în loc
de vitamina C.
Iar el venise la cabinet ca un doctor normal
Și îi căzuseră nu știu ce retine pe podea,
Într-un soi de explozie exoftalmică, la propriu.
Cu toate astea, încă mai opera miopi
cu -10, -12, -13
Și se juca cu leserele,
Își imagina pe unde e irisul fiecăruia
Și încerca să le facă o surpriză, să îi transforme
în primii oameni care au o vedere perfectă
În ciuda cristalinului nu prea cristalin.

Mandala

*Tu stăteai la internatul de băieți,
Eu la internatul de fete
Pe urmele noastre erau zeci de jandarmi
Si-armate de babe demente*

I. Centrul mandalei - începutul

mirosea foarte tare a clor din ăla diluat cu apă
de la chiuveță
și totul strălucea într-o mizerie deplină, ornată
cu pereți plini de praf întărit de vreme,
de mesaje scrise cu markere permanente la 2 lei
și 50 de bani, din cele care se vindeau la colț,
și de căldura locului unde dormise cu un minut
în urmă un cerșetor în cărucior căruia
îi apăruseră brusc picioarele, un fel de minune
urbană,
văzută numai de paharele goale de cafea la aparat
și de pliantele de la carrefour,
care-ți ofereau doar azi o reducere excepțională
de 50% la chilofi și de 30% la muștar.
noi cică așteptam un metrou
doar
pentru
că
nu găseam niciun taxi care să aibă număr
de-nmatriculare par cu 3 vocale după
și altfel nu ne-am fi urcat
pentru că noaptea, după ce văzusem filme cu bătaie
în cinemaul rece unde-ți dădeau pături și ceial
la intrare,

o întârziere de aproximativ 15 minute.
Stimați călători, vă anunțăm că trenul inter regio
numărul 1505, destinația Iași, va avea
o întârziere de aproximativ 15 minute.

VI. Ultimul cerc – întoarcerea acasă

O ceață de copii pornește spre câmpul
din afara orașului
O ceață de copii pornește spre autostrada pe care
numai tiruri încărcate cu butelii mai circulă
O ceață de copii înarmați cu pistoale, cu șepci
albastre, cu motoare
Pornește în căutarea trecutului părinților lor.
Sunt deciziși să spulbere durerea, să spargă tăcerea
Și într-un final, probabil indiciși, deloc motivați
și convingși, să se întoarcă la casele lor.

Vinil.

Când am venit la tine, aveai vinyluri
cu melodii poloneze peste tot
Și eu mă feream să calc pe ele
Și tu continuai să spui dă-le-n mă-sa că le-am luat
de la anticariatul de pe colț
Și mă întrebai ce părere ai despre filozofie?
Dar eu n-aveam nicio părere, că eram studentă
la facultatea de matematică
Și îți ziceam într-una poate ar fi fost mai bine s
ă fi ieșit undeva,
Nu vreau să deranjez, nu o să stau mult.
Da, da, îți fac acum o cafea, dar nu știu
dacă mai am.

E bun un nes?
 Și cât timp tu umblai pe-acolo căutând o linguriță
 Eu încercam să depistez un pick up
 O casă plină de viniluri și nici un pick up.
 O bucătărie plină de furculițe și fără o linguriță
 O studentă la matematică și nici un stop
 de pasiune pentru filozofie.

Călătorie

În continuare, stimați spectatori, vom analiza
tabloul lui A.G. , o piesă unică din 2010.
Mușchiul acoperise toate cărămidile casei
De pe Bulevardul Marin Sorescu, numărul 17.
Burlanele erau pline de frunze umede, putrezite,
blocate
De ani de zile acolo unde numai gândacii domnului
Mai îndrăzneau să pășească,
Uneori nici ei.
Ciuperci anormal de lipicioase, din care curgeau idei
aurii și otrăvitoare,
Răsăreau din buretele canapelei cu buline,
Pe care încă se mai vedeau petele de cafea

dinainte de plecare.
Aici puteţi vedea, în premieră, ultimul tablou al
marelui pictor A.G., finalizat cu câteva zile
înainte de moartea sa.
Pe un drum din pădure, la exact 544 de km distanţă,
Acolo unde urmele maşinilor pline de braconieri
îşi ascund urmele,
Zăcea un om acoperit de noroi, plin de furnici.
Mistreţii mâncau ghinde în apropierea lui,
privindu-l cu dispreţ.
Paradox pe două picioare.
Bocanci cu şireturi dezlegate.
Briceag cumpărat din aeroport, 13 mai, Finlanda.
Vestă de expediţii montane cu umplutură de pene
de gâscă.

Lupi apropiindu-se./ Soare dispărând.
Vă anunțăm că puteți găsi copii înrămate
ale celor două tablouri în magazinul de la intrare.
Vă mulțumim pentru atenția acordată și
vă mai așteptăm la Muzeul de Artă Contemporană.

Microfonie/ Sau, mai politically correct, Odă țevilor albe din blocurile turn

Microfonie
Sau, mai politically correct,
Odă țeivilor albe din blocurile turn
Între mine și vecina de la cinci (5) există
o conexiune durabilă

De trei (3) țevi.
Suntem un fel de siamezi de când obiectele
parcă vopsite cu oja veche, albă
Și-au făcut apariția,
Au înaintat prin praful pereților plini de mușegai, de
păianjeni mici și morți, de șoapte ascunse de oameni
temători, de bancuri obraznice făcute să lupte,
nu să bucure, și de teamă.
Apoi și-au făcut loc prin apartamente, au spart
tavane și podele

Iar, în final, s-au camuflat.
S-au lipit de perete și haț! I-au îmbrățișat dureros.
Așa se-aud telefoanele, țipetele, șoaptele, durerile
și visele dintre etajele 5 și 6,
Se stabilește ordinea de zi pentru ședința de etaj
A locatarilor peste 55 (cincizeci și cinci) de ani.
Răsuflarea Mirelei de la 5 (cinci) uneori
atinge țevile, în special atunci când fumează
târziu, mereu țigări la bucată
Și eu sufăr odată cu ea
Și mă ascund în fumul murdar
Și o aud gândindu-se,
Mai ales când apa stă rece, nemișcată.
Și țevile ne sunt o graniță rece, albă,
dar nu foarte naivă.

FEREASTRA

Anul XII - Nr. 9 - iunie 2015

SUPLIMENT RETROSPECTIV - 100 DE FERESTRE CULTURALE**Emil Proșcan**

AMINTIRI UCISE FRUMOS

Totul trebuie să fie simetric, spuneai, și-mi arătai de undeva de sus îmbrățișarea rămasă la poalele muntelui pe care nu apucasem să o prindem în boldul amintirilor ucise frumos. În orice nedespărțire există o jertfă. *De ce sus, te întrebam, de ce?* Ne vedem mult mai mici așa. Și ne pierdem mai ușor printre părerile oamenilor.

Tristețea aparține bunului simț, îmi spuneai. Când iubești, de fapt construiești un pod. Totdeauna îți dorești să treci dincolo. Tărâmul necunoașterii are cele mai frumoase culori. *Acolo este o altfel de singurătate, îți spuneam. Acolo gândurile se așează în privirile și palmele noastre. Apoi totul se contopește. Culorile devin parte din noi.*

De unde știi toate astea?, mă întrebai. Ai fost acolo? *Nu am fost, dar te construiesc numai în locul acela neștiut, adică te iubesc. Necunoașterea îți poate oferi totul și tu meriți totul. Tu ești dragostea, iubirea, liniștea fiecărei zile și tot ce sufletul meu îmi cere. Ești dragostea noastră. Te aștept demult. A durat ceva timp până mi-am dat seama că de fapt trebuiențele mele însemni tu. Știam că trebuie să existe un rost al tuturor lucrurilor. Timpul mi-a măsurat pașii cu așteptarea ta. De ce nu m-ai chemat mai înainte?, mă întrebai. Pentru că eu nu am talent la desen, liniile le fac încet, precum șoaptele. Și apoi fiecare amănunt contează. Când ți-am desenat părul, munții erau plini de zăpadă și am hotărât să mai pun și altceva, așa că am mai așteptat un an-timp. Puneam și ce mamei mele îi plăcea. Mama*

mea știa multe despre zâmbet și viață. Ea m-a învățat multe lucruri din bunătatea ei. Când am întâlnit florile din fânețele unde caii își slobozeau libertatea, am fost în mare dilemă, nu știam unde să ți le pun. Erau multe și de diferite feluri. Ca un Cer aproape erau. Nu puteam să știu în ce parte îți dorești duminicile, așa că le-am pus în mine. Erau blânde, calde și se hrăneau cu lumină. Le puneam în mine pentru că le puteam lua de acolo oricând vroiam. Și uite ce bine-ți stă acum cu ele în zâmbet. Așa am pățit și cu primul câmp de floarea-soarelui, cu răsăritul din marea cu valuri, curcubeul, culesul urmelor de pași și toate celelalte. Îmi era greu să hotărâsc locul potrivit în care să ți le așez și atunci așteptam înserarea. Într-o zi nu găseam ce să-ți pun pe glezne și umeri. Bunica, stând sub teiul din curte, m-a chemat la ea și după ce m-a mângâiat cu înțelegerea albă a anilor, m-a luat de mână și m-a dus la lada ei de zestre să-mi aleg ce vreau. Am luat albul rochiei de mireasă și câteva duminici. Ce zâmbet avea bunica! Și ce duminici! Priveam munții cu piscurile goale cum așteaptă și ce periculos e alpinismul mersului copăcel. Mă gândeam la tine, la noi și la zborul păsărilor. Într-o dimineață am simțit primul semn al existenței tale. Pieptul, mâinile și tot ce în mine respira, erau singure și mama mea nu trebuia să sufere. Atunci am luat pereții camerei tale, i-am înșirat pe malul mării și te-am așteptat. Aveam emoții. Îți simțeam respirația și căldura a tot ce pusesem în tine. Valurile aducea din neant necunoașterea albă.

Ce-i cu șotronul ăsta aici?, ai întrebat. *Sunt pereții camerei tale, ți-am spus. Domnule ești nebun mi-ai zis, și ți-am văzut pentru prima dată zâmbetul. Eram uluit pentru că uitasem de câmpul de flori și nu știam de unde ai surâsul. După felul cum alerga pe deasupra mării, am înțeles că se copilărise aici. Dă-mi mâna și hai să jucăm șotron, mi-ai zis. Mâna ta își trimitea căldura în mine precum toate cele puse în tine. Precum adâncurile te iubeam și te simțeam. Urmele pe nisip erau martorii. Tăcerea dădea semne de resemnare. Mersul pe pereții camerei tale improviză nemurirea. Copilăria era a tuturor și se juca cu pescărușii. Ceva din ce mamei mele îi plăcea, aduna scoici și le arunca din nou în mare. De ce tre-*

buie să fim mici?, te întrebam. Pentru ca celorlalți din mulțime să nu le pese de noi, îmi spuneai. De ce să nu le pese de noi? Trăim împreună și împărțim aceleași zile și anotimpuri. Ar trebui dată o lege, îți spuneam, o lege îmi spuneai, în timp ce-ți strângeai pereții camerei tale de pe nisipul ce striga tăcerea. Noaptea oamenii o iau mereu de la capăt, de aceea neantul de unde vin valurile e albastru. În fiecare seară îți strângeai cu aceeași grijă a înserării pereții camerei tale ce-ți fuseseră șotron la bine și la rău. Nu suport buzunare pline, de aceea le port cu mine, la piept, să le strâng, precum urmele tăcerii din îmbrățișarea ta. Visele mele nu-mi cer niciodată nimic, dar eu le înțeleg și le dau drumul. Se întorc dimineața obosite și stoarse de uitare. Împărțim frățeste tot ce agonisim. Privește ce urme de pași sunt peste tot și nimeni nu țipă, nimeni nu caută. Totul trebuie să fie simetric precum lacrimile ce se ascund în ochii tăi, de aceea există privirea, gândurile, munții și îmbrățișarea noastră. Anotimpurile sunt în aceeași veșnică căutare întru simetria ochilor tăi și a lacrimilor ce se ascund în lumina adâncului mereu nepătruns. De aceea valurile tot vin și pleacă. Ca și cum au uitat ceva, ca și cum mai e ceva de lăcrimat, de zâmbit, de spus. Numai privirea de sus ne face mai mici și atunci ne putem ascunde, aici, lângă ele. Precum universul ne ascundem. Privim de sus stelele. Da, de sus. Așa cum ne trimitem gândurile. Precum bunica părul lung și-l pieptăna. Acum știu de ce am așteptat atât, mi-ai spus într-o zi. Ca totul să fie simetric, precum așteptarea vieții dincolo de pod.

Dimineața îți duci cu aceeași răbdare pereții camerei pe malul mării și nu te temi. *De ce noaptea îi iei cu tine*, te întrebam. Și cochilia melcului are o spirală, îmi spuneai. Oamenii privesc de sus, văd nisipul pe care-l calcă a desculț și se simt liberi, iar noi suspționăm fericirea de înaltă trădare. Și-mi car pereții camerei cu mine, pentru că visele mele trebuie să rămână cu mine, să-mi rămână în preajmă. *Visele au mai rămas de pus în tine*, îți spuneam. Nu vreau să abuzez de mila oamenilor, au atâte lucruri de neînțeles, de ignorat, de urât. Așa urc vârful de munte. Știu ce trebuie să se întâmple și acolo sus mă așez pe crucea pereților șotron și aștept. La poalele piscului este lumea. Totul trebuie să fie simetric, spuneai, și-mi arătai de undeva de sus îmbrățișarea rămasă la poalele muntelui pe care nu apucasem s-o prindem în boldul cu amintiri ucise frumos. În orice nedespărțire există o jertfă. *De ce sus te întrebam, de ce? Ne vedem mult mai mici așa*, îți spuneam. Și ne pierdem mai ușor printre păreriile oamenilor. Toate aceste întrebări ni le punem mereu, cărămidă cu cărămidă, până când podul va fi gata și tu vei veni.

Nr. 3 (75) - martie 2013

Virgil Diaconu

Secol (I)

Toți prietenii mei sunt în stradă.
Soldatul tânăr s-a întors de pe front
în haina de lemn a gloriei.
Încă unul amestecat cu morții sub Statuia Libertății!

La parastasul tricolor, camerele de luat vederi
fac publice lacrimile care nu mai încap în biserică.
Și sicriul Datoriei se ascunde, de rușine, în pământ.

Glorie, așadar, patriei eterne!
Glorie acestui pământ în care încolțesc morții tineri!
Glorie imperiului de peste ocean
pe care îl slujim cu viii și morții!
Și Libertății, care își crește statuia pe cadavre!

Din limuzina de lux coboară
condoleanțele prezidențiale.
Întunericul condoleanțelor prezidențiale.

Tăietorii de panglici îmi trimit bezele
din jeepul tinerei democrații.
Iată aleșii, iată dobermanii bicamerali,
care traduc Binele Universal în ajutor de șomaj.
E vremea faunei politice.
A știucilor vorace cu solzii în seceră
și a vulpilor cu două ieșiri.
E vremea cârțițelor întunericului.

Și vremea cloștilor care votează cu patru aripi,
pline de devotament față de liderul cuibarelor.

Numai în cartierele mărginașe, copiii străzii.
Copiii străzii, pe care mizeria nu i-a lăsat
să fie copii.

Ei răsfoiesc petalele focului la care
își încălzesc mâinile.

Și focul: un trandafir roșu în casa întunericului.
Ei adâncesc noaptea. Umbrele lor se ridică la stele.
Nici nu trebuie să caut prea mult strada Sărăciei;
sau strada Cuțitului. Ele sunt chiar aici,
în inima patriei.

Nr. 3 (75) - martie 2013

George Stoian

Ultimul Eminescu

12 ianuarie 1984. Municipiul ialomițean Slobozia găzduia atunci o adevărată constelație de oameni de cultură, veniți în inima Bărăganului întru cinstirea poetului nostru național Mihai Eminescu.

Emoționanta „Eminesciană” din acea zi a anului 1984 a fost una dintre acele perle de spirit care au servit cu adevărat cultura și au sfidat impusele festivisme. Era respirarea unor intelectuali sufocați de năucitoarea infuzie de politic în cultură, era și relaxarea mentală a unui public obosit de clișeele culturale pe care propaganda comunistă le infuza cu obstinație.

Printre distinșii oaspeți de atunci ai Sloboziei s-a aflat și un om de-a dreptul fascinant: **Gheorghe Eminescu**, nepotul nepieritorului poet, ultimul descendent al familiei Eminovici. Bătrânul, care avea 88 de ani, a vorbit liber, curgător și coerent, a povestit molcom și a fost cuceritor. Parfumul vorbelor sale a făcut ca toți cei prezenți acolo să uite clipa și să se abandoneze tuturor timpurilor.

Eram gazetar local la vremea aceea și, înainte ca Gheorghe Eminescu să înceapă a vorbi, am avut inspirația să pornesc rotirea unei benzi de magnetofon și să înregistrez cele ce veți citi mai jos. Încredințez acest frumos și inedit text revistei de cultură **Fereastră** și în acolada gestului meu înscriu ca motivație respectul pentru orașul Mizil, din arealul căruia povestitorul și-a hrănit farmecul.

Gheorghe Eminescu și Augustin Z.N. Pop

Onorată asistență,

Într-unul din aforismele sale, Blaga spunea: „De sub orice ruină izvorăște un fluviu de melancolie. Și bătrânețea este o ruină, dar de sub care izvorăște un fluviu de amintiri”.

Din acest fluviu de amintiri am ales pentru dumneavoastră câteva... Mă întreb însă dacă tinerețel nostru, aflat la vârsta la care iluziile n-au început să se scuture, va putea înțelege emoția care ne înțeacă pe noi, cei ajunși la vârsta amintirilor, când evocăm o lume în care am trăit, o lume pe care astăzi o căutăm în amintire și o găsim risipită pe aleile cimitirelor. Fără să vrem, în acest moment măsurăm drumul care a rămas în urma noastră și, când vedem cât este de lung, emoția vine încărcată de o ușoară melancolie. Să trecem peste ea, împreună, să facem o mică drumeție în lumea de unde, cum spunea poetul Octavian Goga, „Glasul anilor se aude tot mai încet și tot mai departe”.

În ziua de 17 iunie 1889, un car funebru, urmat de Mihalache, Kogălniceanu, Lascăr Catargiu, Teodor Rosetti și Titu Maiorescu, ducea spre o veșnică odihnă rămășițele pământești ale lui Mihai Eminescu. Purificat prin suferință, poetul intra în

eternitate.

La nu-mai șase luni de la această tristă ceremonie, în gara micului orașel Mizil, oraș care făcea parte din județul Buzău, cobora din tren un tânăr căpitan, purtând uniforma regimentelor de linie și pe piept baretele a șase decorații, semne ale bravurii dovedite pe câmpurile de luptă de la Smârdan și Plevna. Era căpitanul Matei Eminescu, cel mai mic frate al poetului, care, după divorțul de prima soție, fusese mutat în Regimentul 32 de dorobanți ce făcea garnizoană în Mizil.

Mizilul anului 1890 era un orașel cu vreo 7000 locuitori, foarte mulți negustori, viticultori, moșieri și avea o mahala de renumiți țigani lăutari. Burghezia orașului își măcina existența în fumul cafelei făcând petreceri cu lăutari în podgoriile din Dealul Mare, ori jucând cărți în familie sau la club. Acest stil de viață nu se potrivea cu preocupările lui Matei Eminescu. Ca atare, plictiseala a intrat în drepturile ei. Pentru a-i pune capăt, s-a oprit la soluția unei noi căsătorii, în definitiv din două rele omul alege pe cel mai mic, și-o plictiseală în doi e preferabilă uneia de unul singur. Dintre domnișoarele candidate la măritiș, care îndeplineau și condițiile de dotă și moralitate cerute de regulamentele militare, Matei a ales-o pe domnișoara Ana Condeescu. Din această căsătorie au rezultat patru copii: Lelia, Ecaterina, Anibal și cel ce vă vorbește, care nu a dat până acum banul moșneagului Charon. Și pe care popa Mandache de la Biserica Catedrală l-a botezat Gheorghe, în amintirea bunicului meu, căminarul Gheorghe Eminovici. M-am născut după cum vedeți cu privilegiul de a fi nepotul lui Mihai Eminescu. N-am pentru asta nici un merit, dar n-aveam nici o vină pentru toate necazurile pe care le-am avut de pe urma numelui în timpul școlarității; am avut „neșansa” ca în primii

ani de liceu să am profesori doi renumiți cercetători eminescieni. Pe Bogdan Duică la limba română și pe Ion Scurtu la limba germană. Cum nu străluceam nici la unul nici la altul, Bogdan Duică nu scăpa nici o ocazie să-mi spună „*Păcat de numele pe care îl porți*” și Ion Scurtu că fac de rușine numele lui Eminescu, dar în afară de aceste neplăceri școlarești, timp de 50 de ani numele nu mi-a pus nici o problemă pentru că nimeni nu era curios să știe dacă și ce rudă sunt cu poetul, iar eu, deși apărut în lume când „*tot românul se năștea poet*”, am rămas un original, în sensul că nu am scris, dar nici nu am încercat să scriu vreo poezie.

Vă spuneam că mama mea era născută Condeescu, ea era sora faimosului primar al Mizilului, Leonida Condeescu, intim prieten al lui Caragiale și pe care marele dramaturg l-a imortalizat în schița **O zi solemnă**.

Până la decesul prietenei mele din copilărie, scriitoarea Agatha Grigorescu Bacovia, mai eram doi care știam cât de strânsă era prietenia dintre Iancu și Leonida, așa cum își spuneau. Pe Leonida Condeescu și Caragiale îi lega în primul rând o prietenie politică, amândoi erau conservatori, Caragiale prin apartenența lui la „Junimea”, Leonida prin tradiție de familie. Dar în timp ce Caragiale, cu spiritul lui de frondă, refractar disciplinei de partid, a avut cunoscutele oscilații, Leonida a trăit și a murit conservator, constantă pe care Caragiale ține să o sublinieze în schița amintită când spune: „*Tot ce-i glumă la o parte, trebuie să mărturisească fiecare că puțini dintre bărbații noștri politici mari și mici au fost așa de consecvenți ca Leonida, partidul tău nu are un membru mai neștrămutat și mai devotat*”. Îi mai legau pe cei doi interese comerciale, oricât s-ar părea de curios, în vremea când Caragiale ținea în arendă restaurantul din gara Buzău; pentru nevoile restaurantului procura vinul de la via lui Leonida Condeescu, situată în comuna Vadu Săpat. În fine, pe ambii îi lega o strânsă prietenie de foarte tânărul pe atunci George Ranetti, viitorul codirector al revistei **Furnica**, revistă care cultiva un umor de cea mai bună calitate și era bogat ilustrată de penelul lui Șirato și Murnu, și care își semna în revista **Furnica** articolele cu străveziul JorjdelaMizil, scris într-un cuvânt. Ranetti mai era și autorul cunoscutei comedii **Romeo și Julieta la Mizil**. A-nceat apariția revistei în momentul când trupele germane se apropiu de București și armata noastră angajase bătălia de pe Argeș; refugiat la Iași, Ranetti a continuat să scoată **Greierul**, revistă unde, printr-un umor adecvat situației, a contribuit la întreținerea moralului armatei noastre de pe front.

Cei trei prieteni, cărora li se alătură uneori

și Grigore Tocilescu, rectorul Universității din București, petreceau adesea la via lui Leonida Condeescu și acolo, într-o atmosferă de voie bună întreținută de cei doi maeștri ai umorului, treceau în revistă toate can-canurile politice de care mica Românie nu ducea lipsă.

Nu este exclus ca acolo, stimulat de vinurile lui Leonida, în mintea marelui dramaturg să se fi conturat unele din personajele sale din **Momente și schițe**. Ceea ce pot spune cu certitudine este că schița **O zi solemnă** a apărut pentru prima oară în ziarul Universul, la o săptămână după ce la Vadul Săpat avusese loc o petrecere reușită. Era o vreme săracă în evenimente, câte-o crimă banală ținea afișul ziarelor luni întregi, așa că pentru mizileni apariția acestei schițe a avut proporții de eveniment. Numai tanti Filofteia, soția lui Leonida, umbla furioasă prin casă cu ziarul spunând: „*Leonido, își bate joc greul de tine*”. Leonida surâdea satisfăcut; ironia lui Caragiale era caldă, prietenească, împletită cu meritate elogii, poate că din această cauză nu este nici cea mai reușită. Leonida știa că această schiță, mai mult decât zadarnicul zbucium politic, îl va salva de la uitarea definitivă.

După câteva luni, un eveniment local a avut darul s-o împace pe tanti Filofteia cu greul. La Mizil aveau loc alegeri comunale și Leonida Condeescu, deși în opoziție, și-a învins contracandidatul cu o majoritate de voturi covârșitoare, ceea ce în climatul politic de atunci constituia a opta minune. Această victorie a fost sărbătorită printr-un banchet care a avut loc în grădina casei Condeescu și a fost prezidat de Caragiale. În acea zi, unchiul Leonida m-a prezentat pe mine, pe sora și fratele meu lui Caragiale prin cuvintele simple: „*Iancule, nepoții lui Eminescu!*” Emoția pe care o încerc la distanță, în timp, de la această întâmplare contrastează cu indiferența de atunci a copilului care se pregătea să intre în clasa întâi primară și pentru care domnul Caragiale nu era decât arendașul restaurantului din gara Buzău.

Pentru respectul adevărului, trebuie să spun că la întâlnirile care aveau loc la Vadul Săpat, Matei Eminescu nu participa niciodată, raporturile dintre el și Caragiale erau foarte încordate și nici cele dintre el și cumnatul lui nu erau prea cordiale. Matei Eminescu era o fire impulsivă până la violență, incapabil să-și ascundă adevăratele sentimente sub masca atitudinilor convenționale, pentru el Caragiale nu era decât „*grecoțelul*” căruia nu-i putea ierta rolul pe care acesta îl jucase în raporturile dintre poet și Veronica Micle. Astăzi, după ce academicianul Șerban Cioculescu, într-un foarte lung și documentat articol publicat pe vremuri în Revista Fundațiilor, a clarifi-

cat definitiv cauzele care au dus la ruptura dintre Caragiale și poet, nu mai e un secret pentru nimeni că marele dramaturg a jucat rolul lui Cătălin din Luceafărul și a făcut-o cu o indiscreție pe care poetul nu i-a iertat-o niciodată. Dar anii au trecut îngropând sub ei toate pasiunile, noile generații nu se mai opresc la ceea ce a fost pieritor și omenesc în zbuciumata lor viață, ci numai la ceea ce-i venit să dureze, la opera lor.

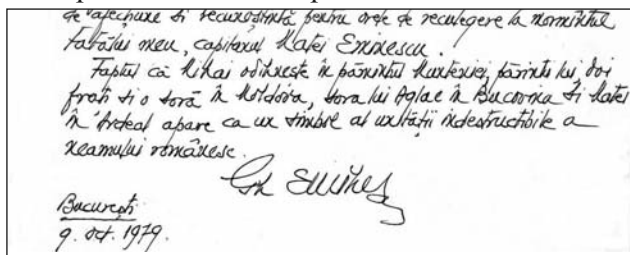

Matei
Eminescu

Astăzi, când dramaturgul și poetul își dorm somnul de veci în cimitirul Belu, când teiul de la căpătâiul lui Eminescu își cerne frunzele și peste mormântul alăturat al lui Caragiale, din amintirea noastră dispar toate umbrele și pe acel imens ecran al trecutului nu ne mai apare decât imaginea luminată de glorie a celor doi titani ai scrisului românesc.

Pentru că suntem la această oră de evocări, să ne oprim un moment cu gândul și la mormântul solitar de la Mânăstirea Văratec, unde odihnește Veronica Micle, femeie de mare sensibilitate artistică și care prin farmecul ei a știut să inspire o poezie menită să înfrunte timpul. Dacă este adevărat ceea ce Brătescu - Voinești susținea într-o conferință ținută pe vremuri în fața studenților de la Facultatea de Litere, după care personajele din Luceafărul ar fi Maioreșcu - Dumnezeu, Eminescu - Luceafărul, Caragiale - Cătălin și Veronica - Cătălina, atunci această nestatornicie a dat liricii universale o capodoperă și liricii lui Eminescu creația lui de boltă.

Aș vrea să închei prin câteva cuvinte: criticul Ilarie Chendi, spunea că poezia lui Eminescu e o poezie a tineretului și eu cred că incisivul critic greșea. Poezia lui Eminescu este o poezie a tuturor vârstelor: tinerii, cu poezia lui lirică, străbătută de un mare romantism, își trăiesc iubirile lor prezente; cei în vârstă amintirea iubirilor trecute; poezia filozofică a lui Eminescu rămâne un îndreptar pentru toate vârstele, pentru toți aceia care în această lume cuprinsă de febră caută răspunsuri la întrebările rămase până astăzi fără răspuns.

Nr. 1 (65) - ianuarie 2012)

George Băiculescu

Răzbunarea

Toporul lovi scurt, înfundat: Buf!... buf!... buf!... O dată, de două ori, de trei ori... Într-o jumătate de oră trunchiul salcâmului se prăbuși la pământ, cu un vuiet surd, dureros... Era încă tânăr și în putere. Înfloreau în fiecare primăvară și florile lui albe răspândeau o aromă puternică, mereu proaspătă, adunând droaie de albine.

Ion a lu Gheorghe Stroeie, muntean așezat în rosturile lui, hotărâse să-l taie; aici urma să dureze o casă, pentru băiatul lui ăl mare, Constantin. Cum naiba se nimerise, tocmai pe locul salcâmului pica un colț al viitoarei case. Neavând încotro, într-o zi, pe la jumatea lui martie, Ion îi spuse lui fiu-său, Constantin:

– Mă, io tai salcâmul! N-am ce-i face!

– Taie-l, bre! fu de acord Constantin, ca și cum fuseseră înțeleși dinainte.

Îl doborî lovind în salcâm des, icnind - apropia, de acum șazececi de ani - cu toporul. N-a trecut mult timp, peste încă o jumătate de oră, poate mai bine, și crengile au fost și ele tăiate iar trunchiul a rămas singur, numai el, în viitoarea curte. Ion al lu Gheorghe Stroeie l-a privit îngândurat ; îi părea rău de el, de salcâm. Apoi și-a adus aminte că are de reparat un gard și n-avea doi bulumaci de care să prindă lanții. A stat câteva clipe pe gânduri, s-a mai scărpinat puțin după ceafă, spunându-și în cele din urmă: „Mă, n-ar fi rău salcâmul!... Da, n-ar fi rău salcâmul!...” Din trunchi, fără a-l mai coji, a făcut doi bulumaci. A săpat gropile, a pus bulumacii în ele, a bătătorit bine-bine pământul în jurul lor. De ei a prins lanții, de lanți - țambrele și, spre seară, gardul a fost gata reparat.

Au trecut zilele, chiar câteva săptămâni - oho, săptămâni bune! Primăvara își isprăvisese rosturile, venea vara. Într-una din zile, Ion se opri, din întâmplare, în dreptul gardului reparat în primăvară. În fața lui se aflau chiar bulumacii de salcâm. Din capetele lor se iviseră câteva mlădițe firave, cu muguri și frunze verzi. Își înălțau vârfurile plâpânde spre lumina de aur a soarelui. Nedumerit, omul nu se dezlipi de la gard; privi uimit mlădițele de-un verde crud, sănătos, plin de viață. – Mă...ăăă! făcu el tulburat, minunându-se. Constantine! strigă apoi, cu glas gătit de emoție. Hei, mă, Constantine!...

– Ce-i, tată?! răspunse fi-su din fundul curții.

– Ia vin, mă... Vin să vezi cum salcâmul își răzbună moartea!..

Nr.1 (82) - februarie 2014

Vitralii lirice

*Adela
Naghiu*

Ritualuri de trecere

La naștere femeia iese și ea
dintr-un trup
între viață și moarte
se trece-ntotdeauna prin carne
și cineva se uită repede la ceas
și cineva e spălat de toate drumurile
și coborât cu grijă până în vârful oaselor
Femeia când naște naște totul
și strigătul și-l naște-nspăimântată
așa cântă ea când nu mai cântă nimeni
decupând în aer zone unde respirația
poate să-nceapă
Bărbatul rămâne în urmă
și inelele lui se-nmulțesc pe trupul femeii
ea strânge din dinți și rămâne frumoasă
ca o inimă ce se oprește la jumătatea bății...

Nr. 1 (65), ianuarie 2012

asa mor poezii

fără să spună din vreme
la ei semnele de moarte
se văd întotdeauna mult mai târziu
și nu pe partea cu oamenii
Ei scriu, scriu
până nu se mai poate face nimic
și toată lumea încearcă
să-i aducă pe calea cea bună
dar ei își cultivă nebunia
în tiraj tot mai mic
trăind mai mult în întâmplările altora
întorcându-se în viața lor
numai pe străzi lăaturalnice
mutându-și sărăcia
de pe-un picior pe celălalt
și sufletul până în locul de unde
începe să se vadă Dumnezeu

Nr. 7 (71), septembrie 2012

mariaj

acasă la noi e un mormânt cu două intrări
aerul e-atât de otrăvit
încât abia ajunge de pe-o zi pe alta
cu toate că nu mai respirăm de mult
și ne e foarte greu să ne clădim viitorul
și ce ziua lucra noaptea se surpa
Numai dimineața când trebuie hrănită fiara
și e un noroc să ai mână sigură
și să poți suporta până la capăt
nu ne pierdem cu firea deși în curând
vom izbi de pereți fiecare amintirile celuiilalt
și apoi ni se va face foarte foame
dar pe noi nu ne hrănește nimeni
ca nu cumva să ne facă rău
Copiii noștri și ei sunt morți
poartă pe umeri ghiozdane pe care
în fiecare dimineață le desenăm cu cretă
pe umerii lor de lapte și merg la școală
de unde se întorc mai bătrâni decât noi
îi certăm părintește - ce vă grăbiți așa, copii,
nici n-aveți un mormânt al vostru
și asta, vezi bine, se duce și el dracului
și azi-mâine va trebui să ne mutăm și noi
și ce să facem cu tot întunericul ăsta
ce-l avem de la părinții noștri și vi-l lăsăm vouă
că altceva n-avem ce să vă dăm
tot ce-am strâns a fost din dragoste pentru voi
dar voi nu carecumva să nu ne ascultați
să vă uitați după alții și să vă apucați
să respirați când respira pe-ntuneric
aerul se lipește de plămâni
și plămânii voștri seamănătot cu noi
sunt plini de mazăge și încă de ceva,
veți afla voi mai încolo dar acum,
dragii noștri, e ieri și voi trebuie
să creșteți în continuare noi să îmbătrânim
părintește să mergem până la capăt cu
dragostea noastră murind și de morți și de vii

Nr. 6 (78), iulie 2013

Ștefan Doru Dăncuș

lucrez ca un sclav în românia
zi de zi construiesc
fiecare pagină scrisă e bornă kilometrică.
zi de zi sunt invadat de europa
oră cu oră pierd betonându-mi versurile
înălțând baricade în propriul sânge

(peste 20 de ani)

fiul meu ridică pistolul
fiica mea se pierde în mulțimea
viermifugă a metroului

(peste 30 de ani)

desigur învins
mi-am capitonat peștera - frumoasele cărți
de poezie scrise cu sânge
mă apără de frig și arșiță
mai nou, europa vine la mine în vizită
sunt interesant pe post de sisif
brusc o barcadă cedează
într-una din jugulare
și imediat apar hoardele ce dau foc
bisericii care sunt.

Nr. 1 (65), ianuarie 2012

Sorin Lucaci

acum vă vorbesc dintr-un lemn de salcâm

dragii mei concitadini acum vă vorbesc
dintr-un sicriu cu redingotă și joben
sau din blana unui viezure mort de spaimă
nu sunt nici mort nu sunt nici viu
sunt mai degrabă mortul viu
înjumătățesc ziua cu noaptea și beau

un răsărit de absint

așteptarea e mai rea decât moartea
vă spun că vor veni vremuri mai bune și pentru voi
vă vorbesc cu liniștea unui patriarh
iar voi mă ascultați toropiți de aromele bahice

ale serii

până ce vin hingherii de suflete să vă adune
să vă perceapă taxa pe vise
taxa pe vicii neputinței
taxa pe nonvaloarea adăugată
taxa pe istoria nescrisă a pământului
nu-i lăsați să vă ia
nu-i lăsați să vă mâne ca pe vite
noi nu suntem d-ăia, băiete
noi am fost cândva viețași
noi am fost cândva mai ceva decât jean valjean
aici se impune puțin respect măcar așa de ochii lumii
de amorul artei

acum vă vorbesc dintr-un lemn de salcâm
de care au atârnat funia groasă a spânzuratului
vă spun că e bine aici sub pământ
și e cald în casa fără ferestre
și de aici de jos se vede uneori cerul
ca printr-o bucată de pânză ruginie

dar voi acolo sus ce faceți măi oameni buni

nu facem nimic
nu facem nimic
suntem legați de mâini și de picioare
ne-au pus călușul în gură au încuiat toate odăile
au închis toate drumurile
au sigilat granițele unui viitor de câlți
au zăvorât ultima rugăciune în pânțele lunii
încât ne e lehamite să mai și murim
de azi înainte muțenia îmi va ține de urât
în nopțile ploioase
de azi înainte n-am să vă mai vorbesc
decât prin gura unui leu de marmură

Nr. 4 (76), aprilie 2013

Geo Galetaru

spune-i acestui străin

cât despre mine, e bine să știți
că strâng în pumni două patrii de zăpadă.
aș mai ajunge la timp
în marile suburbii ale creierului, acolo unde
piticii verzi dau foc tobelor incandescente.
cine vorbește printre copacii nebuni?
cine-și vede inima în ochiul prietenului mort?
pielea ta scânteiază pe negrele podișuri,
pielea ta cântă și noaptea e aproape.
du-te și spune acelui străin
că nu mai așteaptă nimeni
în dimineața opacă. acum
când pielea ta cântă și noaptea e aproape.

Nr. 6 (87), septembrie 2014

Roxana Diana Baltaru

Bica Raveca

Bica Raveca avea oasele slabe
și era tăcută ca o creangă de măceșe
căreia respirația îi fură din amintiri
cu un fel de părere de rău
Își împletea părul în doua cozi lungi și subțiri
atunci o surprindeam cântând
pe colțul cuptorului
de parcă o deprindere
de pe vremea când în părul ei
se ascundea spiritul horelor
începea să-i ridiculizeze chipu-i istovit
deseori apăreau pete de galben
pe acele şuvițe tulburător de rare
și atunci spuneam că are să întinerească
dar ea își îndesa cozile într-un batic
negru cu flori mari și îmi zâmbea într-un fel alb
câteodată se așeza lângă nuc
spunea că iar o apasă spatele
i-au încârceiat picioarele

îi răspundeam să aștepte să-mi termin
cazemata de frunze ea aștepta
încet apoi mergeam în casă
- mă lăsa să-i masez coastele
cu un lichid vechi în care erau
petale de crin și bucăți de castane
Bica Raveca mi-a spus că îmi pot face
radieră din castane
avea spatele fierbinte
eram convinsă că acolo, dincolo
de pielea ei subțire apune soarele
și nu înțelegeam de ce înainte
de a dormi ea scuipea lumina
într-o cană de plastic verde,
cana ei cu lumină pe care dimineața
singură mergea și o planta
nu am știut niciodată unde.
când plecam de acasă
avea lacrimi de copil în ochii ei mari
plângea încet - eu îi mângâiam mâna
strânsă între ușile timpului,
își îndesa părul alb înapoi în baticul mare
mă săruta pe frunte și Doamne,
ne ascundeam una față de alta
prefăcându-ne că nu auzim
vocea aceea sinistă din țărâna straturilor
care îi chema deja mâinile pe nume
în ziua în care am ieșit din salonul alb
ea nu mai plângea deloc mă înfricoșa
seninătatea din pleoapele-i adânci.
toată lumină, nici urmă de carne
pe chipul acela blând
i-am zâmbit cu ochii larg deschiși
deși cineva mă strângea
cu putere de suflet ca de o haină
când am părăsit camera
Dumnezeu nu era acolo
așa că timpul a încuiat ușa
cum a știut el mai bine.

Nr. 2 (66), martie 2012

*Aida Hancer***fiica sionului**

noaptea parc-am avea plete de
vin
iar diminețile se schimbă

ca dinții de lapte

tot ce era poetic se întoarce împotriva mea
fiarei i-a trecut deja sângele prin blană
încă puțin și te vei întoarce în pânțele mamei
ras în cap cum ai vrut toată viața
înfășurat într-o pelerină de ploaie

dar noaptea îți vine să-ți agăți haina
de sânul drept al femeii iubite o femeie
moartă din punctul meu de vedere și dată la câini
dacă n-aș ști că e iarnă te-aș întreba
de ce-ți ții agățată rochia de mireasă în geam
pentru că singura lumină ne vine prin mânecă
și singurul întuneric ne iese pe gură
într-o noapte și eu am avut părul de vin
și un bec economic în frunte
pentru pielea ta pentru mișcările pe care le fac
ești fratele meu fără să te ating între
liniile din palma ta mă leagă ca-ntr-un hamac
sunt o femeie frumoasă plâng la comandă
damigene cu must și copiii mei vor astupa
sticlele pline ei vor fi dopuri de plută
în fiecare urmă de glonte
și gloanțe în fiecare gură de vin
beți toți din el pentru că
acesta este sângele meu care se strecoară
printre voi ca un șarpe.

Nr. 3 (67), aprilie 2012

*Maria Postu***Darul**

Ea locuia în același cartier cu mine,
poate pe aceeași stradă,
poate în aceeași casă, în același trup,
ținând locul doritei surori,
îmbătrânind discret în locul meu
oferindu-mi în dar un trup de rezervă,
nevăzut, nerevendicat de nimeni,
nici măcar de ea însăși privindu-se străină
în oglinda strâmbă
dau un regat pentru o piatră,
dar eu nu mai știu în care jumătate a oglinzii
sunt eu,
invidia lui Dorian Gray mă urmărește,
nu te grăbi, îmi șoptești fără cuvinte,
alege cu grijă.
Mă strecur pe lângă tine,
în căutarea pietrei filozofale
ce alege în locul meu vinovata.
Spartă în două, oglinda ascunde sub cioburi
un singur chip ce nu mă recunoaște.

Nr. 4 (68), mai 2012

*Mihai Nicolae***Chef de chef**

Dimineața se face frig în privire
și un fel de întuneric
toarnă ciment
peste tot ce-i ascuns și hidos

cuvântul șoptit încearcă să ierte
sticlele golite de votcă și muzica
dată la maxim
plimbată dintr-un loc în altul
prin odaie
de cei ridiculi și fără apărare
brațele împrăștiate prin aer
nu înțeleg ce se întâmplă
dar pregătesc la lumina becurilor
clipocitoare
tristețea zilei ce urmează
ca pe o mireasă trasă la sorți

Nr. 4 (68), mai 2012

*Bianca Dan***Supraplin**

Hei Gepeto, e prea mult trafic pe planetă
păpușile dorm în linia-ntâi
am în piept o inimă de lemn
cu care îmi ascut creioanele
ieri mi-am îngropat câinele, Gepeto,
ploua în reprize și mi-am întins sufletul lângă el
plin de noroi, cerul urmărea discret
morții din rotobil
e de ajuns o singură viață, simt cum

se umple paharul

ultima psihoză e cea pe care-o creezi singur,
dă-mi puțină lumină să alung fluturii
pe tâmpla rece a soarelui voi juca darts
e plin de flori Gepeto și miroase a humă
cobor din trupul meu ca pe o trambulină
omul negru stă mereu după ușă
trezește păpușile, e târziu...

Nr. 4 (85), aprilie 2014

*Andrei Velea***sufletul românului**

*

sufletul românului e ca pâinea caldă,
plină de e-uri și ambalată în pungi de plastic,
e ca pâinea rotundă precum o minge de fotbal
care crește dimineață de dimineață pe cer,
în locul soarelui
și apoi e comercializată pe o piață
cu evaziune fiscală de peste șaptezeci la sută.
sufletul românului este eminescul
dincolo de care nimeni nu a mai scris
și nu va mai scrie niciodată nimic.
pixul a fost ascuns, hârtia destrămată.
blaga a fost o lebădă mută,
iar arghezi s-a hotărât prea târziu.
sufletul românului e un maidanez

care hămăie la miez de noapte
mușcând, înfometat, din lună.
apoi pompează antirabice
cu seringi lungi, de cristal.
sufletul românului construiește
o biserică lângă fiecare birt,
o biserică lângă fiecare școală,
o biserică lângă fiecare instituție a statului;
sufletul românului compensează laicitatea
fiecărei pietre de pe stradă cu o cărămidă
la temelia unui locaș sfânt.
închei: străinule rătăcit în ceață,
adulmecat de bestii din infern,
purtat de vântul sorții prin negre genuni,
nu uita că sufletul românului te primește
cu brațele deschise, cu pâine și cu sare,
însă, repet: ai doar trei șanse din zece,
rusească ruletă!, să nu fie la negru

Nr. 7 (71), septembrie 2012

*George Pașa***Până la capătul poveștii, mi-am zis că e bine**

Se-aruncă, din fugă, razele soarelui.
Parc-ar fi senin, dar trec ba un nor,
ba un câine, ba un nor, ba un câine...
I-ai prinde, în glumă, de coadă,
și ei să nu simtă durerea,
să nu te umbrească, să nu te latre,
să nu te umbrească, să nu te latre,
pe cer, pe stradă, când te plimbi,
cu un plasture pe frunte,
cu o broboadă pe umeri, Esmeraldo.
Cineva zice: „Bată-vă să vă bată
și să nu vă fie de deochi, fii ai pământului!
Unde-i pasărea ce i-a vindecat soarelui rănilile
doar cu un cântec?
Poate că norii au uitat extingtorul,
și-acum pasărea zace sub cenușă”.
Trec și eu pe acolo, nu văd nimic esențial,
deși pe cer se vântură un nor ca un câine,
pe stradă, mă latră un câine ce se risipește
ca un nor, și-apare, din senin, ca un soare.
Fii atent, se aruncă, din mersul pământului,
razele soarelui.
Pare-a fi senin, dar nu mai trece nimic.
Norii au fost alungați, cu un surăs, de Esmeralda,
câinii au cozile covrig și mușcă din ele,
chiar și pasărea a înviat din cenușă,
uite-o colo sus cum bandajează rănilile soarelui!
Eu cânt, Esmeralda cântă,
ne plimbăm prin constelația câinelui,
străzile au dispărut în norii depărtării.

Nr. 5 (69), iunie 2012

*Alexandru Jurcan***Câinele roz**

M-a primit în peșteră
 clovnul cel galben
 atârnat mai apoi de-o flacăra de rubin
 mi-a întins lumânarea de aur
 o picătură fierbinte
 mi-a coborât în suflet
 afară mă aștepta Câinele Roz
 luptând cu stelele
 ce voiau să intre în peșteră

Nr. 5 (69), iunie 2012

*Silvia Bitere***tu cât dai pe viața asta**

un vuiet asurzitor pe colină
 departe aproape de mine viața
 călătorul înalt pe drum de munte oftează
 spre apus
 încearcă să-și ducă degetul arătător către sine
 și moare pe trepte de argint pasul
 nu se vede nu se aude e în tine și moare
 un dor cutremurător mă sapă
 departe aproape de mine mă repet
 o curbă uriașă îmi iese din piept
 țipătul ia forma unui condur din catifea neagră
 îl scuipe cu putere sub talpă
 acolo unde stă înfiptă pioneza
 ochiul și brațul e în tine și moare
 nu mă prinde nici umbra din urmă
 ca să-mi ceară te miri ce pe viața asta
 tu, cât dai

Nr. 6 (70), august 2012

*Corina Ciucă***Exercițiu de întuneric**

„Ajută-mă să mă târăsc!
 Mă doare pământul prietene.”
 N-ai vrut s-asculți nimic.
 Te prefăceai c-aduni liniște
 într-o pălărie veche,
 din urletele mute care se auzeau de peste tot,
 din guri de pământ care mă dureau.
 „Ajută-mă să mă târăsc, prietene!”
 Noaptea s-a lăsat adânc peste oraș,
 iar eu te-am rugat să lași lumina aprinsă –
 știai cât urăsc să nu văd întunericul când vine.
 Pleoapă după pleoapă,
 Strat după strat,
 tu doar mi-ai cojit privirea,
 cum ai jupui o zi de lumina.

E al naibi de frig și întuneric.
 Sunt singur prietene și ce e mai tragic
 nici nu-ți simt lipsa.
 Noptea nu mă mai sperie.

Nr. 6 (70), august 2012

*Tincuța Horonceanu Bernevic***Lumea lui Tudor**

Dincolo de ușile albe
 Lumea era o minge de plastilină
 Pe care Tudor o ținea în mâinile mici
 Și-i dădea formă de inimă
 Când era supărat își lipea lumea de obraz
 Și-i asculta ticăitul inimii
 Spunând că acesta este ceasornicul lui Dumnezeu
 Lumina curgea în el prin perfuzii albe ca
 firele de lună

Într-o zi Tudor a uitat să mai rădă
 Apoi s-a făcut noapte și răsul s-a transformat
 în pasăre

A întins mâna și a hrănit pasărea din palmă
 N-a putut s-o ajungă din urmă
 Țin în mâini o minge de plastilină
 Și știu că dacă-i dau formă de inimă
 Ea va începe să bată ca un ceasornic
 Luându-se la întrecere cu inima mea.

Nr. 6 (70), august 2012

*Rodian Drăgoi***Realitate năpădită de ierburi**

Încep să-nțeleg
 trupul meu nu își mai amintește de mine
 mama mă ceartă că am îndrăznit
 să-mbătrânesc
 copilul meu încă nu s-a născut
 și îmi trimite sfaturi pentru
 oblojirea tristeții
 încep să-nțeleg
 se înserează în cuvintele mele
 nu știu pe unde rățăcește numele tău
 dar ești mai tânără
 cu o sută de ani decât dragostea
 mea pentru tine
 încep să-nțeleg
 anul trecut nu-mi mai vorbește
 de anul ce vine
 amurgul mă bate prietenește pe umăr
 și îmi arată realitatea năpădită de ierburi
 cineva deschide o fereastră spre mine
 și se aude dialogul dintre tăcere
 și muguri

Nr. 7 (71), septembrie 2012

Mihaela Perciun

Restul

Mama zicea că noi suntem o familie. Și eu o credeam. Pentru mine o familie însemna un băiat și o mamă. Și o bunică. Doar că bunica trăia peste câteva case de noi. Nu mai aveam pe nimeni altcineva. Și nici nu-mi doream vreun alt copil care să se uite în farfuria mea, să alerge prin casă sau să doarmă în patul nostru și așa destul de îngust. Copiii din mahala nu făceau parte din familia noastră și mă bucuram. Apoi îi uram fiindcă îmi făceau în ciudă, prea se laudau. Nu știam că un băiat trebuie să aibă și tată. Foarte des auzeam copiii spunând *tatameu* și nu înțelegeam ce e asta. Odată mi-am luat inima în dinți și am întrebat-o pe mama ce înseamnă *tatameu*, și de ce eu nu zic *tatameu*, iar băieții când ies în drum numai cu asta se laudă *tatameu* și iar *tatameu*. Auzindu-mi întrebarea, mama mi-a reproșat cu bruscetă:

– De ce nu spui *tatameu*!? Spune! cine nu te lasă?!

– Dar ce înseamnă?

– Tata meu ce înseamnă? Nu știu! Eu n-am avut!

– Da' eu de ce n-am *tatameu*?

– Ia mai lasă-mă în pace și nu mă bate atâta la cap cu întrebările tale - alta n-am ce face! Trebuie să-ți dau explicații?!

Se răsti atât de urât la mine că am zbughit-o afară. Mama a crezut că am lăsat-o în pace. Drept că n-am mai întrebat-o. N-avea rost, putea să mă bată. Când era supărată avea obiceiul să mă bată a-nume pe mine. Pe cine altcineva? Uite atunci regretam că nu mai am un frate, unul care să mă înlocuiască. „Te bate ca să-i mai treacă de supărare”, așa o compătimea bunica când deschideam gură să mă lamentez. Nici ea nu mă jelea.

A trecut suficient timp, până am înțeles ce înseamnă *tatameu*. Mă rușinam să întreb de copiii din mahala. Aveau obiceiul urât să-ți rădă în față pentru că tu ești unicul care nu știi atâta fleac, și eu de asta mă feream, nu voiam să-i văd triumfând din simplul motiv că nu înțeleg un lucru atât de clar pentru toată lumea.

Într-un moment de slăbiciune mama singură a pornit vorba și mi-a spus că niciodată n-am să știu ce înseamnă *tatameu*. Dar de ce - n-a mai vrut să-mi spună. N-a vrut, fiindcă nici ea nu știa. Da, se întâmplă și cei mari să nu cunoască răspunsuri la întrebările mărunte... apoi m-a rugat să n-o mai supăr,

să n-o mai sâcâi cu prostii auzite de la copii, că destrăbălații ceia știu mai multe decât ar trebui să știe niște copii și că ar fi mai bine nici să nu mă joc cu ei. Mai-mai să mă ia gura pe dinainte și s-o întreb: Adică chiar cu nimeni să nu mă joc? Și de ce niciodată n-am să știu ce înseamnă *tatameu*? Dar din gură mi-a ieșit cu totul altceva. Eu i-am spus că niciodată n-am să vreau să mai știu ce înseamnă *tatameu* și că nici pe bunica n-am s-o întreb.

– Pe bunica cu atât mai mult să n-o întreb!

Și iar s-a enervat. Că o duceam greu tot nu știam. De unde să știe un copil când o duce bine sau rău? Pentru el aceste noțiuni se confundă. Nu pricepe cum este când e rău, fiindcă nu cunoaște și nici n-a avut de unde să afle cum este când e bine. Și încă ceva, cu nimeni nu cutezam să discut despre astfel de noțiuni abstracte. Că dacă nici cu bunica - nu... Nu mai avem pe cine să întreb.

Într-o zi mama m-a trimis la magazin. Mi-a dat două monede. Una albă-surie, mică, de zece copeici, și alta roșietică, mai mare, de cinci. Și mi-a poruncit să cumpăr o pâine de șaisprezece. Eram gata să mă pornesc, dar numărând câți bani și ce trebuie să cumpăr, am găsit o greșală de calcul și prompt, fără să mă gândesc dacă are rost sau nu, am întrebat-o pe mama:

– Cum să cumpăr o pâine de șaisprezece cu doar cincisprezece copeici? Ce, nu știi să numeri?

– Roag-o pe vânzătoare...

– Roag-o tu!

– Fii înțelegător... mama n-are mai mulți bani...

– Nu mă duc! Eu nu pot ruga!

– Du-te și spune-i că data viitoare...

– A-ha! Du-te tu!

– Dacă se termină pâinea ce-o să mâncăm?

Vrei să murim de foame?

– Nu murim, ne ducem la bunica...

– Bunica nu ne mai primește, nici ea n-are.

Ce bine că mi-am amintit, de fapt, eu niciodată nu uitasesm despre economiile mele secrete, despre copeica mea. Visam să am și eu banii mei și am ascuns-o într-un sertar din Casa Mare! Să fug s-o iau? Și dacă mama va zice că?... Dar n-am ascuns-o, am pitit-o. Sertarul, unul de la un dulap obișnuit, era plin cu toate cele trebuincioase, câte pot să încapă într-un sertar. Și toate cele trebuincioase erau într-o perfectă dezordine. Am răscolit și am scos din el niște mosorele cu ață, un braț de cârpe și panglici, apoi am dat de cutia în care erau nasturi vechi, tăiați de la hainele purtate cândva. În sertar erau adunate toate fleacurile de care-ți pare rău să te desparți, și care niciodată n-o să-ți mai prindă bine. Copeica însă nu era nicăieri. Am scos cutia, rând pe rând, exami-

nând toți nasturii. Tresăream de fiecare dată când găseam ceva asemănător și de fiecare dată mă decepționam. Avem nevoie de o copeică. O copeică!... Ca mai apoi să merg cu demnitate la magazin! Fusesse în sertar. De nenumărate ori veneam tiptil, fără să mă simtă mama, o găseam, o ștergeam, chipurile, de praf și o puneam la loc. Am uitat! Am uitat că ultima dată am pus-o într-o cutie de chibrituri. Am zăngănit-o chiar. Apoi am băgat-o în cel mai îndepărtat colț al sertarului, pentru o siguranță sporită. Când am tras cu putere de sertar, mi-a căzut peste picior. N-am plâns. Nu aveam timp pentru un nimic ca ăsta. Răscoleam într-o disperare. Eram totuși în mare grabă, dacă se termină pâinea? Am adunat toate lucrurile în sertar, mai sperând s-o găsesc printre restul de panglici și ațe de pe jos. Fără succes. Nu era niciăieri. Cine o fi luat-o?... Când? Nici cutia nu mai era. Când m-am jucat cu ea ultima dată? Zilele trecute... N-am visat, la sigur era. Dacă n-o puneam în cutie, dacă n-aș fi ascuns-o atât de bine... o aveam poate și azi. Țin minte bine că m-am jucat și...

Cum de a dispărut!? Unde-i? Copeica și cutiuța erau un fel de jucării. Jucării pentru maturi. Am închis ochii o clipă și am văzut-o aievea, era dintr-un furnir foarte subțire, căptușit cu hârtie albastră, cu flori. Parcă o țineam chiar atunci în mână. Poate i-am schimbat locul și am uitat? Nu se poate... copeica nu-i... da' cutia? Cui i-a prins bine? Era fără chibrituri și avea cotorul ros de tot. Am întrebat-o pe mama dacă o pot lua și mama mi-a permis. Era deja a mea... Cine mi-a furat-o? Mama? Cutia... și copeica? S-o întreb dacă n-a văzut-o? Și cum să încep? Și dacă zice că am ascuns-o? Mi-a repetat că nu-i frumos să ascund... să ascund anume de dânsa, de alții - se poate, chiar trebuie, dar de dânsa - nu. Rememnat a împins la loc sertarul.

– Te duci ori nu te duci!? Rămânem fără pâine... fugi, hai... spune-i să ne scrie în caietul cu datornici...

– Cum să-i spun să ne scrie în caiet? Să mă audă toți?

– Și ce? Toți sunt scriși în acel caiet.

– Nu vreau în caiet!

– Foarte bine, așa-i spui să nu ne scrie...

– Dă-mi o copeică și mă duc!

– Când ți-oi da acuși una - n-ai s-o poți duce!

– Am s-o pot!

– Atunci stai să iau mătura, și se repezi spre ungherul în care-și avea locul o mătură roasă rău.

Am zbughit-o afară. Mergeam prin praful gros din mijlocul drumului, așa aiurea, cu capul plecat, căutam cu ochii, poate dau peste o punguță... aidoma cocoșului din poveste. Ce cocoș norocos! Uitasem pe-o clipă de rușinea că trebuie să mă rog

pentru o pâine.

Și de ce tocmai eu, cel care aveam, acum nu mai am, o copeică? Una singură. Numai una! Târându-mi picioarele a lene, nu mă grăbeam, nu doream să ajung la magazin. Drumul ducea anume într-acolo, spre centrul satului. Dacă trec de magazin și mă ridic la deal pe celălalt drum - ajung iar la bunica. Nu prea vine pe la noi, poate să trec eu pe la dânsa? Cred că ar fi bine să-i fac o vizită... s-o întreb ce mai face? Cum adică bunica nu vrea să ne mai vadă?...

Câtă tristețe încape în sufletul unui copil, când îl doare marele nod din gât, iar lacrimile-i sunt gata să-l înece. Din neavând ce face își afundă și mai adânc tălpile goale în praful uscat din drum. O lacrimă, poate nu era lacrimă, ar fi vrut să fie o picătură de ploaie, îi căzu chiar pe degetul mare de la picior transformându-se într-o mazăgă subțire. Se aplecă să-și șteargă degetul. Era mai murdar decât celelalte. Chinuit de nodul din gât și de mazăga lipicioasă, cu ochii împăienjeniți de lacrimile ce nu mai reușea să și le stăvilească zări pe-o clipă un luciul metalic. N-a înțeles ce-a fost, dar s-a aruncat în acel praf și a răscolit cu disperare până a dat de o monedă. Una de zece! S-ar fi bucurat enorm și pentru una de una, dar pentru cea de zece?! Fericirea lui era de-o sută! Privind în jur cu frică, o ridică în grabă. Să nu-l vadă careva, adică să nu mai pretindă nimeni la banii lui... să nu-i spună că a scăpat moneda în praf și că n-a văzut unde s-a rostogolit... Cine știe ce mai putea inventa acel cineva pentru a-l priva de... de averea lui!

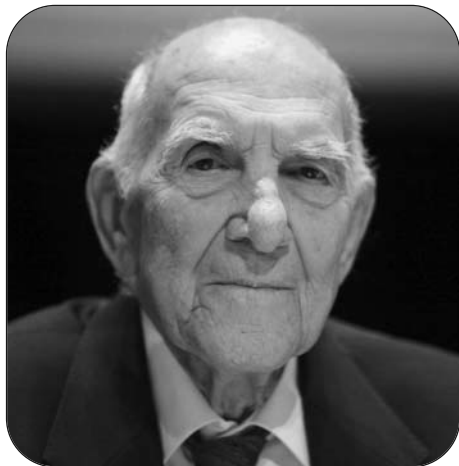
Ștergând-o cu mare grijă de pantalonii, o strânse lângă celelalte două din palmă. Strâns-strâns. Cât putea el de tare. Nodul din gât imediat se resorbi, se dezumflă fără urmă. Doar brazdele de pe pe față mai trădau lacrimile ce i-au curs în șiroaie. Un zâmbet îi cuprinse chipul și nici nu încerca să-și ascundă fericirea. Ajuns la magazin desfăcu pumnul cu cele trei monede umede de prea multă transpirație. Transpirase de tensiunea cu care-și ținuse banii, palma fiindu-i hașurată de dungi albe și roșii-vineții. Cu indiferență, vânzătoarea îi luă două monede și îi dădu o pâine, punându-i alte două rest în palmă. Ce bine că mai erau pe raft încă patru pâini!

Alergând spre casă, brusc se opri. Încămenii la gândul să-i dea sau nu mamei restul? S-o bucure? Sau să se bucure de unul singur? Încă nu știa. Avuse de gând să nu-i mai ascundă nimic, dar amintindu-și recenta dispariție din sertar, își spuse: Până acasă mai este, văd eu ce fac! Mergea la deal mândru de sine, dar ros de incertitudine și indecizie: să-i dea sau nu restul? Tocmai trei monede!

Nr. 1 (65), ianuarie 2012

Luminița Petru

Îl cunoașteți pe Stéphane Hessel

Este cel ce a strigat acum câțva timp oamenilor căzuți în fatalismul istoriei: „*Indignați-vă!*”, altfel zis: „*Nu acceptați să trăiți oricum!*”, „*Păstrați-vă demnitatea!*” Acest strigăt de revoltă a fost pregătit de dezvăluirile unor oameni ai legii și ale unor jurnaliști care și-au pierdut locul de muncă din cauza asta. Ei au dezvăluit setea de câștig material a unei păături a societății și mai ales lipsa totală de responsabilitate față de lume (oameni și natură) a acestor indivizi. Apelul lui Hessel a declanșat un uragan. (*Publicată pe 20 octombrie 2010, la Editura Indigcne, chiar în ziua în care a autorul a împlinit 93 de ani, cartea Indignez-vous! a devenit rapid best-seller, cunoscând un succes răsunător în Franța și peste hotare- N.R.*)

Atitudinea cerută intră în contradicție cu recomandările lui **Spinoza**: *să nu te indignezi, să nu iei în derâdere, să nu plângi, ci să înțelegi*. Hessel consideră că pentru societatea actuală acest pas este obligatoriu. Nu se mai produc fapte morale pornind de la bune intenții cum credea Kant, acțiunile virtuozose sunt tot mai dificile. Ele presupun o depășire de sine. În contextul actual de afișare insistentă a comportamentelor deviate, patologice, compasiunea, iubirea aproapelui e tot mai rară. **Peter Sloterdijk** (filozof și scriitor german, - N.R.) merge până la a afirma că filozofia este fiica indignării produse de decepție.

Nonagenarul Stéphane Hessel a acumulat o comoară de sens, trăind marile experiențe ale secolului trecut și actual, putând face un bilanț al umanității care a ajuns la crepuscul sau în fața căreia se deschid zorii de ziua. În fond deosebirea dintre cele două tendințe o aduce afirmația lui: *A rezista înseamnă să crezi, a crea înseamnă să rezisti*. Să re-

ținem și faptul că pentru el educația a constatat în a învăța să fie fericit făcându-i și pe alții fericiți. El a răspuns tuturor atacurilor realității refugiindu-se în poezie. Să adaug că a ieșit totdeauna învingător și că una din încercări a fost condamnarea la moarte în lagărul de la Buchenwald. El vorbește despre liberarea de orice forță materială prin artă, ca despre o probă a puterii de expansiune a sufletului omesc. Artă îți rafinează dorul de celălalt. Să spui o poezie cuiva înseamnă, pentru Hessel, să te adresezi sufletului lui, să institui o comunicare între suflete.

Iată unul din poemele care l-au ajutat să supraviețuiască: „*Da, eu știu de unde vin !/ Însetat ca flacăra/ Ard ca să mă consum./ Tot ce am devine lumină./ Ce las în urmă cărbune./ Sunt fără nici o îndoială flacăra!*” (**Ecce homo** a lui **Nietzsche**). Și aceasta este valoarea pe care trebuie să ajungă existența să o aibă: „*Să recunoști adevărul drept adevăr și în același timp drept eroare; să trăiești contrariile fără a le accepta; să experimentezi totul în toate modurile și să nu fi la final decât inteligența totului - când omul se ridică la această înălțime devine liber ca pe orice înălțime, singur ca pe orice înălțime, unit cu cerul cu care nu e niciodată unit, la fel cum e pe toate înălțimile.*” (**Fernando Pessoa - Drumul șarpelui**)

Aș adăuga textul lui **Edgar Allan Poe Eureka**, text care prezintă legătura dintre om și cosmos ca pe o expansiune ce îl depărtează pe om de ego constituind sfere tot mai largi de integrare.

Stéphane este fiul lui **Franz Hessel** ale cărui romane **Romanță pariziană** și **Bazarul fericirii** au fost traduse din germană în franceză de Léa Marcou în 1987 și 1989. Plecând de la formula: „*Cerul înstelat deasupra capului și legea morală în suflet*”, Stéphane Hessel găsește că soluția e să ne educăm fără încetare conștiința într-o dialectică a dorinței și legii. Acesta e rolul religiilor, filozofilor, culturii în general. Ne aflăm veșnic la intersecția dintre vis și realitate, între infinitul sperat și limita fiecăruia. E momentul de a contrazice definitiv mitul lui **Rousseau** care afirma că ar fi suficient ca oamenilor să li se îngăduie să trăiască cum vor pentru ca totul să meargă bine.

Aici Hessel diferențiază morala de etică potrivit modelului aristotelician. Morala e publică. Există o morală burgheză sau conformistă, ipocrită. Dar etica e personală, ea se definește în raport cu o situație dată, e ancorată în faptele noastre cotidiene. Ea e dictată de interesele personale care trebuie să evolueze spre o integrare a intereselor unui grup tot mai larg, neoprinde-se decât la interesul superior al întregii umanități. Era visul lui **Montesquieu**...

Ce m-a entuziasmat a fost poziția pe care

Stéphane Hessel le-o recunoaște intelectualilor în constituirea unei etici a viitorului. Până la urmă valoarea unei societăți nu o poate da decât calitatea intelectualilor ei. În occident, apelul lui Hessel: „*Să ne întoarcem la trecut, va fi un progres*”, citat din **Verdi** are, poate, un alt ecou decât în orientul românesc.

Când unii au început să-și exprime regretul față de regimul Ceaușescu, poziția corectă ar fi fost să se reflecteze asupra cauzei și nu să se încerce înăbușirea vocilor sub etichete insultătoare. Adevărul are multe fațete, nici una nu trebuie ignorată, fiecare vorbește în forma ei despre aceeași problemă. Odată descoperit motivul, ar trebui elaborat modelul care să răspundă cerințelor, nivelului cetățenilor și să permită progresul societății, al lumii.

După Hessel e momentul să integrăm modelul global al vieții, aceasta e singura soluție de depășire a momentului actual. Se impune o precizare: dialectica propusă de Hessel nu este cea a lui **Hegel**: de la particular la universal, deci de la local la național și apoi la global. Globalul înseamnă aici luarea în considerare a fiecărui individ, a dreptului său la fericire. Grăunțele de nisip care a blocat roțițele mecanismului social este cetățeanul, singurul sens al puterii financiare, economice și politice. Această inclusivitate cere o nouă declarație a drepturilor omului în contextul naturii și mediului înconjurător. Lumea ne aparține nouă și nu statelor sau forțelor financiare. Există un trecut mitic al fraternității pe care numai intelectualii și-l pot aminti continuu ca să-l împartă cu ceilalți.

Trecutul către care se întoarce Hessel este momentul în care, la ieșirea din cataclismul războiului mondial, în sărăcie și în oroare, a trebuit organizată lumea viitorului. El amintește că democrația a reprezentat: *freedom of expression, freedom of confession, freedom from fear, freedom from want*, acestea sunt cele patru libertăți de la *Atlantic* stabilite de **Roosevelt** și **Churchill**. Ele au fost reluate de redactori în preambulul **Cartei de la San Francisco** în iunie 1945. Nu înseamnă că în occident acest model a fost respectat, nu, dimpotrivă. Intelectualii au învățat să tacă iar bogații să aibă dreptate. Modelul de civilizație contemporană e lipsit de armonie, în spatele drepturilor omului se ascunde dorința de a cheltui, a consuma, dreptul de a participa la focurile de artificii generale, a vâna fericirea, a se înscrie în marea cursă împotriva timpului pentru maximizarea plăcerii. Poziția supradimensionată a muncii la comandă cu constrângerile ei duce implicit, după **Sloterdijk**, la consumul neînfrânat. Numai o corectă diviziune a muncii ar lăsa fiecăruia dreptul la creație cu efectul ei de armonie în contextul social. Moștenirea civilizației a devenit greu de purtat. Peter Sloterdijk

vorbește de „*părăsirea integrală a moștenirii*” la generațiile actuale.

Comentând contemporaneitatea Peter Sloterdijk spune că oamenii nu vor să fie egali ci preferați, avantajați. Rolul impunerii moralității ar fi revenit puterii politice. Adoptând democrația politicianii s-au liberat de slujirea poporului considerând că alegerile le dau un mandat nelimitat de acțiune. Votul ar fi singurul drept al demosului.

Occidentul a căzut în capcana identificării democrației cu liberalismul politic și economic. Să avem încredere în concurență, în regulile pieței, statul să nu intervină în dezvoltarea economiei era consensul de la *Washington* inspirat de economiști „*Îmbogățiți-vă!*”, cum spunea **François Guizot** și totul va merge bine.

Nu, nimic nu merge, totul e în criză. Societatea omenească a devenit un câmp al instinctelor: *Libido possidendi și libido dominandi* au luat în ultimele decenii dimensiuni planetare.

Régis Debray a dezvoltat o interesantă paralelă între topica freudiană și societate. Libidoul de dominare și pulsunile agresive sunt „*le ça*”, inconștientul. El ar fi încarnat de rațiunile de stat și normele Statului-națiune. Ar trebui instituit un supraeu, o instanță de cenzură morală pentru a rectifica pulsunile. Lui Hessel îi place ideea ONU-ului ca organ de represie civilizatoare a fondului nostru de sălbăticienie de neîmblânzit. Este timpul de a recunoaște interdependența globală a tuturor elementelor sociale.

Știința este acum o forță formidabilă dar s-a desprins de orice lege etică. Politica ezită între o prohibiție stupidă și o încurajare oarbă. Oricum progresul acesta ne permite să afirmăm că nu putem reduce spiritul la creier. Împărăția negustorului este domnia calculului. Ar trebui să o părăsim. Căci ființa omenească nu poate fi împlinită prin cantitate. **Ernesto Sabato** spunea că singurul observator ce poate cuprinde condiția umană în întregime e ficțiunea romanescă. Arta depășește știința care progresează orbește. După Hessel poezia e *bătăia de inimă care ține în viață universul*. Iată un exemplu: „*Fără număr destinele ce se țin alături de al meu:/ Existența le face să vibreze toate odată,/ Partea mea nu se mărginește la viața de aici,/ O flacără subțire sau o liră fragilă.*” (**Mai mulți, fără îndoială - Hugo von Hofmannstahl**)

Să înveți să fii angajat nu este o atitudine naturală. Și totuși, e posibil să trăiești o viață fără să te angajezi? Oricum, exclamă Hessel, nu poți fi fericit fără să fii angajat. Există trei feluri de a fi: a voi să fii, a vrea să ai și să vrei să acționezi. Primele două sensuri au caracterizat timpurile trecute. Intrăm în a treia perioadă, în care rolul de frunte revine cre-

atorului, intelectualului ca individ și ca nivel de evoluție.

Edgar Morin vorbește despre o politică de civilizare care să corecteze dezechilibrul în forma de relație cu lumea, cu natura și cu noi înșine. Criza este întoarcerea la întâmplător, la necontrolabil, la destin. Adevăratul realism este cel care ia în considerare potențialul uman și nu limitările lui. Avem în față mișcări care au început în utopie și care au devenit curente: *feminismul*. Țara Ku-Klux-Klanului are un președinte negru. Organele omului pot fi înlocuite. De ce să nu pornim la împlinirea unei noi utopii, cea a omului iubitor de semenii. „*Îmblânzirea ființei*” o numește Sloterdijk.

E necesitatea dispariției eului, afirmă Hessel, pentru a avea o viziune universală. El l-a cunos-

cut pe **Dalai-Lama** și îl prezintă drept: „*contopit în tot ceea ce îl înconjoară*”. Impermanența și interdependența pătrund în gândire. „*Imobilul se dispersează și mișcătorul e stabil*.” Are loc o simbioză a civilizațiilor. Se formează deja în lume grupuri de intelectuali și politicieni luminați care vor să fie nucleele noii societăți. Suntem tot mai mulți cei care au drept obiectiv principal să fie mândri de felul în care funcționează lumea.

Nu în ultimul rând e de reținut sensul vieții potrivit formei pe care i-o dă **Rainer Maria Rilke**. El îi descrie pe oameni ca pe niște albine ce adună mierea vizibilului în marele stup al invizibilului. Am făcut o paralelă cu vorbele lui Isus: „*Trebuie să mă întorc la Tatăl ca El să vă trimită duhul sfânt*.”

Nr. 4 (68), mai 2012

Dan Puric

ROST

Când te desparți din vina ta, încerci o vreme să te lupți cu ireversibilul, îți dai seama că n-are sens, te lamentezi de formă și renunți. Când te desparți din vina celuilalt, ai nevoie de o perioadă de timp ca să înțelegi ce s-a întâmplat. Iei povestea de la capăt, pas cu pas și te chinui să pricepi ce n-a fost bine și unde ar fi trebuit ca lucrurile să apuce pe alt drum.

La fel se întâmplă și atunci când te desparți de țara ta. Dezamăgit, înșelat, mâniș, îndurerat. Nu ți-e ușor s-o lași. Țara și mama nu ți le alegi. Te așezi pe celălalt mal al lumii și cauți răspunsul: ce s-a întâmplat cu țara mea de-am fost

nevoit s-o părăsesc.

României i-a dispărut rostul. E o țară fără rost, în orice sens vreți voi. O țară cu oameni fără rost, cu orașe fără rost, cu drumuri fără rost, cu bani, muzică, mașini și țoale fără rost, cu relații și discuții fără rost, cu minciuni și înșelătorii care nu duc nicăieri.

Există trei mari surse de rost pe lumea asta mare: *familia, pământul și credința*.

Bătrânii... România îi batjocorește cu sadism de 20 de ani. Îi ține în foame și în frig. Sunt umiliți, bruscați de funcționari, uitați de copii, călcați de mașini pe trecerea de pietoni. Sunt scoși la vot, ca vitele, momiți cu un kil de ulei sau de mălai de care, dinadins, au fost privați prin pensii de rahat...

Pământul... Care pământ? Cine mai e legat de pământ în țara aia? Cine-l mai are și cine mai poate rodi ceva din el? Tanti Europa vrea ca țărani să-și cumpere roșiile și șoriciul de la hypermarketuri, că d-aia avem UE. Cântatul cocoșilor dimineața, lătratul lui Grivei, corcodușele furate de la vecini și iazul cu sălcii și broaște sunt imagini pe care castrații de la Bruxelles nu le-au trăit, nu le pot înțelege și le califică drept niște arhaisme barbare. Să dispară!

Din bețivii, leneșii și nebunii sa-

tului se trag ăștia care ne conduc acum. Neam de neamul lor n-a avut pământ, că nu erau în stare să-l muncească. I-au urât întodeauna pe cei care se trezeau la 5 dimineața și plecau la câmp cu ciorba în sufertaș. Pe toți gângavii și pe toți puturoșii ăștia i-au făcut comuniștii primari, secretari de partid, șefi de pușcării sau de cămine culturale. Pe toți ăștia, care au neamul îngropat la marginea cimitirului, de milă, de silă, creștinește. Credința... O mai poartă doar bătrânii și țărani, câți mai sunt, cât mai sunt. Un strai vechi, cusut cu fir de aur, greu de îmbracat, greu de dat jos, care trebuie împăturit într-un fel anume și pus la loc în lada de zestre împreună cu busuioc și smirnă. Pus bine, că poate îl va mai purta cineva.

Când or să moară oamenii ăștia, o să-l ia cu ei la cer pe Dumnezeu... Bisericiile se înmulțesc, credincioșii se împuținează, sfinții de pe pereți se gândesc serios să aplice pentru viza de Canada.

Părinții noștri pleacă să culeagă câpșuni și să-i spele la cur pe vestic. Iar noi facem infarct și cancer pentru multinaționalele lor, conduse de securiștii noștri. Sună-ți bunicii, pune o sămânță într-un ghiveci și aprinde o lumânare pentru vii și pentru morți.

Nr. 6 (70), august 2012

Vlad Turburea

Șase creioane

(din ciclul „Povestiri de la Șipot”)

În clasa I am avut primele mele creioane colorate. Erau așezate într-o cutie de carton grosolan, poros. Parcă era o hîrtie de maculator, îngălbenită de vreme și îngroșată de lipsa slovelor; șase creioane colorate erau, de la stînga la dreapta – alb, galben, verde, albastru, roșu, negru. Oamenii mari săltau din sprînceană, ce mare lucru culori la pachet? Copiii în schimb se plecau, așa cum mi se întîmpla și mie cînd candela din perete mă apăsa pe umeri cu lumină.

Uneori erau ore de murire peste lume – pînă și limba clopotului înlemnea! Atunci, dacă aveai privirea la tine, puteai vedea toaca de la biserică furișîndu-se pe uliță, de dor de copac neînceput; în murirea aceea dată împrejur, auzeam eu culorile lovindu-se între ele – *albgalbenverdealbastrușunegru* – parcă era coada unui gușter bătînd în marginile cutiei de carton. *Albgalver albgalver grunebastrușuneroșuneroșunero*, desena cu sunete viul gușterului meu și eu îl încărcam cu lăcrimarea unui lăstar de vie, retezat de căderea aerului peste grădină.

Trecuse vremea lui *an tan tichi tan* și *ai tu pe tine culoarea lui verde împăratul*; în ferestre, sub mușcatele roșii, păpușile din cîrpe se treceau în galben, precum fecioarele începute prea devreme; arcurile din lemn de sînger se frăgezeau pe garduri apoi păleau de prea multă ridicare spre cer; săgețile din cucută, în lipsa zborului, se frîngeau a amar; viermii de mătăasă, de dragul urmei lor albe pe frunza grasă de dud, se lepădau de gogoasă a doua oară; șotronul se desena el pe el și tot el pe el se juca pe uluci. Da, acum era vremea culorilor la pachet, *albgalver verben verben strunero*; arată-ne creioanele, spuneau copiii, *verben verben strunero*. Sînt de la București, spuneam, de la Bucureeeeești, înțelegei voi? Așa spuneam, și lungeam litera e, o gustam pre limba-mi și o loveam cu tîmpla de cerul gurii – mama ta, îmi ziceam eu ca un om mare – o să te mestec pînă scot sunet de literă din tine. A! se mirau copiii, și

lungeau și ei pe e, dar nu era e-ul meu, se săturau repede de mestecat și înghițeau cu noduri.

Doar unchiul Costei mai știa rostul. De unde ai tu, Costei, cercelul de aur din ureche? Din Insula Paștelui, din Insula Pașteeeeeelui, înțelegi Americane?

Nu scriam niciodată cu creioanele mele, ziua le auzeam în ghiozdan – *albgalbenverde albastrușunegru*, *albgalver verben verben strunero*; seara, puneam cutia la capul patului, cu capacul deschis și mă lăsam dat difuzorului cu membrană; bună seara copii, acum o să ascultați povestea prințesei de sare; a fost odată ca niciodată un tărîm al apelor, atît de întins, încît paserile care îl străbăteau făceau pui în plin zbor.

În penumbra odăii, creioanele scînteiau. Mamă, mă întreba mama, de ce nu tragi și tu măcar o linie cu creioanele alea? Nu pot mamă, spuneam, nu vezi tu, dacă scriu cu ele, se topecs! Acestea sînt lumînări, dacă scriu cu ele, se aprind și se topecs! Și ascultam mai departe povestea prințesei de sare; mă întrebam cum vine treaba cu facerea puilor în plin zbor și desenam în aer, cu degetul arătător, ceruri, paseri și ape; da, mereu cu degetul, topește-te tu deget al meu, mai am nouă, dar creioanele mele sînt doar șase.

Trecuse toamna și iarna, acum rochiile de mireasă se scuturau peste lume, gardurile de mărăcini se înroșeau de sîngele Domnului; în dor de iarbă crudă, oamenii se credeau miei și se lăsau duși la tăierea de păcate; seara, se vedeau pe cer lehuze cu sînii grei, venind dinspre Calea Laptelui; pe la porți, el și ea se sărutau - așa spuneau unii - de fapt eu cred că schimbau cuvinte în tăcere. Flămîndă, viața se începea ea pe ea din toate pările, numai creioanele mele rămîneau neîncepute. Desenam și acum cu degetul arătător, ceruri, paseri, ape.

Americane, îmi spunea Costei, un cercel se poartă în ureche, la vedere, nu în buzunarul de la piept, înțeleeeeegi? Nu înțeleg Costei! Începutul Americane, începutul, ca să nu plîngi neînceputul! Ce știi tu Costei, ce? Auzi! *albgalver verben verben strunero*. Într-o zi, cutia mea cu creioane colorate *albgalver verben verben strunero* a dispărut.

Timpul cădea la picioarele mele cu gîtul întins. Învățătorul a întrebat clasa dacă are știre de asemenea întîmplare. Da domnule învățător, eu le-am luat, a spus Nicolici; din caietele de pe bănci, se auzeau petele de cerneală cum se usucă pe file; da domnule învățător! prea strîns în tocure, penițele Klaps se răzvrăteau în onduleuri de sineală; cerurile se amestecau în călimări, cu paseri cu tot.

Treceți prin fața lui și spuneți-i ce aveți de spus, a mai zis învățătorul nostru. Unul a spus – de

ce Nicolici? Altul – să nu mai stai în bancă cu mine! Apoi a venit altul și a spus: *houle de culori!*

Și atunci toți copiii au spus în cor, *houle de culori, houle de culori!* Eu am spus – Nicolici, poți să-mi dai tu creioanele înapoi, poți Nicolici?

Se auzeau iar petele de cerneală cum se usucă pe file, penițele Klaps se răzvrăteau în unduleuri de sineală, hîrtia albastră în care erau îmbrăcate abecedarele se decolora văzînd cu ochii.

Uite, acestea sînt culorile tale! Și Nicolici mi-a dat o foaie de vocabular pe care erau desenate ceruri, paseri, ape și prințese de sare.

Nr. 5 (69), iunie 2012

Cristina Gogata

Fac cercuri în nisip cu tălpile și mă întreb câte celule îmi mor în fiecare secundă, câte se nasc iar, turtite, schingiuite, îmbătrânite, câte în fiecare secundă care să-mi adâncească ridurile, să-mi înmoaie carnea, să-mi slăbească oasele, putreziciuni de celule tot mai defecte. Îi aud respirația lângă mine și mă irită. Părul îi acoperă profilul drept, măcar una din barierele care ne separă nu e în mintea mea. Să salvăm relația, am venit aici, la mii de kilometri, să salvăm relația, după un consiliu de familie isteric și la recomandarea medicului. Cu amenințări că n-o să-mi mai văd niciodată copilul, că sunt un pericol pentru mine și pentru ceilalți, cu capul greu de la medicamente, urându-l pe el, pe ei, pe toți, până și pe copilul ăsta de care nu știu ce mă leagă, am venit pe o plajă aseptică și geometrică să salvăm relația. Încerc să rememorez primele zile, când ne descopeream, când zâmbeam, dar imaginea lui de acum refuză suprapunerea peste cea de atunci ca magnetii de același pol pe care încercam în disperare să-i fac să se atingă, în copilărie. Se ridică și-ncearcă să-mi zâmbească, schițez un gest de mângâiere tăiat la jumătate.

Unde-i Blanca? Mă uit la el și nu-l recunosc, atât de străin și rece îmi pare, oare cum am putut să cred că fac dragoste cu tine, îmi vine să-l întreb, privesc valurile albicioase și mi-e dor de marea noastră... Unde-i Blanca? Mai tare, mă întorc la el, nu

înțeleg ce vrea, cine-i Blanca? Unde-i fetița? Nu înțeleg ce mă întreabă ești nebună, unde-i fata? Sare, caută printre cearșafuri, mă dă la o parte și fuge pe plajă, tot strigă Blanca, Blanca, nu-mi pot aminti cine e Blanca, mă chinui să-mi dau seama, pare familiar numele, e o fetiță, o fetiță pe care o țin în brațe și care mi-e dragă, dar care mă și dezgustă.

Sunt în spital, mă trezesc amețită, mă doare fiecare fibră de parcă aș fi fost bătută cu ciocanul pentru șnițele, eu sunt în pat, mama leagănă un copil, îi cântă, zâmbește, mie niciodată nu mi-a zâmbit așa, vede că m-am trezit și-i dispăre lumina din ochi, se apropie de mine cu copilul, e urât și plin de puncte mici și albe pe față, uite-o, vezi, la ea ai fi vrut să renunți, la minunea asta mică? Ce-i cu ea, a cui e? Măi, fată, tu ești nebună, e fata ta... A mea? Se holbează la mine, Mihaela, revino-ți, tu nu-ți recunoști copilul? Și cine e tatăl? Măi, feto, termină odată cu tâmpeniile, ai început tu acum? E la farmacie, vine imediat... copilul începe să plângă, mă doare capul. Aud ceva despre supt și canale, o mână îmi descoperă sânii, văd o pompă ciudată de plastic, mă doare, copilul plânge din ce în ce mai tare, vine asistenta, vorbesc amândouă, îmi pun întrebări dar nu le înțeleg cuvintele, copilul ăsta care tot plânge cum îl cheamă? E fetiță, ce nume îi dai? Nu știu, nu mă interesează, închid ochii printre pleoape îl văd că intră în salon și mi se face rău, vomiez lângă pat, pe pantofii mov de lac ai asistentei care iese înjurându-mă, doamnă, asta-i de dus la psihiatrie, e nebună, mama se uită la mine cu milă și scârbă și leagănă copilul ăla.

Cineva mă strânge de umeri, e el, zi-mi unde-i că te-omor, mă scutură tare, mă doare, zi-mi unde e, ce-ai făcut cu ea că te omor, mă uit în ochii lui și nu înțeleg nimic, ce vrea de la mine, cine? Pleosc! o palmă, mi-a dat o palmă, de ce ai făcut asta? Culmea, nu m-am enervat, numai îmi vine să râd și dintr-o dată mi se face frică, mă chircesc în nisip, iar mă scutură, unde e unde e unde e ce-ai făcut cu fetița nenorocito ai omorât-o pe cine? Încă o dimineață, încă o zi de suportat.

Oricând, de acum încolo, a zis doctorul... Mă uit la picioarele mele umflate, la burta care se prelinge în tot patul, la copilul din burtă, străinul din mine pe care nu l-am vrut și pe care am fost obligată să-l port atâtea luni degeaba. Ce chin pentru mine, ce chin pentru el, un copil neîubit de mamă, un copil care n-o să știe niciodată cum e să te îmbrățișeze cald și sincer cea care i-a dat viață... un copil ca mine. Poate... În jumătatea goală de pat ar trebui să fie taică-su... Îmi curge o lacrimă, încă una, încă una, nu le pot opri, aud vasele trîncănind prin bucătărie, miros de cafea, intră în cameră sorbind zgomotos din cafea, hai, trezește-te, intră în realitate, ți-am făcut

ceai. E un reproș? Mă uit în ochii lui și parcă plonjez într-un lac fără fund. Mi-am călcat cămașa, că ai uitat asea. Vine mama azi să facă mâncare, are cheie. Mă duc. Vine spre mine, mă sărută pe frunte, dar nu-i suport mâna pe față, mă retrag, mirosul lui îmi face rău. Mă apucă de ceafă și mă dă înapoi, mă privește ca pe o probă de laborator, apoi pleacă. Cine e străinul ăsta, chiar ne-am căsătorit, când, de ce... Închid ochii și-i țin strânși câteva secunde, până mă dor, îi deschid brusc, dar sunt tot acolo, în camera aia zugrăvită crem, cu parchet maro, dulap maro, pat maro, așternuturi crem, biroul maro... totul galben, crem și maro, până și covorul ăla anti-jeg, probabil mizerabil, pe care îmi cobor picioarele. Ce caut acolo?

Cine e în burta mea și mișcă? Simt ceva ne-definit, o emoție în final avortată într-un nod în gât. Încă o lacrimă mi se prelinge pe obraz, mă duc la baia albă și înapăimântătoare în lipsa ei de culoare, mi se face frig, mă spăl pe dinți, îmi torn pumni de apă rece pe față, în oglindă văd chipul hăituit al mamei-mii, rădăcinile nevopsite sunt aproape albe, mă sperii, de unde atâta păr alb, chiar am numai treizeci de ani? Îmi caut buletinul în geantă, da, atât. Nu recunosc numele... cine e... o cheie se răsuște în ușă și-ncep să tremur, în casă apare o carcasă de păr alb sub care mișună ochii mici și negri ca doi șoareci turbați. Se uită la mine urât, nu zice nimic, se duce direct la frigider, pornește aragazul și-ncepe să trănțească lucruri. Știu că o urăsc, dar nu știu de ce și cine e. Mă așez pe un scaun lângă ea și o privesc cum își mișcă mâinile pe sub piele venele i se încolăcesc ca niște viermi în timp ce tot boscorodește copilul meu, ce-a ajuns copilul meu, să-i fac eu mâncare la bătrânețe, sigur, nici hainele nu i le-ai călcat, n-are domnișoara nici o treabă, are crize de conștiință, l-ai prostăit acum, auzi, să aibă grijă de una ca tine, să te aducă-n casă, să-i dea numele unui copil care Dumnezeu știe al cui o fi, uită-te la tine, nici nu știi cum te cheamă, darămite cu cine te-ai... du-te de-aici, nu te suport, stai și te uiți numai la mine ca-n vitrine... Mă ridic și ies din bucătărie, nu înțeleg de ce îmi vorbește așa, iau o carte de lângă pat și citesc, citesc cuvintele, dar nici un sens, nicio imagine nu se leagă de ele, citesc așa câteva pagini, ajung la jumătatea cărții, până când aud cheia în ușă și simt în ceafă cum carcasa de păr alb iese tot boscorodind și tânguindu-se pe scări.

Iar mă prinde de umeri și mă scutură, zi unde-i copilul, lângă el două uniforme țepene, o mașină de poliție, ambulanța, pleosc! Încă o palmă, îl văd disperat, disperat, pentru prima dată văd o emoție pe fața lui și încep să râd, să râd din ce în ce mai tare, el plânge, îi sar lacrimile orizontal, de-a dreptul și mi se pare atât de amuzant, am câștigat, îi zic, te-

am făcut să simți și tu ceva, pleosc! Încă o palmă, simt cum îmi ard obrazii, mă scutură atât de tare că îmi vine să vărs, ce-ai făcut cu copilul, ce-ai făcut, nemernico, nu mă pot opri din râs, am învățat-o să înoate, a împietrit, se uită la mine așa de gol că sigur s-ar sparge dacă i-aș ciocăni de câteva ori în carcasă, te-am ascultat, dragule, am învățat-o să înoate, ești mândru de mine? Își întoarce capul spre mare, fuge, se împiedică, se ridică, urmăresc nisipul care țâșnește de sub tălpile lui și îmi amintesc, în sfârșit, îmi amintesc...

Întuneric mama la capul patului mamă nu rămâne așa cu copil din flori că nu-i bine lasă că vănțelegeți voi nu e totul ca-n filme și ca-n cărți așa-i viața mai vă certați mai vă-mpăcați lasă-l să aibă și copilul ăsta un tată încearcă măcar și vezi ce iese dacă nu vă-ntelegeți divorțați și-asta e mă cufund în ceața moale și rece și-nainte multă ceață burta care crește apoi el la ușă că dacă e al lui o să-și asume responsabilitatea că nu vrea să fie un laș dar că trebuie să se asigure încerc să închid ușa dar nu pot o palmă peste față ești proastă, fată, cine dracului crezi că-o să te ia așa cum ești eu am făcut un pas e rândul tău apoi privirea lui goală și reproșurile mereu reproșurile și munții de cuvinte care umplu tăcerea cuvinte inutile care zboară prin cameră și se așază pe fiecare particulă de aer și-o sufocă zeci și mii de cuvinte în care naufragiază zilele mele goale și eu tot înotând între ele în marea lui de cuvinte și-nainte deschid ochii cineva îmi tună în urechi în timp ce își agită o mână prin mine domnișoară trebuie să faci copilul ăsta că altul nu se mai poate și ăsta e un miracol mă uit la capul zbârlit care prelungește halatul de deasupra mea seamănă cu o pasăre mama e într-un colț printre lacrimi dar știu din ochii ei grei că a vorbit cu el și că i-a spus ce mi-a spus și mie iar sufletul în bucăți zboară spre tavan zile goale și gri și-nainte e întuneric îmi simt inima cum se rupe în fășii e întuneric și rece dar nu mai sunt gânduri cineva îmi dă palme pompieri țipete o lumină albă în ochi ușa spartă o înțepătură proprietarul învârtindu-se ca un hopamitică tot spune domnilor mă aduceți la sapă de lemn știți cât de scumpă e ușa asta ce mă fac acum nici două chirii e deshidratată de cât timp ziceți că nu mai știți nimic de ea de cinci zile e vocea Andreei de ce plânge cine mai plătește acum chiria ce-i cu testul ăsta dar mai taci odată ești gravidă domnișoară mă uit la fața bine rasă a celui de deasupra mea mă cufund iar în somnul rece și-nainte stau pe marginea căzii, cu testul în mână, un plus mare și roșu, care se face tot mai mare, în interfon acordurile din Fur Elise parcă înoată spre mine, nu știu dacă să fiu fericită sau să-mi fie frică, eu sunt, zice el, îi simt pașii pe scări, îi sar de gât, îi simt mirosul, îi adulesc

fiecare por, îl îmbrățișez de parc-aș vrea să ni se unească pielea într-un singur corp ce-i cu asta, mă întrebă, îmi ia mesagerul de plastic din mână, sunt însărcinată îi zic eu și zâmbesc, chiar simt bobul de mazăre care îmi crește pe undeva pe sub buric, mă dă la o parte, se uită la mine se uită cu scârbă la mine nu cu mine poftim zic eu încep să amețesc nu cu mine că ne-am protejat de fiecare dată aerul dintre noi e tot mai gri de ce zici asta ce facem ce să fac cu el fă-l marinar spune cuvintele se pierd sub pașii lui pe scări mă prăbușesc.

Nr. 8 (80) – septembrie 2013

Liviu Florin Jianu

APROBAT

Motto: *Doamne,/Este o onoare să mă înrolez/ Sub cerul liber/ Al cauzei Tale pierdute...*

Vestea s-a răspândit ca fulgerul. Dumnezeu și-a deschis un Birou de relații cu publicul... Într-o țară nici prea mare, nici prea mică. Într-un oraș nici prea mare, nici prea mic. Într-un cartier nici prea bogat, nici prea sărac. Într-o clădire nici prea luxoasă, nici prea sărăcăcioasă. În acest birou, numit **Cere, și ți se va da**, Dumnezeu primea cereri de la populație, le analiza, și le acorda rezoluția: aprobat, sau neaprobat. Interiorul era modest. O cameră. Un scaun. Pe o masă, un calculator, la care solicitantul redacta cererea. Și o imprimantă, la care era tipărită rezoluția lui Dumnezeu. Din primele zile, biroul **Cere, și ți se va da** a fost luat cu asalt. Cozile se întindeau pe zeci de kilometri în jurul lui. Și un lucru curios a ieșit la iveală tot din primele zile. Pe toate cererile înaintate de solicitanți, Dumnezeu punea o singură rezoluție: **Aprobat**. Nu exista nicio cerere să fi fost refuzată. Ceea ce spunea totul despre bunăta-tea lui Dumnezeu.

Totuși, tot din primele zile au apărut și necazurile. Un cetățean solicitase un teren ultracentral. Dumnezeu a aprobat cererea. Același spațiu avea, însă, deja, un alt proprietar. Acesta a stat la coadă și a solicitat și el terenul care îi aparținea. Dumnezeu a aprobat. Și cazuri din acestea erau cu miile. Un cetățean a solicitat scutire de toate taxele de stat. Dumnezeu a aprobat. Statul a solicitat și el, prin avocați voluntari, obligativitatea impozitelor pentru toți cetățenii. Dumnezeu a aprobat. Alți cetățeni au solicitat bunurile altora. Dumnezeu a aprobat. Cei afectați de această hotărâre, au solicitat bunurile înapoi, ba chiar bunuri aparținând altor concetățeni, ca daune morale. Dumnezeu a aprobat. O femeie îndrăgostită de o alta a cerut oficializarea relației lor, prin căsătorie. Dumnezeu a aprobat. Biserica a reacționat și a

cerut anularea căsătoriei. Dumnezeu a aprobat. S-a cerut abolirea tuturor păcatelor. Dumnezeu a aprobat. Bisericele l-au amenințat pe Dumnezeu cu caterisirea, și au cerut pedepsirea păcatelor. Dumnezeu a aprobat. Statele și-au zis că este momentul să ceară dominație economică, supremație mondială, acces unilateral la resurse. Dumnezeu a aprobat...

Nu a durat mult însă, și statele, ca și cetățenii, au realizat că au în mână o simplă hârtie. Pe care era redactată simplu și citeț cererea, și sub care era scris un singur cuvânt: **Aprobat**. Și semnătura lui Dumnezeu. Atât. Nici un atu. Nicio garanție. Indignarea guvernelor și statelor a fost mare. Și mai mare, indignarea cetățenilor. A început asaltul: cu pietre, cu ciomege, cu praștii, cu sticle, cu revolvere și puști, cu flote de portavioane și armade aeriene, cu arsenale nucleare. Biroul **Cere, și ți se va da** a fost înconjurat, și Dumnezeu somat să iasă afară, în fața mulțimilor și armatelor reunite și dezlănțuite. Ca să dea socoteală de bătaia de joc la adresa supremei creații divine: omul.

La prima somație, din birou a ieșit un bătrânel care de-abia se ținea pe picioare. Cu o bască cenușie pe cap. Aplecat de șale. Cu tenul pigmentat. Cu mâinile ușor tremurânde. Cu ochii mici, pe care îi ținea cu oarecare dificultate deschiși, ca un pui de găină, sub soare. „În numele omenirii, explicați-vă!”, au urlat megafoanele. „Dragii mei, a rostit cu dificultate bătrânul, nu am avut, și nu am inima, să vă refuz nimic. Un cetățean, pe nume Pavel, pe care mi se spune că l-am cunoscut, a spus: «Toate îmi sunt îngăduite, dar nu toate îmi sunt de folos». Am aprobat omucideri. Întreb: V-am pus eu vreun pistol la tâmplă ca să ucideți? Nu. Ați avut și aveți toată libertatea. Am aprobat minciuni, furturi, toate păcatele. Am trimis eu diviziile de care sunt acum înconjurat, ca să le comiteți? Nu. Ați avut, și aveți toată libertatea. Am aprobat suferința. Ați fost solidari cu ea, sau nici nu v-a păsat? Se mai spune undeva, unde nu îmi aduc aminte, cândva: «Cele ce vreți să vi le facă vouă oamenii, acelea să le faceți și voi, lor». Am aprobat totul, ca să mi se aprobe tot?... Nu. Doar ca să fiți mulțumiți... Dar voi, când cereați, știați ce ați cerut? În dauna cui? Eu nu pot să refuz nici un om. Pentru că o singură viață de suferit, e destul. „Și bătrânelul a intrat, încet, încet, în birou. Blocada s-a retras, oarecum dezarmată.

A mai existat și o continuare. A doua zi, au venit pe Pământ toate puterile cerești. Au stat la coadă zile întregi în fața biroului lui Dumnezeu. Apoi, fiecare înger, serafim, heruvim sau arhanghel, a cointat lumea, și a lăsat la ușa fiecărui om, câte un mănunchi gros de cereri, aprobate de Dumnezeu, în alb.

Nr. 7 (79), august 2013

Vitralii lirice

Raluca Neagu

Nu întreba nimic te rog

uite cum fug lacrimile în pernă și mor
 lasă-le sa moară
 vreau să ajung spre nicăieri pe drum șerpuit
 să erupă toți norii să ardă orașul ca un șoarece
 mintea-i golită de tot
 acvariu din care scoți peștii cu burțile-n sus
 și eu vin pentru că vreau să arunc pasărea
 asta din piept

la ușa ta
 ca pe-un prunc pe care nu-l mai vrea nimeni
 vin pentru că nu am o casa
 în care să mă-ngrop
 la fereastra căreia să îți scoți pălăria și să plângi
 tu doar porți misterul ăla cât un elefant
 și ascunzi din tine în fiecare zi
 apoi strigi hai găsește-mă prin noapte
 caută-mă cu mâinile la spate
 cu ochii bolnavi de ploaie
 am ajuns acum îți las cadoul pe prag
 mă furișez să nu trezesc dragostea pe
 jumătate adormită lângă tine
 te salut din orașul încă flambat
 am părul roșcat și o mutră de om fericit
 în nefericirea lui
 nu mai întreba
 pune pasărea să-ți cânte toate răspunsurile.

Nr. 7 (71), septembrie 2012

Joana Carp

Mărturisirea Miresei din Polonia

text inspirat de filmul *Mireasa din Polonia* (1998) al regi-
 zorului algerian-olandez Karim Traïdia

(e chemată la judecata lui; înaintează ușor; mărun-
 țică; ochi mari; mâini mari și mobile; își face semnul
 crucii la modul catolic)

– Îl recunoști?

– Da, Doamne.

Când mi-a fost tată, la beție,
 ne făcea curve pe sora mea și pe mine.

Sora mea avea șapte ani, eu cinci.

Pe urmă mi-a fost profesor de matematici.

Eu învățam bine.

Dar când a-nceput să mă scoată vara la tablă

ca să se uite la picioarele mele prin sarafan

am început și eu să fug de la orele lui.

Dar în zadar fugeam.

Că-ntr-o zi am dat tot de el

în uniformă de milițian.

Mi-a spus să mă duc înapoi la școală,

să nu umblu prin parcuri haimana,

apoi iar s-a uitat la picioarele mele

prin sarafanul negru

și-a-ncercat și să pună mâna pe mine.

Pe urmă nu mai știu, Doamne... (oftează adânc)

După ce m-a dus în Olanda...

Am fost curva lui? El, proxenet?

Am fost nevasta lui, concubina lui,

gospodină cu copii mulți?

L-am întreținut eu spălând dușumele și bude

și el fuma iarbă?

Nu mai știu, Doamne...

Știu numai că mă învinețea toată,

îmi izbea nasul și gura cu pumnii

de-mi dădea sângele

și-apoi îmi striga că sunt curvă

din lagărul socialist.

– Îl ierți?

– Eu?

– Tu. Îl ierți?

– Eu... Eu îți multumesc Ție și Maicii Sfinte

c-am apucat ziua-ndurată să vin la judecata lui

să mă vadă la față.

De iertat, să se ierte singur.

Cum o să fac eu asta-n locul lui?

(Pauză. Apoi, ochii mari privesc tot cerul. Mâinile
 mari fac din nou semnul crucii la modul catolic.)

Nr. 7 (71), septembrie 2012

Florina Isachie

Aștept să treacă mortul acesta închis în mine

Priveam prin fereastră cum cădeau

toți fluturii din stomac.

Un gol rămânea, apoi alte goluri creșteau

pe tot corpul.
Cineva drag murea în mijlocul străzii
și nu-l puteam ajuta cu nimic.
Durerea săpa în carne.
Golurile se umpleau cu oameni
și oamenii se ridicau și priveau în noi,
ca în niște oglinzi retrovizoare.
Nu vedeau nimic printre rânduri.
Praful se așază peste tot ceea ce nu moare
de moarte bună.

Morții sunt o pată în memorie.
Femeia care îi conducea avea părul lung,
cât un acoperiș sub care trăiau cu toții: morți și vii.
Noi eram mulți copii acolo, priveam prin fereastră
și nu știam unde este cabina de probă
sau care viață ni s-ar potrive mai bine...

Nr. 7 (71), septembrie 2012

Marilena Apostu

Numai nopți nedormite

Aici între aceste ziduri am fost fericiți
zidurile sunt tot aici tu ești foarte departe
ziua a murit demult în zarzărul
din dreptul ferestrei
mă ghemuiesc în pat și mă tot gândesc la tine
aerul din încăpere crapă de dor
și în jurul meu risipite pe jos
numai nopți nedormite
dimineța deschid larg fereastră
respirația mi se umple de frezii
chipul tău mă dezleagă de albele nopți
ca să pot trăi ai apropiat soarele

Nr. 5 (77), iunie 2013

Nicolai Țăicuțu

căderi dintr-un vis de copil

cu praștia am lovit pasăre nevinovată –
o aripă a căzut pe ghizdul fântânii
s-a oglindit în luciul apei
și dusă a fost spre adâncuri
cealaltă aripă a căzut pe pervazul ferestrei
s-a oglindit în sticla mată a clipei de-ntuneric
și dusă a fost înspre ceruri
trupul păsării nevinovate
a căzut între palmele mele
(întinse spre iertare, spre iertare
mi se îndreptau atunci palmele)
cu capul spre trupul meu a căzut
cu privirea spre mine...
îngrozit, dar cu grijă am strâns palmele
am simțit căldura și fiorul:
sângele ei mi se prelinea printre degete

de-a lungul mâinilor, spre coate, spre piept...
trupul ei dezaripat
trecea dureros în trupul meu.

Nr. 8 (72) noiembrie 2013

Valeria Manta Țăicuțu

rădăcini prea bătrâne

abia ne dăduserăm
jos solzii, îi
răzuiaam cu lama subțire a
memoriei, stilizam toată știința,
de la bob până la nordul fertil, o
schimbam în tăiș pentru desprinderea
acelor rădăcini prea bătrâne,
putrede în înțelepciunea lor, nepotrivite
cu metalul oceanului nou, trebuiau
niște schimbări, o adaptare la
mit, o selecție naturală a
puterilor nopții, pentru toată
simbioza ulterioară de păsări
trăitoare în pești uriași, în
burțile lor cât o cală de
vapor scufundat amestecându-și
cântecul plin de alge și scoici,
mai alb decât perla,
mai trist ca mărgeanul și
verde ca moartea cu ochi
transparent

Nr. 1 (73), ianuarie 2013

Mirela Bălan

fotografie de grup

lumină caldă la asfințit după ploaie
ne ținem de mâini strâns
ca pentru o fotografie reușită
și ne mișcăm asemeni valurilor
multicolore-n nerăbdarea lor
pe o mare a4 agitată-n cuvinte
și nu e vântul cel ce ne-animă
mai degrabă o neliniște rotunjită
de povara înțeleșului
umbrele se alungesc
șapte miliarde de umbre
și-un puzzle în sfârșit complet
pe față Dumnezeu pe spate noi
păsăruica pe umărul lui Noe
și clic

Nr. 2 (74), februarie 2013

Ani Bradea

Don Qujote la feminin

Și ce dacă n-am scutier?
ce dacă n-o am pe Rosinanta
și-n fond
ce dacă sunt femeie?
nu-mi lipsesc morile de vânt!

am epuizat caietele dictando
în care-ți scriu poeme
de-o sută și ceva de nopți încoace.

acum scriu pe frunze presate
în **Panorama poeziei universale
contemporane**

a lui Baconsky
și pe aripi de fluturi din insectar.

mă exasperează diminețile
noastre,
care se trezesc fiecare în alt pat
și nici măcar nu fac un caz
din asta.

așa că plec, iau trenul de noapte,
(un substitut bun pentru
Rosinanta)
să-mi caut un Don Quijote!

Nr. 3 (75), martie 2013

Călin Derzelea

Alternativ

Nemuritorii au călcat logica
Mărșăluind la soroc dincolo,
cu tot cu acareturi.
Se spune că acolo pământul
e mai bun de lucrat
Cu răsuflarea ținută în pumnul
stâng.
Noi aprindem lumânare după ei,
Plângem lacrimi cât o baltă,

Dăm de mâncare săracilor,
Săpăm gropi pentru conducte,
Ridicăm statui ignoranței
Așteptând porumbelul
aducător de pace.

Alternativ,
Iubim ochi și păr din
gene recesive
Sub acoperișuri formale.

Nr. 3 (75), martie 2013

Otilia Ardeleanu

secundă tactilă

stau într-o așteptare intimă
dintr-odată bucuria îmi sare
val de ceară caldă
mă ciupește de glezne și
am senzația aceea
dacă n-ar fi
acești martori neastâmpărați
aș zice că am luat-o razna
chiar așa
copac plin de furnici la drum

Nr.4 (76), aprilie 2013

Viorel Savin

*

Ehei...în fiecare primăvară
cam în jurul zilei mele de naștere
precum șarpele / pielea
precum cerbul / coarnele
precum lupul / blana
îmi schimb celulele trupului.

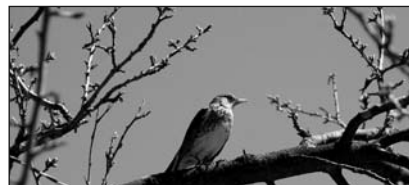
cele obosite de stres
cotidian îmi cad în oase –
din cauza asta pășesc
tot mai greu...

îmi alunecă în vene –
probabil asta explică
de ce agreez
mai nou lenea la soare...
mi se adaugă riduri –
ideograme grotești
care dau vestea falsă
că aș fi devenit înțelept
și că suficient preparat
de toate cele
pe care mi le-ați rezervat
sunt gata să aprob și să plec.
ehei... șarpele cerbul...!
ehei, lupul!

Nr. 6 (78), iulie 2013

Passionaria Stoicescu

Animalul și pasărea

Înainte sau înapoi -
animalul sufletului
aleargă neobosit
și-și caută urmele:
„Aici șezum și plânsem...”
aici surâsul, aici biciul,
aici hohotul, aici fapta,
înainte sau înapoi,
stânga, dreapta...
Nici împlinirea, nici disperarea,
doar boarea...
Pasărea fericirii
n-are picioare,
ea e făcută să zboare...
Animalul sufletului
aleargă pe pământ,
ea deasupra,
deasupra deasuprelor,
călare pe vânt...
Înainte sau înapoi -
cerul cu ea, praful cu noi...

Nr.4 (76), aprilie 2013

Alexandru Cazacu

Stampă

Ora de iarnă barocă
un fel de revers al memoriei
când spaimele se amestecă
cu întâmplări declarate fericite
fără drept de apel
Trecerea prin salonul francez
întinerind odată cu oglinzile
și lungul drum al frazei
către cuvânt
când se abandonează tot ce merita
păstrat
de teama unei evoluții
imprevizibile
Aerul rece prin grădinile
acestui oraș valah
numit cândva opiul balcanilor
unde tot lucrurile

ce ne aduc suferință ne vor salva
 în dansul de fată morgană
 al petecelor de omăt
 ce subminează gravitația
 obișnuinței

și peste toate
 în locul oricărei heraldici
 somnul unui copil ce a adormit
 ținând în brațe un iepure gigant
 Nr. 5 (77), iunie 2013

Adrian Alui Șteorghe

Piața de lumi

Cum discută zeii între ei:
 – Ce faci?
 – Ce să fac? Niște câmpuri, niște dealuri.
 – Îmi dai mie muntele acela?
 – De ce nu? Cît dai...!
 – Cinsprezece milioane de

oameni ...!
 – Puțin, foarte puțin...! Că e un munte din granit,
 poți să îl compartimentezi
 în peșteri,
 în camere secrete, în sihăstrie,
 l-am lucrat două veșnicii și ceva ...
 – Cît ceri?
 – Păi, îmi dai cincizeci
 de milioane de oameni și
 o sută de mii de capre, trei sute
 de cașaloți albaștri,
 un milion de licurici cu care
 să delimitez totul

în nopțile cu lună
 și douăzeci de cireși în floare
 de pe versantul unui deal
 de pe o insulă din Marea Chinei.
 – A, e prea mult ...!
 – Dar nu vezi? Florile de cireș
 au imprimat

pe fiecare petală
 chipul zeiței
 care încălzește universul,
 a frumuseții fără rest,
 artiștii mei, milioane, au lucrat
 în adîncuri

cîteva sute de vieți,
 matrița însăși e un detaliu
 al vieții veșnice,
 al morții veșnice.
 Hai, batem palma...!
 (Un fulger mare a aprins bolta).

În noaptea aceea a fost
 o ploaie de stele
 pe care astronomii
 nu au identificat-o cu
 nici un alt fenomen cunoscut.
 Nr. 5 (86), august 2014

Maria Țărămă

de-a viața și moartea

când avem o problemă
 ne jucăm cu o ruletă rusească
 o rotim de câteva ori
 până când dificultățile
 înfloresc a doua oară
 ca niște embrioni apocaliptici
 și atunci nu știm ce ne facem
 norocul nostru e ascuns
 într-o matrioșcă nesfârșită
 ce ne facem, dragule
 dacă nu murim?

Nr. 8 (80), septembrie 2013

Paula Cotoi

Galaxia JKI***

Copilul mi-a zâmbit de parcă
 Mâna lui prea mică
 Ținea Carul Mare
 Și îl strângea cu putere
 De ultima stea.
 Buzele lui uscate și ochii
 Zâmbeau,
 Câtă vreme degetul arătător
 Muta stelele, desenând frica.
 Copilul a văzut Soarele, noaptea.

Nr. 2 (83), martie 2014

Corina Sina Papouis

Exit

dacă te uiți în mine vei observa
 că nu mai locuiesc acolo demult
 ți-am lăsat în loc
 carcasa unei femei docile
 și-o dragoste blîndă
 cu flori în pervaz
 am ucis trecutul
 mediocritatea mă sufoca
 mi-am luat complexitățile
 și-am fugit cu genunchii la gură
 în fiecare zi mă întorc
 tiptil, pe ușa din dos
 admirîndu-mi crima perfectă
 fără urme
 fără martori
 nici măcar tu

Nr. 2 (83), martie 2014

Alexandru Bora

sângele

părăsește încet oglinda

am căutat deseori soarele:
 nu l-am găsit niciodată.
 el împrăvărează numai locuri
 din care-ai plecat -
 spun proorocii.
 el se arată doar celor morți -
 bănuiesc câțiva îngeri rămași
 fără aură. nu sunt trist. atîta doar
 că nu mai găsesc drumul parcurs
 de la urlet la această
 bâlbâială mărunță - semn că deja
 sângele părăsește încet oglinda.
 pleoapele cad: sub ele cresc
 halucinante mări de nisip

Nr. 6 (87), septembrie 2014

Maria Stan

matrioșka

regatul meu pentru o seară de mai
 în care se ia inima
 și se pune cu un picior în groapă
 într-o inimă mai mare
 așa cum mi-am aranjat pe rafturi
 colecția de parfumuri
 și romanele lui eliade
 după ce nu a rămas decât scrumul
 îmi simt buzunarele rupte
 ca un sărut în gara din mangalia
 trenul pleacă în cinci minute
 de la linia una. (Nr. 6, 2014)

Melania Cuc**Nimicuri**

Notez în agendă problemele nerezolvate
de o mie de ani
Între timp acvariul s-a umplut cu anotimpurile
lui Vivaldi.
Pește langă pește și miliarde de pâini
Hrănesc săracii planetei.
Nimicuri-mari și-n hău
Tremură acul de busoală ca fluturile prins.
În planul opus, noi numărăm fișicuri cu galbeni.
Iona este o jumătatea de cruce
Uitată în burta balenei.

Nr. 6 (78), iulie 2013

Valuca Șandor Sorcea**Când ești obosit vrei acasă**

erau lucruri simple
mirosul de săpun și fier de călcat
încins soarele de toamnă ca o vulpe
sărind pe acoperișuri, pe blocuri,
până în balconul nostru
înfășurându-se moale în jurul lumii,
erau Mama și Tata atât de înalți
decupând aerul bucătăriei
și privirea mea se ridica în
zeppelinul auriu al luminii dintre ei –
era o bucătărie plină de dragoste
seara se vărsa încet în camere
umplând spațiul dintre mâna mamei
și spinarea galbenă a pisicii
dintre masa cu farfurii și ardeii puși la copt
dintre păsări și aripile lor întinse când plecau
timpul se mula tăcut pe casa noastră,
pe șotroanele colorate
cu fetițe în prelungirea lor
unu, doi, trei patru-cinci
hai acasă
mai lasă-mă puțin încă puțin
șase șapte opt-nouă
ai obosit e târziu erau lucruri simple
hai acasă

Nr. 6 (78), iulie 2013

Cosmin Pârglie**nu știu ce ne-a venit să vorbim și de poezie**

am stat la o bere cu emil pe o terasă din Bronx
am vorbit de proiectul lui genial de a construi
laboratorul viitor - poate să aibă și forma
pământului

și de capsulele chinezești sau poate cuști chinezești
pentru lume am vorbit de visul lui de a face
tot felul de experimente pe om

(am uitat să vă spun că emil are de gând să inventeze
și un ser care descompune oamenii nefericiți

în atomi

și o mașinărie de creat din atomi oameni fericiți
după un program hipermodern) de a obține cândva
premiul nobel de a-și construi un oaz din banii

pentru operație –

poate să aibă și forma unui sicriu
am vorbit de chelneriță ca de o curvă –
cel puțin unul dintre noi ar fi vrut s-o iubească
cât timp durează o călătorie de la Los Angeles
la San Francisco într-un hyperloop am vorbit
de multe alte chestii gen mafie
contrabandă sărăcie poezie nu știu ce ne-a venit
să vorbim și de poezie când puteam
să vorbim despre orice altceva din lumea asta
poftim puteam să vorbim de sângele

lui osama bin laden –

adevăratul sânge al revoltei care curge șiroi pe lângă
vene noastre neîncăpătoare puteam să vorbim
de cartea lui Lucian Boia sfârșitul occidentului
sau de chelia lui emil despre câte nu puteam

să vorbim

și noi am vorbit de poezie ca despre o plăcintă
cu spanac

când de fapt lucrurile nu stau tocmai așa

Nr. 7 (79), august 2013

Florin Dochia**Orb pe mare (32)**

deschide ochii, deschide buzele,
deschide cu palmele inima,
este clipa în care misterul se dezvăluie
și poți să afli sintaxa ploii
și fulgerul din piept să-l înțelegi pe deplin.

stai în umbra unei flăcări,
trupul tău fierbinte s-a închis
ca un templu pe dinăuntru,
cu cheia cea mare,
roșu etern se imprimă în pielea ta
ca o puzderie de stele
pe peretele interior al unei clepsidre
în care nisipul curge invers.

știi că migdalul va înflori încă o dată,
am coborât pleoapele ca să pot vedea
cum îți împrăstie arome protectoare
în sistemul sanguin, în sistemul limfatic,
așa cum focul apără lanurile
de marile pericole ale mlaștinii,

așa cum știi că moartea te apără
de riscurile maternității târzii,
de reciclarea preasfintelor deșeuri
rătăcite-n văzduh.

Nr. 8 (80), septembrie 2013

Sorin Vânătoru

Moarte violentă în accident de circulație

În moartea violentă întotdeauna există o frac-
țiune de secundă, în care Dumnezeu se sinucide
inconștient, în care legile cosmice sînt prinse în
flagrant delict,

capul care intră în parbriz, într-o hărmălaie de
fiare și ruperi, în timp ce aparatul de radio con-
tinuă să cînte, iar numărul mașinii nu încetează
să impună o raționalitate a lumii, mă face să mă
îndoiesc de sănătatea mintală a Big-bang-ului,
suflul unui astfel de eveniment izbește pe veci
orice filozofie posibilă,

cine vrea să scrie cel puțin genial, trebuie să
aibă intensitatea subliminală a divinității, să ai-
bă un accident de circulație violent,

să viețuiască într-un vid desăvîrșit,
să se destrame într-un Dumnezeu subit,

printre dîre de sînge și fierăraie, și să facă la
iuțeală portretul robot al acestei realități, despre
care se zvonește că ar exista, la iuțeală,
fiindcă se aude mașina salvării.

Nr. 9 (81), noiembrie 2013

Carmen Măcelaru

ABC&123

Am început să te iubesc, încet, încet,
totul părea o naștere ușoară
Nu mai știu cine pe cine plămădea,
în fiecare zi puneam pe rînd
Mâini, picioare, până când am apărut așa
de niciunde, habar
Nu aveam că m-ai putea face femeie, mă puteai
întrupa în masă
Sau scaun sau în ceva de care aveai nevoie urgent
să-ți odihnești
Privirea, de ce ai ales să mă concepi femeie?!
Nu știai că te voi zgâria
Că îți voi rupe hainele și că voi pleca
de fiecare dată pe strada
Aia luminoasă care apare când îți deschii cămașa?
Și vei fi iar singur, singur..., de fiecare dată
când te ating

Celulele tale încep să strălucescă
ca un oraș noaptea
Cum să dormi în fața acestui
spectacol de lumini, așa că
Nu mai întreba ce simt când dorm cu tine,
m-ai făcut femeie
Și urăsc să am sâni și păr lung care să-ți folosească
doar ție
Și dacă până la urmă voi fi sicriul tău
în care ai vrea să mori de câteva ori pe zi
Te-ai mai trezi vreodată?! Aș fi iar singură
și m-aș uita dimineața
La încheieturile mâinilor să-mi potrivească soarele

Nr. 1 (82), ianuarie 2014

George Vulturescu

Căuc pentru nisipul urmelor

La vârsta de șase ani, în curtea părintească
un par de lemn mi-a străpuns ochiul stîng
nu plîng cu el
nu rîd cu el
Acum știu:
Ochiul meu orb e scobit cât lemnul
unui căuc din Muzeul Țării Oașului
Cui vrei să-i duc apă cu el, Doamne?
Pot să-l cufund în neant și să-l
ridic plin de nisipul urmelor tale?...
Cine le vede să vină după mine...

Nr. 2 (83), martie 2014

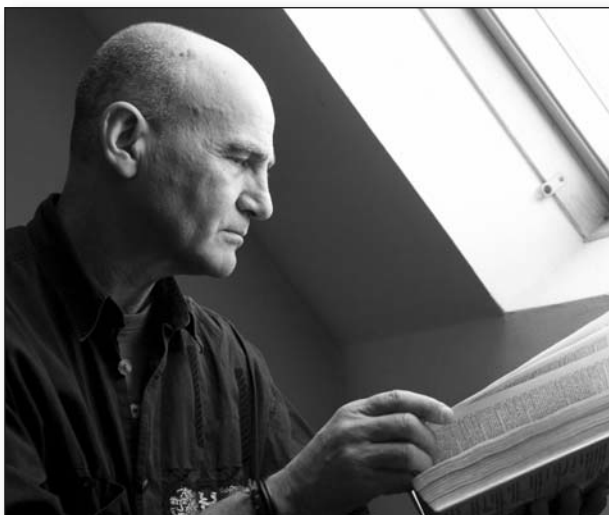
Aida Nitonean

Ușoară ca o pană

mănerul e cald încă așa că mă duc să-l caut pe tata
în casa asta nu se mai poate trăi omeneste
i-a crăpat tencuiala
de când el s-a dus la război împleticit
să se facă martir
și dacă s-ar fi întors șchiop alexandrin și erou
de s-ar fi întors rece și mutilat statuie în travesti
numai să nu fi venit așa târziu așa bătrîn
„mi-au zis că e sucul zeilor fata tatii
să nu-i crezi niciodată”
dar gura nu mai era a lui și tata e cald
deși nu pentru mult timp
s-a dus până dincolo să doarmă puțin și neerou
mănerul e cald pășesc sigur, nu ca ratatul ăsta
țin cordonul de mătase ca pe o baionetă la piept
știu ce am de făcut.

Nr. 2 (83), martie 2014

Alexandru Iurcan

Gratii fără întorcere

Știam că într-o zi omul acela o să apară și nu-mi va adresa nici un cuvânt. Eram sigur că va veni exact atunci când nu mă voi gândi la el, când lucrurile din jurul meu își vor primumi dimensiunile.

Urma să intru pe poarta instituției, unde lucrăm de o viață. Atunci l-am zărit și l-am recunoscut, deoarece îmi băntuia visele de câteva decenii. Stătea imobil la volan. Ochelari fumurii. N-a trebuit să facă vreun semn.

Am urcat îndată, aruncând o ultimă privire spre clădirea care-mi pecetluisese viața. Știam că niciodată nimic nu va mai fi ca înainte.

Omul conducea calm. M-am așezat pe bancheta din spate, unde era așezată o biblie învelită în scoarță negricioasă. Aveam la mine o sticlă plină cu cafea amară. L-am servit. N-a schițat vreun gest, doar a zâmbit cu o vagă tristețe.

Treceam prin localități inundate de un soare generos, blând. Mai apoi am urcat o culme stearpă și primii stropi de ploaie au atacat parbrizul. Imediat după aceea s-a iscat o vijelie sumbră și zăpada a apărut învingătoare.

Mașina găfâia pe o serpentină periculoasă, înaintând pe buza hăului, în care zăceau trupuri putrede de brazi. La un moment dat, la o curbă perfidă, mașina s-a împotmolit. Omul a coborât calm și a meșterit ceva, apoi am pornit din nou. Urcușul părea interminabil.

Undeva, sus de tot, pe o culme viorie, am oprit pe un mic platou, cât o scenă îngustă. Omul mi-a strâns mâna, apoi m-a îmbrățișat fără o vorbă. A urcat în mașină și a dispărut. În fața mea rânjea un deșis umed, din care răzbăteau ochii flămânzi ai lupilor. M-am întors speriat spre drumul ce cobora, dar

am rămas uluit: gratii metalice, solide, fără întoarcere, se rezemau vitrege de straja brazilor foșnind a verde livid.

Nr. 4 (85), iunie 2014

Elena Hanganu

Pina

Se numea Pina. De curând împlinise 15 ani. Nu-și amintise nimeni de ziua ei. Din nou televizorul îi acompaniase singurătatea. Chiar o zi cu noroc! Îngăimă alene de sub pătura de lână petecită și plină de praf și scame adunate de-a lungul iernilor.

Camera ei părea o cămară de-a maicilor cu o masă de pe care până și culoarea lemnului se risipise, două scaune vechi cu picioare de fier dăruite de învățătorul Jadea, o icoană lăsată de părintele mamei sale, patul cu stîngii pe care le simțea într-un mod atroce de fiecare dată când se așeza deasupra și soba de fier cu plita crăpată pe alocuri. Se mai găseau prin cameră niște vase pentru gătit, un ceas de-al bunicului și telefonul mobil. Mda, primul ei telefon. Muncise câteva luni la doamna Porfira, iar la final îi dăruise acea cutie zgâriată, cu tastele aproape invizibile și o sonerie ce semăna cu scâncetul unei maimuțe sub ploaie.

Din ziua în care îl primise nu sunase decât pentru ordine. „Pina, să închizi găinile pe la 6! Nu uita să scoți zăpada de după casă! Pune apă în ciubăr pentru vacă!” Pina... Pina! Pina de dimineață până seara! Dar nu ar fi întrebat-o nimeni despre hrana ei, despre cizmele găurite, despre frigul din casă și hainele prea subțiri și jerpelute cu care trebuia să-și acopere goliciunea... nimeni. Nimeni era prietenul ei cel mai bun, singurul de altfel.

Se mai gândea uneori la Tudor și la visele lui. Ar fi plecat și ea din locul acela, dintre animalele cu patru picioare și cele cu două picioare, departe de lotul din țarină, de noroiul mizerabil al drumului, departe de sărăcia vieții aceleia. Și Tudor era de acord. Promise că vor pleca împreună. Cine știe?! Curând, poate! Și dacă a uitat?! Dacă a uitat de ea și de nopțile petrecute în întunecimea porții, pândiți de vreo zgâtie de babă gata pregătită de a înșira vești proaspete până-n cealaltă comună? Așa își avea început urecheala coanei Porfira. „Pina, nu mai sta cu lingăii noaptea-n poartă! Pina, ești prea mică pentru mări-tat! Lasă handralăii și vezi-ți de casă!”

O căruță de reproșuri și îndemnuri îi răsuna în cap. Le cunoștea pe de rost, le prevedea ordinea, dar mai ales obosise să le tot audă. Nimic din ce făcea nu era îndeajuns de mulțumitor sau important... Ehehei, important era sacrificiul fraților săi ce-și petreceau zilele așteptând să intre vreun client

în hotel, să-i care bagajul până în cameră și apoi să aștepte bacșișul. E chiar o muncă grea. Nemaipomenit de grea! Nemaipomenit era un cuvânt care îi plăcea lui Tudor. Îl repeta mereu, indiferent de situație. Suna plăcut din vârful limbii. Mestecat cu tutunul furat bătrânului său (ar fi putut bine să-i fie bunic în loc de tată), suna plin, un cuvânt împlinit.

Ziua se scurgea alene. Puțină treabă, grija-mă-sii! Înjură Pina, întorcându-se de la baba Sevastia. Și niciun ban! Pân'la pensie are să uite baba de banii mei și iar mi-o da slănină la sare!

Se apropia seara. Numai gândul ciorapilor uzi și al ușii întredeschise o muncise toată ziua. În creier continua să-i răsună întrebarea: Cum să ai ciorapii uzi dimineața sub pătură?! Mai alergă pe ici colo după treburi, apoi se strânse definitiv în casă, încuind bine ușa.

Mâncase doar câteva linguri de linte în dupăamiaza aceea. I-ar mai fi priit câte ceva înainte de culcare. Dar ce?! Cămara găzduia doar niște bucăți de slănină primite pentru munca pe la vecini și niște borcane cu gem de coacăze, și ăla mucegăit. Pina își schimonosi nasul și gura într-o strâmbătură urâcioasă în fața bunătăților și trase cu zgomot ușa după ea. Fugi și se vârî sub așternuturi.

Erau câteva săptămâni de când se trezea noaptea cu un fel de palpații și leșin, de parcă ar sta să i se întâmple ceva. Se cuibări sub pătură, cântări telefonul și hotărî că la ora aceea nu o mai sună nimeni. Mai rămase lumina. Se întinse din pat și închise becul. Nici nu încercă să ațipească bine, că o năpădiră frigurile. Alunga gândurile ca pe niște năluci. Întunericul prindea contur. Aceleași senzații care o treziseră o împiedicau să adoarmă. De ce aveam ciorapii uzi sub pătură și ușa deschisă?!

Dintre toate inimile acestui pământ bolnav, Pina își veghea sinele cuibărit între formele creionate de ultimele limbi de foc din sobă. Afară era ger. Ușa, deși prost poziționată în tocul ei, era închisă și încuiată pe dinăuntru. Frigul o înghesuia între scândurile patului. Ultimele scântei dădeau colțul una câte una. Noaptea năclăia pereții camerei. Pina continua să se foiască, să se îndrepte, să-și urce genunchii până la gură. Somnul însă nu se lăsa însăilat.

Satul nu mai scotea niciun zgomot, se frânse sub pătura grea a întunericului. Până și lunii îi era frig, căci se pitise după o imensă unduire de nori prea leneși în plimbarea lor lăsând doar uneori să se întrezărească silueta ștearsă a astrului. Era noapte adâncă și frig și o stare de însingurare acoperise pământul. Pina continua chinul de a trage plapuma odihnei peste creierul său. Liniștea se cuibărise în toate ungherele.

*

Uuuuuu! spintecă văzduhul. Din ce în ce mai aproape și mai deslușit, sunetul puneă stăpânire pe spațiul dintre ea și cer. Inima-i huruia ca roțile trenului. Urletul mașinăriei continua înaintarea. În jur nu se vedea nimeni. Dihania cu râd de fier și brațe ciudat de subțiri și dure venea scâncind ca un sugăr prea obosit de plâns. Și ea privea magnetizată de dincolo de ea. Privea cum i se scurge printre degete visele, durerile și geamalăcul de neputințe. Iar trenul înainta. Părea o iluzie în care moartea îți dă palme peste față. Avea să guste libertatea.

*

De dimineață gura satului se strânse ca la hram, doar locația era diversă. S-au adunat la gară. Își făceau cruci și blestemau. „Ceasu' rău, mamă!” Dădeau târcoale fetei ca niște vulturi prăzii.

„Ce căuta ea acolo la 3 noaptea?!” se proțăpi o babă în fața agentului. Mulțimea de capete îngăima din când în când câte-o aluzie. „Strigoii! Strigoii, maică!” jură o bătrânică pe basma că ar fi fost cauza. Încet, cu tâlc și vehemență, legenda se năștea. „O fi împins-o careva!” zise unul. „Io am mai văzut-o orbecăind noaptea prin sat. Când am oprit-o ș-am întrebat-o de ce umblă noaptea descălțată, se uita la mine de parcă ar fi înnebunit. Mă vedea, dar parcă nu era ea.”

Pina zăcea în propriul sânge înghețat. Un lac de sânge aproape vișiniu nuanțat în diverse forme colora cimentul. Fata încă mișca și murmură. Umbrele se învârtteau pe lângă ea devorând fragilitatea situației. „Che-mați-l pe Tudor!” strigă cineva. „Nu-i acasă! O plecat în Germania!” Și el fără să-mi spună!

Într-o lume în care nu se întâmpla nimic, satul fără nume își primise botezul.

Nr. 5 (86), august 2014

Adrian A. Agheorghiesei

Norocosul

Îmi crapă capul. Parcă cineva mi-a băgat un tirbușon într-un ochi și înaintează în sus. Încerc să-mi pipăi fruntea, dar palmele nu ajung acolo. Și bărbia parcă mi se desface, îmi simt gingiile umflate. Dar cel mai rău mă dor genunchii. Nu știu, ceva de fier mă apasă pe rotule, strivindu-mi picioarele. Vreau să le îndoi, dar ori nu mă ascultă, ori n-au loc. Miroase a beci. Ba nu! A rădăcini, a pă-mânt. Sau a lemn. Dacă nu aș clipi, aș spune că am ochii închiși, așa beznă e. De fapt, cu ei închiși, tot mai disting câteva pete. Și frigul ăsta... Scot limba, o învârt. Simt câteva fire de ceva sărat. Sau amărui. Încerc iar să ajung cu mâinile la cap. Nu știu de ce nu ajung - ori nu le pot mișca, ori... Dar dacă nu le pot mișca, de ce mă dor coatele? Și uite, le pot mișca: acum mă bat cu palma pe piept și aud poc, poc, poc. Simt în vârful degetelor ceva moale, sigur lucios. Și niște... da, niște hârtii. Și mai e ceva dur. Împing din tălpi, mă târasc cu totul câțiva centimetri. În sfârșit! Am reușit să îndoi picioarele puțin. Nu mă mai taie așa tare frigul și parcă și tirbușonul a dispărut. Dacă n-aș mișca și nu aș auzi cum îmi foșnește respirația, aș spune că am surzit. Și dacă țin aerul în mine, aud clar cum curge sângele și inima cum bubuie, ca un baros de plumb. Adulmec aerul unsuros, măsoz spațiul cu trupul, ridic capul, îl las să cadă, îmi duc mâna pe lângă corp, mângâi podeaua, o lovesc cu unghiile, apoi tavanul aflat la vreo douăzeci - treizeci de centimetri de nasul meu... și, pentru câteva clipe, nu mai aud nici măcar respirația, nici măcar sângele. Sunt un bolovan, un bolovan de simțuri făcute gheață de singurul gând care mă mai locuiește: ăștia m-au îngropat de viu!

Nu știu cât timp a trecut, dar respir mai greu. Nu știu nici măcar dacă mai e timp, dacă mai sunt sau ce dracu mai e. Singurul lucru pentru care mai încerc să gândesc e frica, frica asta care ba mă încălzește, ba mă răcește, ba amândouă deodată. Oi fi mort și asta e moartea. Dar nu mi-amintesc să fi murit. Și dacă-s mort, de ce îmi pot da seama că-s mort? Și de ce simt la fel ca înainte? Dar când e înainte? Poate-s mort de atâta timp, încât am uitat cum se simțea viața. Da, sigur sunt mort. Și atunci de ce mi-e teamă și de ce vreau să ies de aici? Și de ce am senzația că pot să aleg? Ce fel de moarte e asta de

nu pot s-o deosebesc de viață? Uite, eu aleg să fiu viu. Și vreau să ies dracului de-aici. Dar cum? Poate reușesc să mă întorc pe o parte, să spunem că reușesc. Să spunem că mă țin degetele, unghiile și crucea asta pe care acum o deslușesc clar, după forme, să spunem așa. Sap în stânga sau în dreapta și dacă mi-ajunge aerul și nu-mi cade mână... Dar dacă nu-s într-o margine și dau de vreun mort? Și dacă mortul nici măcar putrezit nu-i? Nu! Trebuie săpat în sus. Dar cum trec de capac? Așa cum aș fi trecut și de scândura din lateral. Cum dracu de m-au băgat ăștia de-a viul în sicriu?! Poate ar fi mai bine să nu fac nimic, să aștept. Sau poate, agitându-mă, termin mai repede socoteala. În fond, mai rău de atât... Na, că de acum respir praf. Și, ia! Dacă fac liniște, parcă aud sunete străine. Aud pe naiba, am să crăp ca prostul aici, cu toate pregătirile făcute. Și bărbia asta mă omoară. Am gura umflată cât o prună. Ce mama... Deschid gura și pipăi gingiile. Simt lipsă. Mai pipăi o dată. Îmi lipsesc dinți. Doi. Aia de aur. Fix aia. Nenorociții ăștia mi-au furat dinții! Cioclii dracului, borâți nenorociți! Dar... mi-au lăsat banii. Ce cioclu lasă banii? Deci dinții i-au luat ai mei, cât eram cald încă. Mi-au luat dinții. Râd de mă prăpădesc! Să fi fost tata, nevasta? Râd și-mi pipăi partea de unde, cândva, i-am dat fîcat femeii.

E tot mai frig și habar n-am câtă vreme a mai trecut. Poate nici n-a trecut. În tălpi am sticlă. Mă chinui să îndoi degetele, unghiile scrijelesc... N-am șosete. ăștia nu mi-au pus șosete. Și dacă bine am simțit eu... da, sacoul ăsta e fără doi nasturi. Primul și ultimul lipsesc. ăsta e costumul bunicului. Și nici măcar ăla bun. Mda, dac-am murit înaintea lui... Bine că nu m-au băgat în cutie în fundu' gol. Aș vrea să mă enervez, să mă enervez ca un bărbat.

Bizar - mi-a trecut frica. Sunt demult aici. Acum sunt mai liniștit, mai senin. Respir mai bine. La capătul sicriului parcă o văd pe ea. Zâmbește dulce și dinții galbeni îi sclipesc. Și alt bărbat, în șosete doar, o ține de după umeri. Se vede c-o iubește și că o va săruta. Îi va băga limba în gură, îi va linge dinții aia de aur, iar ea îi va spăla șosetele. Se vor iubi mult. Încerc să împing capacul, să-i ard două peste ceafă, dar mâna cade încheștată pe cruce. Și nici nervos nu sunt. Și parcă nici nu mai vreau afară. La ce-i nevoie de un știrb, un desculț? Nu mi-e bine aici, în locșorul meu, cu toate ale mele, știind că nu pot avea mai mult, dar nici mai puțin?

M-au legat la picioare, nu le pot depărta de loc. S-or fi temut că fug... Mi-e sete și am început să mă strâng într-un perete. S-a făcut și lumină, lumină mov. Da, aș putea să mănânc ceva. Uite, din stânga iese un viermișor cu aripi de apă. Și uite și un pelican cu nasturi în urechi. Sigur mă caută pe mine. O

fi aflat ceva. Și pe piept îmi sare o broască. Sigur are lentile de contact, că prea albastră e. De sus se aud bufnituri și mă ninge cu bucățele de ficat. Bineînțeles că și mie mi-a fost dor de tine, draga mea văduvă cu picioare largi. Dar de ce ciocănesc pășările astea de deasupra mea? Să se fi terminat tramvaiele la oraș? Să urc? Nu, nu vreau afară, asta ar fi ultima picătură...

*

- Da' are ceva pe el?
- Are, bre, ți-am zis că are.
- Sigur? Știi tu sigur sau ai auzi și tu așa...
- Are, bre, n-auzi?! Doar știi în ce casă stă,

pe un' se-nvârte, cum rupe norii cân' cade pe la o nuntă, un botez... Și ai văzut ce merțan i-a dat fraieru' lu' nevastă-sa, merț' ce-l conduce ăla care acum o încalecă și pe ea. Ha, ha!

– Bun. Dacă mă murdăresc degeaba pe labe, te-am ars. Da' știi cum? Te-am ars nasol. Acolo te las lat, te bag în pământ, nu alta, auzi?

- Are, are. Și am auzit. Hai, ia alea în spate!

*

După o oră de săpat, tâlharii ajung la coșciug și dau capacul la o parte. Mortul deschide ochii, hoții încremenesc. În câteva clipe, unul dintre ei pune mâna pe capacul de la sicriu, folosindu-l ca pe un scut, apoi, amândoi o rup la fugă. Mortul își întinde oasele, inspiră lacom, se șterge la ochi și, clătănându-se, reușește să se ridice în picioare.

După câteva minute, timp în care își amințește tot și își face ordine în gânduri, se uită adânc în întuneric, după tâlhari. Nici să moară omul în tihnă nu mai poate, își spune, apoi, făcând pâlnie din palme, zbiară:

– Bă, unde fugi, bă?! Adu, bă, capacul înapoi, mama ta de șnapan!

Nr. 7 (88), septembrie 2014

Adelina Bălan

În piața Quasimodo

Vreau să tac. Spun doar atât: „Nu am voie să vorbesc” iar cei din piață (piața plină de viață, viața-i o paiată), neliniștiți și nelămuriți, se îndepărtează. Liniștea care se așterne în urma lor e delicioasă ca o miere trezind jarul papilelor. Mi-au spus să tac - vocile din mine căutând răspunsuri care nu se relevau din risipirea în ceilalți. Mintea făcea stop cadru după stop cadru, zi și noapte; mimicile se îngămădeau haotic și tapetau pereții subconștientului, milimetru cu milimetru. Respirație și gând sufocate fără un motiv evident; încercam să-mi descifrez me-

nirea în oglinzile din jur. Nu eram profet, însă rănilor mele se lăbărtau ca și când ar fi putut cuprinde toți orfanii, toți șchiopii, toți avortonii.

Azi cerul e senin și o broască țestoasă își face drum printre sânii mei. Drumul ei urcă și coboară după cum aerul intră și iese din piept, sperând să-și găsească ritmul. Dacă trec dincolo de străveziul iluziilor, aș putea spune că sunt adevărată tot așa cum quasimozii când se visau, se vedeau fără cocoasă; iar Baltasar avea în loc de cârlig un braț stâng adevărat. Tot în vis.

Când suferința nu are sfârșit, rămân și visele fără aer. Lacrimile se preling și adapă timpul înșecat de răspunsuri. Ești singur. Cuc. Adevărurile ies din baloane de săpun. Basmelor nu-și mai au rostul. Realitatea se dezvăluie până la urmă ușoară. Face dragoste cu fiecare muritor în alt fel.

Inspirație

Stau pe marginea trambulinei. O lene ușoară ca un zgomot de fond ține mușchii în necurajul saltului. Stau față-n față cu înțelesurile mele, arcuite perfect, cu îngerii pe care-i văd cu pumnii strânși, de parcă ar putea intui încordarea firii.

Gândurile se învălmășesc precum mieii la supt; iar eu, un dumnezeu mărunț în carne șioase, să-l aleg pe cel sacrificat, să zămislească simțirea; apoi versul. Inspirația e aproape fără durată; ca o amintire adusă-n prezent. Și mai e puțința plămânilor de a rezista cu doza limitată de aer.

Plonjez și cât ai clipi ajung în apele neclare ale subconștientului. Devin propria-mi ficțiune și vreau să găsesc firul care să mă scoată din labirint; vers alb după vers alb, într-o salbă de adevăruri.

Mi-ar fi plăcut să fiu Ariadna și să-i anim pe cei care ar căuta pe *google* cuvântul „labirint”. Să-și numească personajele după mine, sau măcar muzele. Iar la final, cu paginile scrise în față, să plângă de bucuria creației. Dar eu nu sunt Ariadna.

Eu încă rătăcesc în căutarea unei stări de grație. Timpul, răbdător, bate pasul pe loc; împreună cu inima, îmi câștigă secunde meditând la mizericordie. Tristețea se instalează treptat, otravă conștientă de puterea ei de seducție și mă absoarbe spre realitatea aerului care impune regulile jocului. Totul se reduce la neputința fizică a trupului în care sunt închisă - nu vrea să mă ducă mai departe, mai adânc în priceperea de a trăi. A trăi și a scrie. Inspir iar, adânc și verbele la infinitiv urlă ca un nou-născut. În mine își caută sensurile...

Vitralii lirice

Ioana Vintilă

distorsiune

te-am rugat să-ți controlezi ochiul care-ți fuge
atunci când știi că nimic nu mai e de-ajuns.
gesturile de pumă care stă la pândă când
abandonurile inevitabile nu mai pot fi alungate.
te-am rugat să îmi săruți băăturile din palme
ca și cum ar fi niște mici guri care nu pot fi
ale altcuiva.
să vezi că vremea în care posibilitățile și fericirile
puteau fi comparate a trecut de mult.
mă privești cum îmi privește ornitologul
cea mai rară pasăre descoperită.
și sunt sigură că ai scoate pușca de vânătoare
și ai trage până și ultimul glonț pe care
ți l-ai promis ție.
pe de altă parte, te-am rugat să-ți amintești
de noaptea aia-n care ne pulsau venele
de atâta fericire, o fericire care ne electrocuta
încontinuu.

până și zâmbetul mărunț al părinților pe care-i
vizităm o dată la câțiva ani dura mult prea
mult pentru cât mai puteam noi suporta.
te-am rugat să dai drumul halogenilor în cușca
în care alerg pe roata de hamsteri.
să-ți amintești că nu ne-a ucis nimeni, că aerul
pe care-l respirăm are aceeași concentrație
de dioxid de carbon ca o nebuloasă.
oprește totul și fă-mă să tac
jurămintele nu înseamnă nimic. disperarea
neurologului care a atins nervul greșit
nu înseamnă nimic. nu schimbă nimic.
e totul în capul tău. e totul în capul tău. e totul
în capul tău.
haide
găsește-mi firele albe din păr și smulge-le
ambalează-mi inima în staniol și închide-o
într-un borcan ermetic
într-unul dintre cele mai prestigioase muzee
să nu ne uităm mâinile și capetele în apă

Nr 1 (82), februarie 2014

Andreea Despina Popovici

Daily planning sau a lăncezi

mi-am zis de dimineață că nu-mi fac
probleme azi nu mă interesează
nici cât de tare plouă nici criza dolarului

nici măcar fenomenul tunguska despre care
am citit tot ce-am prins săptămâna trecută
am o lună de când am împlinit
douăzeci de ani pe tocuri
și astăzi nici măcar tu nu mă interesezi
am observat că atunci când empatizez
prea mult cu cineva mă dor degetele
de parcă toată ființa mi-ar sta la capătul
a două mâini lipsite de delicatețe
astăzi nici delicatețea n-ar trebui să conteze
însă tu-mi vorbești ca unei amice
și golul nu-l umple vreun emoticon
sau poemele pe care le citim în doi de la balcon
din toate astea rămânem cu o migrenă păcat
credeam că poemul seamănă cu o entorsă
îl scri acum te doare
peste o lună

Nr. 2 (83), martie 2014

Ofelia Prodan

filmul

o să vină repede și al treilea dintre noi
vezi tu, Tudore, ne știm poate prea bine
carcasa noastră încă rezistă, metalul
încă strălucește
însă e ultimul lucru la care noi trei
ne vom gândi atunci, mușuroaie de furnici
vor răsări în ochii noștri curioși, soarele
se va întuneca
blândule Tudor, tu care bei cu noi doar vin roșu
și nu verși o picătură pentru cei plecați
n-au trebuință, spui tu, gândul meu le face
mult mai mult bine
blândule Tudor, te așteptăm în văgăuna
de sub pământul
greu, să vii plutind peste orașe și poduri

cu sticla ta de vin roșu la piept
dă-o dracu de moarte, cine mai stă
să se gândească la lucruri inutile
tu știi că ne vom strânge toți trei și o să
facem cel mai frumos film, se vor strânge
locuitorii de sub pământul greu, niște figuranți
de treabă

îi vom plăti bine, dar ei vor refuza banii
ce să facem cu banii, noi vrem din vinul roșu
al blândului Tudor, cel care vine plutind
așa o să vină cel de-al treilea dintre noi
ce lucru mareț și filmul acesta
ne distruge creierul de patru ani de zile
ne roade până și carcasa
hai Tudore, desfă sticla aia odată

Nr. 3 (84), aprilie 2014

Liviu Ofileanu

excavatorul întoarce pământul și biserica

pentru că ai tăcut ieri, când i-au sfârtecat
pe apostoli și astăzi, când fără nici o vină
un autobuz cu elevi a căzut între stânci,
filosofii s-au supărat cel mai tare
între ziua de sâmbătă și duminică,
pentru fumul de la pearl harbour ș.a.m.d.
de atâta amar de vreme trebuie să fi ajuns
în visele Tale cucuta lui socrate dar
n-ai răspuns decât prin tornade și cutremure,
câte un mic pompeii ici-colo, un fleac
precum word trade center.
lumea s-a plictisit de așteptare... în absența
emoțiilor puternice, foamea de adevăr
descarcă adrenalina în stare pură:
cargouri cu heroină pe bază vegetală
și astea spulberate de un tsunami din dragoste.
speranța ucide oamenii - de vii
le scrie numele pe crucile-de-mort.
chiar dacă am sugruma clopotele
să ducem naționalismul până în coreea,
xenofobia în catacombele creștinismului
omul tot om rămâne, sofistul
care încalcă primul ceea ce afirmă.
și totuși, oare cum ar fi arătat ana lu' manole?
- frumusețea tipică plaiului, țărâna trușă,
bisericoasă, o prostănacă atrasă
de mirul unei bărbi meditative?
nu i-am văzut un obraz precum al lunii,
surâsul plural, aglutinat în bulevardul
revoluțiilor din '89 și 2009? surâsul
feciorelnic care anula veacuri de umilință?
dacă trupurile putrezeau în uitare -
ana ieșise din zid pruncucidul
e metafora libertății mereu confiscate.

îmbătrânim și nu o vedem pe ana
despletită ana. bombele dau
cu tesla morții strat după strat:
icter negru / ciumă roșie. nimic mă,
nimic. urmele sunt acolo, ana nicăieri...

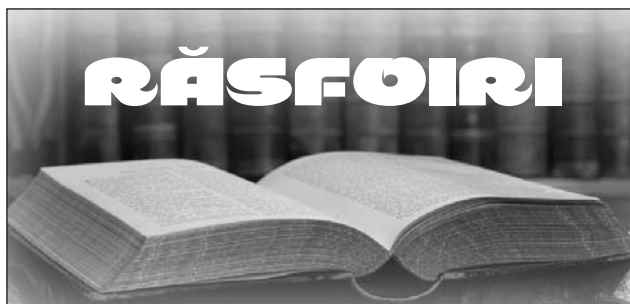
Nr. 6 (87), septembrie 2014

Ion Peia

cîntînd

nu poți fugi de singurătate în vecini
nu poți chema poștașul
să sune de două ori
există doar un timp al întîmplărilor frumoase
nu poți purta decît o dată
haine de sărbătoare
da
lucrurile se întîmplă o singură dată
o dată te naști, o dată te uimești
o dată se sting luminile și muzicanții pleacă
oricît te-ai aduna la un loc
tot cu aceeași piele te îmbraci dimineața
de o mie de ori ca o singură dată
nimeni nu poate consola pe nimeni
fiecare își duce în cîrcă propria-i viață
ca pe un cufăr gol, omule
degeaba chemi îngerii la priveghi
cu aceiași, mereu aceiași ochi măsori
crăpăturile din pereți
în aceleași mîini îți sprijini fruntea
o singură dată, o singură dată se întîmplă
să fie toate, o singură dată
într-o singură explozie de lumină
într-un singur turnir, într-o singură dată
ca atunci cînd metafora coboară în lume
în caleașcă de aur
numai durerea se repetă
mereu și mereu aceeași
înfîptă adînc în beregată ca un sfredel
de pămînt
da fiecare putrezește singur în propriu-i nume
fiecare în propriu-i semn
am ridicat ochii către vîrfurile plopilor
care legănau cerul deasupra
și am văzut pîntecul dezgolit al lui dumnezeu
prin care se împleticeau gîștele sălbatice
țîpătul lor ascuțit din toamna tîrzie...
și l-am rugat:
atîta doar, doamne
să ies din lume cîntînd ca un vierme
cîntînd ca un
vierme
înflorit

Nr. 7 (88), noiembrie 2014

Revista revistelor culturale

ATENEU

Anul 52 • Nr. 550 • iunie 2015

♦ **Adrian Jicu** (*Măștile exilului sau cum să ratezi un roman*), notează în debutul cronicii despre romanul lui **Constantin Arcu**, *Măștile somnului*: „O vorbă veche spune că la pomul lăudat e bine să nu te duci cu sacul. Ea se aplică, mă tem, și romanului *Măștile exilului* (București, „Cartea românească”, 2014), al patrulea publicat de Constantin Arcu și unul dintre cele mai slabe pe care le-am citit în ultima vreme. Titlul, promițător, se dovedește, încă din primele pagini, iluzoriu.

Experiența exilului a dat cărți excelente, de la memoriile pașoptiștilor la literatura de sertar a epocii comuniste și la (auto)ficțiunile identitare ale postdecembriștilor. Optând pentru tema exilului (exterior și interior deopotrivă) Constantin Arcu se plasează, riscant, în descendența unor autori ca Mircea Eliade, Vintilă Horia, Petru Dumitriu, iar dintre contemporani alături de Matei Vișniec, Paul Goma sau Cătălin Dorian Florescu. Așteptam, așadar, o (re)interpretare originală, dar așteptările mi-au fost înșelate...”

♦ **Andrei Ionuț Cioineag**, la rubrica **Autori și cărți**, îl „botează” pe buzoianul Marin Ifrim (Marian IFRIM), acordându-i o „notă” oarecum la

limită: „Trecând cu vederea unul, două accese de megalomanie ori de mândrie superfluă, **Blocat în lift, spre cer** propune o poezie a revizuirii și a consolidării pe plan spiritual. Abundând de semnificații și înțelesuri ce ies la iveală doar reflectând la strofele-i, versurile își păstrează farmecul indiferent dacă o asociem cu experiențele istorisite de autor sau nu. Totodată, mixtura interesantă a profunzimii cu nemijlocitul și a accentelor spirituale cu convingerile naive fac din această carte o lectură suportabilă.”

♦ **G. Gheorghiță** (*Ultimul moralist incomod*) dezvoltă câteva secvențe din finalul unei vieți fabuloase, al cărui „autor” a fost marele **Gunter Grass**: „Suntem în situația primejdioasă de a face aceleași greșeli ca în trecut. Pe neobservate, ca și cum am fi somnambuli, putem intra într-un nou război mondial» (Din interviul acordat în Lübeck cu o lună înainte de moarte.). În același interviu abordează și alte teme controversate: mizeria socială mondială, suprapopulația, schimbările climatei: «Nu suntem decât invitați care petrecem un timp scurt și foarte precis pe această lume și nu lăsam în urma noastră decât deșeuri atomice. /.../ Întâlniri după întâlniri au loc, dar problematica e aceeași: Nu se face nimic»”

ACTUALITATEA LITERARĂ

Anul VI • Nr. 48 • iunie 2015

♦ Ascultând inima poeziei, ne inserăm în interminabilele clipe ale deșertului zilei de ieri: „A-veam puținel puținel./ Gândul călătorea prin ținutul prăfos/ dinspre Peshawar,/ printre minele ascunse rătăcite flămânde/ prin speranța adunată într-un vârful de bocanc./ Praf praf praf de moarte și el, gândul,/ abia ațintit spre viitorul incert./ Viitorul incert! Nu există decât/ viitorul incert, nu exista decât această răsturnare-n nimic/ praful ridicat în văzduh/ după camioanele grele zăngănitul lor... puncte puncte pe scrisorile tale. (**Prin ținutul prăfos dinspre Peshawar – Cleopatra Lorințiu**)

♦ Delicată și străfulgerată de ploi de vară, poezia **Ioanei Burghel** reinventează albastrul copilăriei: „am ochii unui poem nescris/ prin inima mea trece soarele desculț/ la marginea luminii a sădit/ o grădină/ cât dor de cireșe amare!/ când lumea își cerne seninul din nisip/ în ochii mei adumbriți se adună păsări/ liniștea e ca o zi pe care mi-o amin-

tesc/ până la amănunt” (**Dor de cireșe amare**)

◆ Într-o „epistolă” către cel de curând plecat, Luca Pițu, ca un ecou al umbrelor printre care se află și „Bătrânu” (Petru Ursache), doamna **Magda Ursache** survolează cenușiul „iașiote”, invocând un alt destin crucificat de vehemența mioritică, cel al Profesorului **Mihai Drăgan**: „A murit la 1 noiembrie, 1993, după ce s-a înverșunat trei ani să lupte pentru dreptatea lui. Numai că i-au vărsat potop de insanități peste cap. Grupul de presiune, format din restanțieri (dirijat de vechea colegă de catedră, pe post de igienist social) scrisese foarte tehnic pe pancarte: „Drăgan – dictator!”. „Mihai Drăgan – Ceaușescu!”, agitându-le în fața Almei Mater. Un fost utecist amenința cu greva foamei la statuia lui Xenopol, dacă nu era „expulzat” din facultate răul. A obținut un post de asistent. Un individ fără cărți, poreclit Nicadoru, decretase: «Studenții au spus deja nu cărților semnate de Drăgan». Altul, supranumit Locotenentul, intonase altă arie a calomniei: că respectul exagerat pentru valori românești ține de ceaușism. Or, efortul de editor al colecției Eminesciana demonstrase cât de... ceaușist era Drăgan. La colocviul Eminescu din ultimul an al vieții n-a fost invitat să participe, deși chiar el se zbatuse să-l înființeze. Fusesse pusă în circulație o imagine falsă, deja în chenar negru. Dar când s-au respectat la „Cuza” erudiția, efortul, tenacitatea, egal truda pe carte?

Nu s-a lipsit „faculta” noastră de Lovinescu, de Călinescu, de Șerban Cioculescu, de Gh. Ivănescu, de Petru Caraman, de Dan Simonescu...? Dar ce i s-a întâmplat lui Mihai Drăgan este – cred – cea mai **groaznică** (vorbă de cronicar) faptă comisă de o Universitate contra unui profesor al ei. Au chemat-o pe „Doamna de Eminescu” de la Cluj, Ioana Em. Petrescu, să-l înlocuiască pe „Domnul de Eminescu” de la Iași. Doamna a refuzat cu eleganță.

Da, Luca, mereumereumereu universitarii au încercat (și de cele mai multe ori au reușit) reducerea la neant a celor pe care îi credeau adversari în carieră: Gavril Istrati l-a eliminat pe eminentul lingvist Gh. Ivănescu, Davidsohn pe Theofil Simenschy, Elvira Sorohan pe I.D. Lăudat. Și așa mai departe. Asta era una dintre expresiile pe care le întrebuița Petru la finele unei argumentări, ca să lase „ușa” deschisă. O să merg cât pot de departe, ca toate astea să nu fie uitate și iertate, așa cum se încearcă. Imperativul meu este anamneza (...)

Experții în tehnica delațiunii și a agitației s-au transformat în lunetiști pentru cel mai bun dascăl al Catedrei, în timp ce politrucii, mai ocrotiți decât stejarii seculari, au fost recuperați, recondi-

ționați, refolosiți. Ca legendarul decan Al. Andriescu. Trebuia să-l fi văzut pe marginea gropii lui Drăgan, erect și satisfăcut. Și câți n-au avut o satisfacție nemaipomenită că ei au pământul sub picioare, iar eminescologul îl are deasupra capului!”

BUCUREȘTIUL LITERAR ȘI ARTISTIC

Anul V • Nr. 6 (47) • iulie 2015

◆ Dramatică, pentru orice scriitor, întrebarea formulată de **Florentin Popescu** în titlul editorialului: „De ce și pentru cine scriem?”.

Concluzia redactorul șef al revistei bucureștene: „Date fiind toate acestea, noi, ca autori, ne putem întreba de ce și pentru cine mai scriem. Și aici răspunsurile, cum lesne se înțelege, pot diferi de la un autor la altul. Unul poate zice că scrie doar pentru el, familie și prieteni. Un al doilea că o face pentru că are ceva de spus și altora (Cui? Posterității?), un altul pentru că «viața lui e un roman». Și așa mai departe. Să tragem de aici concluzia că literatura e pe ducă și că nu mai are niciun viitor? Ar fi păcat...

Eu sunt optimist și (încă!) mai sper că poezia, proza, teatrul vor deveni (sau redeveni) mai devreme sau mai târziu o «hrană spirituală» cum era cândva, așa cum se exprima nu demult cineva.”

◆ **Victor Crăciun** (intervievat de Florentin Popescu) „derulează”, în fața cititorilor, secvențele unui refugiu dincolo de hotarele capricioase ale memoriei: „Am trăit și mi-o amintesc perfect, clipa când coloana de căruțe în care se afla și a noastră a fost ajunsă din urmă de șirul de mașini sovietice, pe capota celei dintâi dintre ele aflându-se chipul zâmbitor al lui Stalin, cu figura căruia cred că era prima dată când făceam cunoștință. Șirul camioanelor încărcate de ostași, unele trăgând tunuri, s-a oprit la un moment dat și pentru că fratele meu, mititel, plângea, unul dintre soldați, mai bătrân, i-a întins mamei gamela cu apă, Boris, neștiind să bea din ea, revărsând-o peste cămășuță. Stalin zâmbea, fratele meu plângea, iar eu nu înțelegeam decât că fugeam din locurile dragi ale copilăriei din cauza armatei îmbelșugate cu puști. În urmă rămânea șleahul plin de căruțe care înălțau spre cerul senin nori gri de praf...”

◆ **Titus Vîjeu** reamintește una din marile surprize literare ale anului 1953 – atribuirea, de către

Academia Regală Suedeză a **Premiului Nobel pentru literatură** lui... **Winston Churchill**: „În 1951, liderul conservator avea să fie rechemat să formeze guvernul britanic, astfel încât, până în 1955 Sir Winston Churchill se va afla din nou în fruntea echipei ministeriale. Mandatul său va fi «luminat» de atribuirea Premiului Nobel pentru literatură aceluia care se ilustrase «întru apărarea înaltelor valori umane.» Am putea spune că după triumful asupra Germaniei naziste din mai 1945, decizia Comitetului Nobel din toamna lui 1953 reprezenta a doua victorie planetară a acestui personaj adulat și contestat în egală măsură de către contemporani. Adversar declarat al comunismului, Churchill și-a dedicat o bună parte din viață amintitei cauze umane, evocată la Stockholm. (...) Memorialist infatigabil (*My Early Life - Viața mea de început -1930, Thoughts and Adventures - Gânduri și aventuri -1932*), Winston Churchill a contribuit la promovarea imaginii publice a propriei familii prin biografiile consacrate tatălui (*Lord Randolph Churchill -1906*) și stră-străbunicului său John Churchill (*Marlborough: His Life and Times - 4 volume apărute între 1933-1938*). Cele mai interesante contribuții vizează însă desfășurarea istoriei în cel deal XX-lea veac. Fie că e vorba de uriașele sinteze consacrate celor două războaie mondiale fie de discursurile sale rostite în timpul războiului în locuri publice ori la BBC: *Step by Step (Pas cu pas -1939*, titlu de actualitate în România contemporană - n.n.), *The Unrelenting Struggle (Luptă fără cruțare -1942)*, *The End of the Beginning (Sfârșitul începutului -1943)*, *The Dawn of Liberation (Zorii libertății -1945)*, *Victory (Victorie -1946)*.”

CAFENEAUA LITERARĂ

Anul XII • Nr. 7 (150) • iulie 2015

♦ În – de acum – nelipsitul și așteptatul eseu semnat de **Alex Ștefănescu**, cunoscutul critic îl „recitește” pe Sadoveanu: „Lui Mihail Sadoveanu i-au lipsit, în general, acele circumstanțe care îl ajută pe un scriitor să cucerească publicul. N-a trăit puțin, ca să îl considerăm un personaj tragic și să-i citim opera cu pietate. N-a scris o singură carte, ca să o considerăm un fel de Biblie. N-a fost sărac, ca să ne solidarizăm cu el și să-i privim aprioric cărțile cu bunăvoință. N-a fost nedreptățit în timpul vieții de critica literară, ca să ne simțim obligați să-i facem dreptate post-mortem. N-a fost în avangarda litera-

turii române, ca să îl susținem ca pe un reformator. Dimpotrivă, dacă îl citim cu plăcere, riscăm să fim considerați demodați. Și totuși, farmecul scrisului său răzbate prin aceste împrejurări nefavorabile și ajunge mereu la noi, așa cum iese soarele maiestuos din nori, ca happy-end al oricărei furtuni. Talentul și numai talentul asigură gloria postumă a marelui scriitor.”

♦ **Mircea Handoca (Mircea Eliade – Autografe III)** îl prezintă pe marele istoric al religiilor în oglinzile de suflet epistolare, sau în cele înscrise pe prima pagină a cărților dăruite unor contemporani pe care i-a cunoscut și apreciat: Vintilă Horia, Cezar Baltag, Antonie Plămădeală – Mitropolitul Ardealului, Mac Ricketts (istoric american al religiilor, care a învățat românește și a venit în România pentru a aprofunda opera mentorului său spiritual), Dumitru Micu... Iată câteva citate din fragmentul dedicat releției lui Eliade cu **Cezar Baltag** (poetul fiind cel care a tradus în românește cele trei volume ale monumentalei cărți a lui Eliade, **Istoria credințelor și ideilor religioase**): „În primăvara anului 1973, Cezar Baltag, împreună cu soția sa, poeta Ioana Bantaș, a avut fericirea să-l cunoască direct pe savant. Impresiile acestei întâlniri de neuitat mi le-a împărtășit cu ani în urmă într-un interviu pe care l-am inclus în volumul **Convorbiri cu și despre Mircea Eliade**. La această întrevvedere autorul i-a înmănat invitatului său volumul **Rites and Symbol of Initiation**, cu dedicația: «**Lui Cezar Baltag, această introducere în primul mister, omagiul autorului/ Mircea Eliade, Chicago, 23 aprilie 1973**».

Relatându-mi întrevvedere, Cezar mi-a vorbit despre interferența dintre opera poetului și lumea miturilor: «O mare bucurie am avut când Mircea Eliade a început să vorbească despre cărțile noastre. Le citise și nu oricum. Ioanei Bantaș i-a elogiat un poem despre părul bunicii, iar mie mi-a vorbit despre un mit al tribului Tanetehare, mit comentat de Levi Strauss, în **Le cru et le cuit**. (...) Comentând acest foarte frumos mit (tableta mea fusese scrisă cu vreo 3-4 ani înainte de întâlnirea mea cu Domnul Eliade), observam că analizele lui Levi Strauss (care vedea aici un codaj vizual, o «dublă opoziție dintre vizibil și invizibil», sunt departe de a epuiza semnificația bogată a mitului. Mă interesează - arătam eu - sensul artistic intern, al acestui mit primitiv conținut în lanțul aproape cauzal al paradoxurilor povestirii, pentru că, o dată acceptată prima premiză paradoxală (o femeie iubește un șarpe) toate observațiile care urmează devin firești, logice chiar”.

Să amintim – strict legat de conținutul autografului – că în acea seară de Sfântul Gheorghe,

cei doi au vorbit despre ritualurile legate de ziua de 23 Aprilie, precum și despre alte mituri și rituri atât de familiare lor. Autograful e scris pe prima pagină din volumul **Mythes, rêves et mystères**: «Dlui și Dnei Cezar Baltag, amintirea unei seri de Sfântul Gheorghe, petrecută împreună la Chicago, Mircea Eliade, 23 aprilie 1973.»

♦ Un poem din grupajul semnat de **Liliana Rus**: „Nicăieri mai mult ca afară,/ în mijlocul apelor ce mișcă mulțimile,/ în goana infernală a mașinilor,/ nu mă pot ascunde mai bine./ Nicăieri ca în rafalele de vânt,/ nu-mi pot ascunde frica/ și bățile de grindină din tâmpile./ Această pace durează atâta vreme/ cât vânturi și ploii răsucesc cocoșii de tablă./ Vasul se umple repede./ Un plaur în apele friei mi-e fuga,/ o memorie bună vâlmurind în locuri ferite de soare./ Și astfel, redesenată cu vinovăție,/ împerecheată cu boli ce nu se mai vindecă,/ în clepsidră de lut frica poate ncolți./ Sămânța ei îmi poruncește să urlu,/ și eu, defensivă și domesticită,/ nu pot opri rostogolirea acestui coșmar.” (**Coșmar**)

♦ În rubrica „Arte poetice”, **Virgil Diaconu** îl contrazice, elegant și documentat, pe Călinescu, cel din „**Curs de poezie** (...) cuprins în volumul **Principii de estetică** - Fundația pentru literatură și artă „Regele Carol II”, București). Și cred că are dreptate, dar – dintr-un impuls al îndrăgostitului de paradox – îmi place la nebunie această desființare a esteticii de către marele critic: „Estetica este o știință care nu există (...). Estetica, ca studiu obiectiv al capodoperei nu va exista niciodată. Toate străduințele esteticienilor sunt inutile speculațiuni în jurul goalei noțiuni de artă și orice estetică nu cuprinde mai mult decât întrebarea dacă putem sau nu găsi criteriul frumosului urmată de răspunsul negativ sau de prezumțiuni insuficiente.”

OGLINDA LITERARĂ

Anul XIV • Nr. 163 • iulie 2015

♦ Doamna **Ștefania Oproescu** propune – în editorial – o incursiune în „Babilon”, fascinantă și, în același timp, neliniștitoare: „Dacă ar fi să privim globalizarea metaforic, ne-am putea imagina un car tras cu forță de tehnologie, în timp ce căruțașul a rămas la o bere leșioasă pe terasa cantinei

sociale, iar bagajul cultural se rostogolește din mers ca pepenii, împruinându-se, după ce s-a slăbit fundătura căruței. Dincolo de glumă, rămâne de văzut în ce măsură un limbaj universal, propus de mulți gânditori de-a lungul istoriei, va mai fi de folos viitorului în context globalizant, sau tehnologia va folosi alte mijloace avansate de comunicare. (...)

Primele documente cunoscute privitoare la folosirea unui limbaj artificial, s-au păstrat din secolul XII prin **Lingua ignota**, autoarea fiind starea mănăstirii Rupertsberg, construită la vărsarea râului Nahe în Rin. S-a dovedit cu timpul că ar fi fost vorba mai mult de un limbaj cifrat.

În sec. XII, călugărul iezuit **Athanase Kircher**, în jurul căruia s-a creat o adevărată legendă, este tentat de subiect scriind **Polygraphia Nova**, după ce a încercat descifrarea hieroglifelor. (...) În fascinantul său testament, Bernard Shaw, și-a lăsat întreaga avere pentru finalizarea proiectului. Gândind că acest lucru nu va fi realizabil, a lăsat alte trei variante de folosire a banilor, tot în domeniul culturii.

Medicul polonez **Ludovic Lazăr Zamenhof** face primul pas concret, lansând în 1887 limba **Esperanto**, a cărei dicționar în limba română apare rapid, în 1889. **Carmen Sylva** susține ideea și cedează cu titlu gratuit dreptul de traducere în această limbă a operei sale.

Puțin mai târziu, în 1968, după succesul de public obținut cu romanul **Colecționarul**, **John Fowles** publică, în pofida recomandărilor apropiatilor săi, volumul de note **Aristos**. Printre alte teme existențiale tratează și subiectul educației, susținând necesitatea introducerii unui limbaj universal. Notele au fost scrise în preajma anului 1950, când globalizarea nu era iminentă. Autorul considera deja limba Esperanto ca fiind eșuată. Faptul că ne aflăm în anul 2015 și, limba propusă ca universală nu a fost îmbunătățită, nici nu a produs vreun entuziasm de masă, cu toate strădaniile, poate spune multe. (...)

Cum să nu te ducă gândul la mult mediatizat caz **William James Sidis** (1898-1944), considerat cel mai deștept om din istorie, având un I.Q. de 250-300. Să nu uităm, însă, că testul respectiv a fost introdus de Alfred Binet abia în 1909. Copilul Sidis vorbea la opt ani tot atâtea limbi și la aceeași vârstă a scris **limba universală Vendergood**, bazată în mare parte pe latină și greacă. Acceptat la Universitatea Harvard la numai 11 ani, a absolvit-o la 16, prezicându-i-se un viitor strălucit ca om de știință. Contrar previziunilor, s-a retras din viața publică, a fost preocupat printre altele de cosmologie, de istoria nativilor americani, și a murit șomer la

doar 46 de ani. Parcă vezi „omul din Tecuci” al lui Mihai Ursachi...”

♦ Proza SF semnată de **Victor Martin (Marele premiu)** are, pe lângă vâlul de mister al genului, și profunzimea celebrului tablou al lui Gauguin (**De unde venim? Cine suntem? Încotro ne îndreptăm?**): „- Știi, spuse deodată, în limba engleză, mai demult, în liceu, am scris câteva povestiri science fiction. Am fost publicată în revista școlii; profesoara de limbă și literatură ucrainiană m-a încurajat tot timpul, dar colegii au început să fie invidioși. O lungă perioadă de timp, n-am mai scris nimic, dar am citit mult, intens, noaptea și pen ascuns. Știi, la noi, science fiction-ul nu se prea citește. Se publică mult, se vinde, dar nu se cumpără și nu se citește. Nereușind să intru la vreo facultate, am început să frecventez mai multe cenecluri, dar am fost primită cu ostilitate./ - Asta v-a ambiționat, spuse președintele juriului./ - Nu m-a ambiționat deloc. Am renunțat la scris și, mai ales, la pretenția de a publica. Lucrez într-o fabrică de pantofi. Trebuie să fie vreo confuzie. Sunt mare fană a genului, dar nu sunt Maia Indatova care credeți voi. Sunt alta, din altă dimensiune, din vreo lume paralelă. Se întâmplă multe lucruri stranii în țara noastră. Aici cad cei mai mulți meteoriți, aici avem cei mai mulți telekineziști din lume, automobilele o iau singure la deal și, în zona de est a capitalei, consumă mai puțin de trei litri de benzină la suta de kilometri. O fi din cauza radioactivității./ - Nu e nici o radioactivitate, spuse președintele. Vă recunosc chipul. Cel mai mult mi-a plăcut romanul „24 de ore plus”. Nici romanul „Sarea iodată” nu e rău./ - Mă luați peste picior. Am scris aceste romane, dar nu le-am publicat niciodată./ - Nu vă iau deloc peste picior. Faptele sunt fapte. Vorbiți limba engleză aproape la fel de bine ca mine, care sunt englez. Aveți accentul celor care trăiesc în orașelele din vestul Londrei./ - Până acum, n-am scos o vorbă în limba engleză. Acum, m-am trezit deodată că știu limba asta. Cred că sunt în stare să vorbesc și franceza, dar nu înțeleg de ce, spuse în limba franceză. ...”

♦ **Daniel Roxin** propune, la rubrica „Dezvăluiri” un subiec incitant, legat de studiul interdisciplinar realizat la Sarmizegetusa, în 1993, pentru Guvernul României: „În 1995, cercetătorii au terminat studiul, cu hărți cu tot, și l-au predat, în două exemplare, beneficiarilor: Ministerul Lucrărilor Publice și Ministerul Culturii. Urma să se inițieze o amplă campanie de săpături arheologice și să se realizeze un centru turistic excepțional. Numai că studiile au dispărut, iar în anul 2005 a izbucnit un scandal politic în jurul a 15 brățări dacice din aur sustrate din situl arheologic Sarmizegetusa.”

Iată ce spune actorul Mircea Diconu, fost ministru al culturii: „Știu de acel studiu. Tocmai de la el am pornit. Dar, cum am deschis gura, m-au dat afară imediat. Sarmizegetusa Regia a rămas rana mea...” (...) **Acuzația fostului ministru al culturii în legătură cu acest caz este deosebit de gravă:** „«cineva» de la conducerea României împiedică aflarea adevărului legat de siturile arheologice de la Orăștie. Oare de ce? (...)”

În dosar au apărut, în mod uluitor, și numele unor grei ai societății românești: Adrian Năstase, ...Ioan Talpeș, ...Dan Iosif, ...Sergiu Nicolaescu și... Marian Iancu. Dan Iosif a fost suspectat că ar fi făcut legătura între lumea interlopă a valorilor antice și unii colecționari bucureșteni. Marian Iancu a figurat în declarații ca fiind unul dintre cumpărătorii unei brățări de 80.000 de euro, pe care a făcut-o cadou unui prieten. Și ceilalți «granzi» au fost nominalizați în dosar ca fiind cumpărători. Toți au fost scoși ulterior de sub acuzații.”

PLUMB

Anul XI • Nr. 100 • iulie 2015

♦ **Romulus Dan – Buznea (O rază de soare într-un nor de plumb)** devine purtătorul de cuvinte frumoase în momentul „centenar” al revistei spiritualității bacoviene: „Și cred că sunt în asentiimentul tuturor atunci când afirm că prin intermediul revistei **PLUMB** - Bacovia, mentorul ei din ceruri, ne-a apropiat și ne-a unit mai mult ca oricând, ne-a făcut să-i înțelegem mai bine poezia și să-i deslușim tainele, să-l percepem ca o chintesență a «condiției umane» în stările unor crize parcă fără de sfârșit, adică un Bacovia extrem de actual, extrem de prezent printre noi. (...) ...parcurs cu emoție câteva dintre primele numere ale revistei, reunite nostalgic, într-un gest de aducere aminte. Și de mulțumire. Adresată vouă, celor care faceți posibilă existența și continuitatea acestui demers publicistic, ce poartă nume de poezie, ca fundament spiritual al revistei, plin de profunzime...”

♦ **Florin Daniel Dincă** propune o „relectură” a cărții lui **Dorin Tudoran Eu, fiul lor. Dosar de securitate**, apărute în 2010 la Editura Polirom. Iată un fragment semnificativ: „«Obiectiv» al DSS-ului, Dorin Tudoran, alias «Tudorache» – insul denigrat sistematic, respins de la publicarea propriei

poezii și a dreptului firesc la replica absolut necesară, cel amenințat cu pierderea libertății sau cu moartea, cel împins la greva foamei – ni se adresează, în toiul lecturii cărții **Eu, fiul lor. Dosar de securitate**, din miile de pagini ale Securității, cu toată cutezanța omului deplin al refuzului de-a trăi în genunchi, cu speranța rănită a celui ce se așteptase la o mai consistentă solidaritate de breaslă, cu deznădejdea celui ce se convingea că inacțiunea și obediența, poltroneria și complicitatea se transformau în matrită normalității din România. Față în față cu sine, exdisidentul, cu trecutul predecembrist, produs de mașină infernală ceaușistă – să citim: «În coșmarurile mele, eu însumi rămân pentru mine însumi acel altcineva. Și nu sunt sigur când sau dacă voi scăpa vreodată de această stranie ființă ce mi-a luat locul sau stă cu mine pe același scaun, bea cu mine din același pahar și citește, deodată cu mine, aceleași carte, uitându-se peste umărul meu sau lăsându-mă să privesc peste umărul său.» – Dorin Tudoran, *Eu, fiul lor. Dosar de securitate*, 2010, p. 10.” Concluzia ar putea fi (și) aceasta: „Dorin Tudoran – care este «unul dintre foarte puținii scriitori români care au ieșit demni și dârji din ultima dictatură comunistă», care nu a putut «să fie atunci doar un om de hartie» (Mircea Martin) știind că «revanșa n-are nicio noimă», că «a uita chiar totul este o vinovăție» – ne invită la moderație și la recuperarea celor ce, trăind în toiul dictaturii în floare, și-au creat șansele recuperării: «De partea cealaltă, nu cred că e drept să punem întreaga viață și operă a unor oameni (de la Eliade la Vlad Georgescu și Doinaș) sub semnul intunecat al unor opțiuni, decizii, nefaste cu siguranță, dar de moment.» (Dorin Tudoran, *Absurdistan*)”

VATRA VECHE

Anul VII • Nr. 6 (78) • iulie 2015

♦ Despre soarta poezilor (a poeziei) **Ana Blandiana** depune... „mărturie” în interviul acordat lui Nicolae Băciut: „Toți «poezii tineri» cred că cei din generația de dinaintea generației lor au fost mai proști decât ei. De deosebit, se deosebesc prin faptul că aparțin câte unui curent artistic diferit, din care – întotdeauna – rămâne în cele din urmă doar ceea ce este autentic și comun tuturor. Aș vrea, să amintesc, că prima mea rubrică (la revista *Amfiteatru*) era despre poezii morți tineri, ceea ce a fost pentru mine prima forare în neant (...) Cei adevărați nu au vârstă. Ceilalți nu contează, indiferent dacă sunt tineri sau bătrâni.”

♦ **Constantin Bihara (Demiurgul Eminescu)** are curajul să treacă dincolo de zăngănitul „armelor” dintre apărătorii și denigratorii lui Eminescu, având luciditatea unui pact cu eternitatea, care și ea este schimbătoare: „Intrând în zona Eminescu, intrăm într-o zonă periculoasă, pentru că suntem cuprinși de vraja lui care este foarte greu să fie destrămată. Repet, nici Eminescu nu are dreptul să ne anuleze. El e emblema acestui popor, dar nu e poporul însuși care își păstrează potențialitatea unei noi virtuale embleme. Nu se poate să nu fie așa. Eminescu nu e repetabil, dar o altă virtuală emblemă e oricând posibilă pentru a reprezenta poporul pe o nouă treaptă de evoluție, corespunzătoare unor noi condiții, unor noi realități, pentru că poporul nu e dat odată pentru totdeauna așa. El nu mai este, oricât s-ar zice, același cu acela din secolul al nouăsprezecelea. Nu putem spune mai pe scurt altceva despre Eminescu decât că este demiurgul universului spiritual român. Morții nicio concesie!”

♦ Cuvânt dulce-amar despre... cuvânt: „Glorie ție, cuvânt nemernic/ tăvălit în tranșeele veacului/ înșelat și trădat/ de toate gramaticile/ și de-a bogatului/ și de-a săracului/ decorat după dezastre, ucis/ și înviat de gura arsă a poezilor/ haină de gală a fricilor mele/ frunză amară a dimineților/ cheie a lumii, când te găsești/ îmi găsești moartea prin poezie/ glorie ție, cuvânt nemernic/ glorie ție.” (Cuvânt – Nicolae Dan Frunteletă)

ARGES

Anul XV (L) • Nr. 6 (396) • iulie 2015

♦ „Viața trece și nimic nu se spune/ mereu aceste gesturi de ciung/ aceste cuvinte afazice/ aceste mișcări înțepenite/ mugurul poemului/ ars sub zăpadă/ În fiecare zi visăm mai mult/ să deschidem toate ușile/ și singurul răspuns/ rămâne indiferența stelelor/ și tăcerea casei” – aceste versuri (traducere și prezentare **Ioan Lascu**) îi aparțin poetului și criticului literar belgian **Jean-Luc Wauthier** „fost re-

dactor-șef al celei mi longevive reviste europene de poezie, **Le Journal des poètes**, până la neașteptata lui dispariție din martie 2015. (...) Jean-Luc Wauthier a fost un prieten entuziast și plin de solitudine al poezilor români, el vizitându-ne țara în mai multe rânduri, prezent fiind la Cluj-Napoca (unde a obținut Marele Premiu Internațional de Poezie «Lucian Blaga», 1998), Craiova și Neptun (la Festivalul «Zile și nopți depoezie»).

♦ **Mihai Barbu**, pornind de la activitatea și experiența unui medic american de origine română (**Dana Bota**, doctor în medicină, profesor și medic la University of California din Irvine), ne pune - ca pe niște pacienți răsfățați ce suntem - în fața realității medicale românești, dominată de polipragmazie și miracole de plastic, ce fac bine doar... sam-sarilor de medicamente.

„În America pornim, întotdeauna, cu medicamentul cel mai ieftin și prescriem doza cea mai mică. Pe parcurs vedem cum evoluează boala, mărim doza sau schimbăm medicamentul», mi-a explicat nepoata mea. Ajuns acasă, m-am prezentat la unul din puținii cardiologi din Vale care m-a consultat și mi-a prescris o listă lungă de medicamente, bazată pe o «schemă de tratament» personală, ce se ridică, după compensare, la vreo 50 de lei noi. Dl. doctor mi-a indicat și farmacia de la care să le iau și să-i zic, neaparat, farmacistei că sunt trimisul lui special. La Câmpeni, medicul american m-a tratat cu doar câțiva lei. Anul acesta am ajuns în California și am continuat discuția de acasă. I-am arătat analizele și m-a întrebat direct: «Aspirină ți-a prescris?» «Nu, că era prea ieftină...», i-am răspuns. «Păcat. E foarte bună în prevenirea accidentelor cerebrale». Dr. Bota știe ce spune. Ea lucrează, într-un domeniude vârf, într-un spital unde se tratează tumorile cerebrale.»

Și mai e ceva: „...în America nu numai bogații au parte de îngrijiri medicale. Etica medicală americană pretinde ca orice cetățean, imigrant sau nativ, alb, galben sau negru, american sau de orice altă naționalitate este tratat similar în cazurile de urgență. Când te afli între viață și moarte în America, poți spune că te afli pe mâini bune. Așa a ajuns, la Irvine, o femeie din Mexic care tocmai trecuse granița pentru a fi îngrijită în sistemul medical american. Avea o tumoră la creier, a fost operată și nu mai avea mult de trăit. I s-a indicat un tratament și era de preferat să-l facă în State. Au venit însă rudele, au jelit-o și au vrut s-o ducă, neaparat, acasă ca să-și poată lua un ultim răma bun de la toată lumea din sat. «Dacă o duceți acasă și i se face rău, cum o veți mai putea aduce înapoi? Sunteți imigranți ilegali și nu o să mai puteți intra în State» și-a expri-

mat îngrijorarea dr. Bota. «No problem, dr. Bota, nu vă faci griji pentru noi. De aceea am săpat tunele pe sub frontieră ca să le folosim în caz de urgență!», au asigurat-o rudele Carmencitei.»

REGULAMENTUL CONCURSULUI NAȚIONAL DE CREAȚIE LITERARĂ „V. VOICULESCU” ediția a XXVI-a - 2015

Centrul Județean de Cultură și Artă Buzău și Direcția Județeană pentru Cultură organizează, cu sprijinul Uniunii Scriitorilor din România, în colaborare cu Biblioteca Județeană „Vasile Voiculescu” și Primăria Comunei Pârscov, cea de-a XXVI-a ediție a Concursului Național de creație literară „Vasile Voiculescu”, pentru volume publicate în perioada 1 septembrie 2014 – 1 septembrie 2015.

CONDIȚII DE PARTICIPARE

La concurs se pot înscrie autori, din țară sau din străinătate, indiferent de vârstă, care îndeplinesc cerințele prezentului regulament. Lucrările, publicate în limba română - trei la număr - indiferent de secțiune, vor fi trimise prin poștă, cu mențiunea Pentru Concursul de Creație Literară „Vasile Voiculescu”, pe adresa: **Centrul Județean de Cultură și Artă Buzău, B-dul Nicolae Bălcescu, nr. 50, cod 120360**, până la data de 10.09.2015 (data poștei). În colet, într-un plic, va fi introdusă o notă cu: datele autobiografice ale creatorului, palmarele literar, domiciliul și telefonul (adresa de e-mail) la care poate fi contactat. Fiecare persoană poate participa la concurs cu o singură creație literară, indiferent de secțiune. Volumele primite la concurs nu se returnează autorilor, după jurizare acestea fiind repartizate bibliotecilor publice din județul Buzău.

PREMIILE CONCURSULUI

Marele Premiu – 1500 lei, acordat de Centrul Județean de Cultură și Artă Buzău. Trei premii naționale „Vasile Voiculescu”, în valoare de câte 1000 lei fiecare, acordate de: Primăria Municipiului Buzău (**Secțiunea poezie**), Biblioteca Județeană Buzău (**Secțiunea proză**), Publicistul Cristinel Popa (**Secțiunea Publicistică**)

Informații suplimentare se pot obține la următoarele telefoane: **0238710383** (Centrul Județean de Cultură și Artă Buzău); **0238723050** (Direcția pentru Cultură Buzău); **0238721509** (Biblioteca Județeană Buzău).

Persoană de contact – **Ionel Stănuță** – telefon **0728913853**

Aceste poeme sunt traduse în cadrul **Proiectului Internațional** coordonat de prof. dr. **Lidia Vianu**, Director al Masteratului pentru Traducerea Textului Literar Contemporan - Universitatea București.

Traducere și prezentare:

Ioana Sabău

Alwyn Marriage

Alwyn Marriage este o autoare britanică ce se bucură de o mare notorietate, fiind publicată în numeroase reviste și antologii. Pe lângă volumele de poezie

Beautiful Man, Touching Earth și **festo**, opera ei cuprinde și volume nonficționale. Activitatea ei se desfășoară de asemenea în domeniul editorial, remarcându-se în acest sens mult-lăudata antologie Collins, **New Christian Poetry**, ce îi aparține. În trecut a avut funcția de conferențiar universitar în filosofie, cea de editor de revistă, a fost directoarea a două ONG-uri internaționale literare și a fost, de asemenea, consultantă în problemele de mediu. În prezent este redactor-șef la **Oversteps Books** și are statutul de cercetător în limba engleză la Universitatea din Surrey. Alwyn Marriage ține, de asemenea, ateliere de poezie atât în Marea Britanie, cât și peste hotare.

Piele

Lumina pătrunde prin
pachetul într-un ambalaj extrem de subțire
ce îmi apasă genunchiul.

Ferm, îndesat, catifelat, având
parfumul unei smochine coapte gata
de-a fi mâncată:
îmi îngrop nasul pentru a-ți inspira dulceața.

Sprijinit de pieptul meu
și visând de-a lungul anilor
degetele tale mici și puternice le mângâie
pe ale mele

aflând și apoi trăgând de
cutele de carne moale ale mâinilor mele
ce mă surprind, mă fac una
cu generațiile de femei neîncrezătoare

care-au învățat din înțelepciunea nepoților
ce se aflau pe drumul către bătrânețe.

Viță de vie

crânguri de măslini și podgorii se-ntind
cât cuprinde zarea, pământul e un praf sterp
secătuț de-al cerului foc neiertător.

un semn de-ntrebare noduros și răsucit
se ițește din scoarța crăpată de soare
bolborosind sarcastic cuvinte ce iau în răs

închipurile noastre bahice de belșug
cu șoapte ale frunzelor prăfuite ce foșnesc
întrebându-se dacă oasele acestea uscate
pot supraviețui.

Mugurii-nceleștați nu se vor desface
în lipsa ploii, însă dacă cerurile
se vor îndupleca, atunci roadele nu vor întârzia

noi recolte vor încolți, reînviind vița de vie
cea care, precum acel straniu invitat la festinul
unei nunți
ce transformă apa-n vin.

Scenă la schi

Ținându-mi teama-n frâu, cu mușchii-n cordați,
încetinesc
pe pista șerpuitoare în încercarea de-a evita
imaginea adâncimilor prăpăstioase de jos.

Trebuie să-mi găsesc
puterea și curajul deopotrivă, pentru-a putea schia.

Ajungând jos la telecabină, văd în fața mea o fată
stând la coadă. Arată nesănătos, e supraponderală
și e necuviincios de copilăroasă, sub ochii mei
e-n permanență ajutată
de mama ei să se țină de bară. Tot ea îi îndreaptă
și schiurile.

Târâtă-napoi în sus către înălțimea amețitoare
o pot vedea
pe fată stând aproape în spatele mamei,
eliberându-și mâna,
apoi urmând-o neînfricată pe calea din fața mea.
Ochii mi se deschid dintr-o dată, și-ntr-un final
îmi dau seama:

Pentru-a schia cu repeziciune în urma mamei ei
în care se încrede
e nevoie de un mare curaj, căci acea copilă nu vede.

Prof. Dr. *Constantin Miu*

ORTODOXIE ȘI ROMÂNISM

în concepția lui *Nichifor Crainic* și *Dumitru Stăniloae*

Ideile pe care *Constantin Rădulescu-Motru* le susține cu fervoare în cartea sa **Românismul** (1936) au prilejuit o serie de polemici la vremea respectivă din partea câtorva personalități ale vieții noastre culturale, printre care *Nichifor Crainic* și *Dumitru Stăniloae*. Argumentele cu care cei doi oameni de cultură combat așa-zisul românism propovăduit în cartea lui Constantin Rădulescu-Motru sunt valabile și astăzi, în condițiile conturării curențului europeanizării și mondializării.

Dar ce înțelege Constantin Rădulescu-Motru prin românism? Acesta este „o nouă spiritualitate pe înțelesul exclusiv al celor tineri.”

1. *Părintele Stăniloae* este mai precis în explicarea termenului propus de autorul *Românismului*: „...două lucruri vede dl. Rădulescu-Motru specifice în românism: amestecul de individualism și co-lectivism, și autohtonismul statului.”

2. *Nichifor Crainic* opinează pe bună dreptate că românismul nu poate fi o manifestare epocală - cum crede C. Rădulescu-Motru -, ci „în-suși modul permanent și specific de a crea istorie al neamului românesc.”

3. Asupra unei singure chestiuni *Nichifor Crainic* se declară a fi unanim cu C. Rădulescu-Motru: e vorba de esența românismului, aceasta fiind etnicul. Idealul mișcării naționale din epoca celor doi oameni de cultură urmărea „integrarea etnicului într-o vocație istorică.”

4. Acest deziderat (de care a fost animat și *Corneliu Zelea Codreanu*) - explică *Nichifor Crainic* - înseamnă dominația etnicului în cultură, în viața de stat și în viața socială; idealul generației tinere este etnocrația.

5. Dar ce înțelege directorul revistei **Gândirea** prin etnocrație? Răspunsul e limpede: *reducerea influenței străinilor*. Ideea aceasta *Crainic* o va dezvolta în studiul **Spiritul autohton**. Tinerii din zilele noastre sunt ei animați de etnocrație? Nici vorbă! Ei sunt pro-occidentali, dar această manie e prost înțeleasă și de cele mai multe ori se reduce la

mimetism, mai cu seamă în ceea ce privește moda și muzica.

Specificul autohtonismului românesc, *Părintele Stăniloae* găsește a fi „simțirea unei legături mistice cu natura animală și vegetală.”

6. În acest punct, concepția părintelui profesor se întâlnește cu cea a lui *Lucian Blaga*, potrivit căruia mitologia getică (cea a strămoșilor noștri) este una de tip vegetal.

7. Spre deosebire de popoarele apusene, care văd în natură „numai materie de exploatare”,

8. poporul nostru „pune umanitate în raporturile sale cu vitele și cu natura.”

9. Ba mai mult, intră în dialog cu aceasta din urmă, iar creațiile populare dezvăluie tectonica sufletului naturii ca oglindă fidelă a sufletului celui cu care se înfrățește. Trăsătura cea mai cuprinzătoare a neamului nostru, pe care acesta o află în sânul naturii este armonia, sinele definindu-se prin armonizarea cu lumea.

Cele două mari iubiri ale românului au fost și rămân natura și credința. Acestea sunt cele două surse ale vieții sale spirituale : „Din pământ (adică din natură – n.n.) – viața trupului, din Dumnezeu – viața sufletului.”

10. Acestea sunt manifestările sub care se prezintă românismul în ortodoxie și de care tinerii (dar nu numai ei) ar trebui din când în când să-și amintească.

NOTE:

1. Apud *N. Crainic*, *Mistificarea românismului*, în **Ortodoxie și etnocrație**, Editura Albatros, 1997, p. 98.

2. Apud *Dumitru Stăniloae*, **Ortodoxie și românism**, Asociația românilor din Bucovina de Nord, 1992, p. 50.

3. *Nichifor Crainic*, op. cit., p. 104.

4. Idem, p. 106.

5. Ibidem, p. 107.

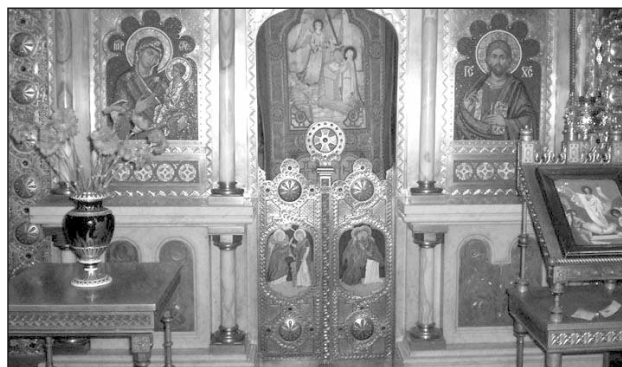
6. *Dumitru Stăniloae*, op. cit., p. 52.

7. Apud *Al. Tănase, Lucian Blaga – filosoful poet, poetul filosof*, Editura Cartea românească, 1977, p. 271.

8. *Dumitru Stăniloae*, op. cit., p. 56.

9. Idem, p. 53.

10. Ibidem, p. 54.

DIN CUPRINS

Pag. 1 *Emil Proșcan* (Gânduri), 2 - 5 Dr. *Mihaela Bacali* (Correspondența Blaga V. Băncilă), 6 - 8 (Poetul lunii - *Laurențiu Belizan*), 9 - 15 *Dan Anghelescu* (Pagini din eseistica exilului românesc), 15. *Al. Jurcan* (Ecran literar), 16 - 18 *Loredana Florentina Dalian* (proză), 18. *Mihaela Aionesei* (poezie) 19. *Lucian Mănăilescu* (Umbrele alterității - însemnări de lectură), 20 - 23 *Octavian Soviany* (Jurnal de leprozerie - cronică literară), 23. *Ion Vasiliu* (Silvia Bitere - Mereu un nou început), 24 - 26 *Florin Ursuleanu* (Târgul dintre țări - însemnări de lectură), 27. *Vitralii lirice* (*Dumitru Băluță, Șerban Georgescu, Codrina Bran*), 28 - 29 Remember *Mariana Ionescu*, 30 - 32 *Mircea Băduț* (Jurnal de scriitor), 32. *Geanina Enache* (lecturi de cenaclu), 33- 35 *Corina Militaru* (proză), 36. *Oana Mâncu* (Prima verba), 39. *Emil Proșcan* (Amintiri ucise frumos), 40. *Virgil Diaconu* (versuri), 41 - 43 *George Stoian* (Ultimul Eminescu), 43. *George Băiculescu* (Răzbunarea), 44 - 48 *Vitralii lirice* (*Adela Naghiu, Ștefan Doru Dăncuș, Sorin Lucaci, Geo Galetaru, Roxana Baltaru, Aida Hancer, Maria Postu, Mihai Nicolae, Bianca Dan, Andrei Velea, Gheorghe Pașa, Alexandru Jurcan, Silvia Bitere, Corina Ciucă, Tincuța Bernevic, Rodian Drăgoi* 49 -50 *Mihaela Perciun* (proză), 51 - 53 *Luminița Petru* (eseu), 53. *Dan Puric* (rost), 54. *Vlad Turbu-*

rea (proză) 55 - 56 *Cristina Gogata* (proză) 57. *Liviu Florin Jianu* (proză), 58 - 63 *Vitralii lirice* (*Raluca Neagu, Ioana Carp, Florina Isache, Mari-lena Apostol, Nicolai Tăicuțu, Valeria Manta Tăicuțu, Mirela Bălan, Ani Bradea, Călin Derzelea, Ottilia Ardeleanu, Viorel Savin, Alexandru Caza-cu, Adrian Alui Gheorghe, Maria Fărâmbă, Paula Cotoi, Cristina Papouis, Alexandru Bora, Maria Stan, Melania Cuc, Raluca Șandor Gorcea, Cos-min Pârghie, Florin Dochia, Sorin Vânătoru, Car-men Măcelaru, George Vulturescu, Ada Aitonean*) 64. *Al. Jurcan* (proză) 64 - 65 *Elena Hanganu* (proză) 66. *Adrian A. Agheorgiesei* (proză umoristică) 67. *Adelina Bălan* (proză) 68 - 69 *Vitralii lirice* (*Ioana Vintilă, Andreea Popovici, Ofelia Prodan, Liviu Ofileanu, Ion Peia*) 70 - 76 Răsfoiri (Revista revistelor literare), 77. *Alvin Marriage* (lirică engleză) 78. *Constantin Miu* (eseu), 80. Regu-lamentul Festivalului Național de literatură „Agatha Grigorescu Bacovia”.

Grafică: *Carol Pop de Satmari* (Bâlci - de Drăgai-că) - 26, *Igor Zenin* (Doamna cu câțelul) - 29, *Vlad Turburea* 54, *Florin Menzopol* - 61 și 68.

Lucian Mănăilescu (1, 6. 18, 19, 24, 32, 39, 53, 60, coperta 4)

Fotografie:

Cristina Irian - 40, *Lucian Mănăilescu* - 1, 6. 18, 19, 24, 32, 39, 53, 60, coperta 4

Redacția revistei FEREASTRA

Director: *Emil Proșcan*; **Redactor-șef:** *Lucian Mănăilescu*

Adresa: Strada *Agatha Grigorescu Bacovia*, nr. 13 A

Telefoane: 0244251144; **Director:** 0722653808; **Redactor-șef:** 0769210763.

E-MAIL: lmanailescu@gmail.com; revista.fereastr@gmail.com

Redactori: *Emil NICULESCU, Florin URSULEANU* (Tehnoredactare) *Mihai LOVIN-CAȘOCA, Maria Cornelia TOMA, Nicoleta TUDORACHE* (Correspondență, difuzare)

TIPAR EXECUTAT DE EDITGRAPH BUZĂU

Buzău, fdt. Filantropiei, nr. 37

Tel.: 0720 144348; 0724 534329; Fax: 0238 727520

E-mail: editgraph@gmail.com; office@editgraph.ro

ISSN 1844 - 2749

Festivalul Național de Literatură „Agatha Grigorescu Bacovia”

REGULAMENT

♦ Asociația Culturală „Agatha Grigorescu Bacovia” și Primăria Orașului Mizil organizează Ediția a IX-a a Festivalului Național de literatură „Agatha Grigorescu Bacovia”.

Festivalul se desfășoară pe două secțiuni: **POEZIE** și **PROZĂ**. Pot participa creatori de literatură din țară și străinătate, indiferent de vârstă și afiliere la U.S.R. sau alte asociații profesionale. Nu pot participa autorii care au obținut unul din primele 3 premii la ultimele 3 edițiile ale festivalului, (cu excepția celor cărora li s-a retras premiul în bani, pentru neprezentarea la festivitățile de premiere).

♦ Lucrările vor fi expediate la adresele de e-mail:

Imanailescu@gmail.com sau **revista.fereastră@gmail.com**.

Materialele pot fi trimise și prin poștă, tot în format electronic (CD) la adresa: **Asociația Culturală Agatha Grigorescu Bacovia, str. Agatha Bacovia, nr. 13 A, Mizil, județul Prahova**, până la **10 septembrie 2015**.

♦ Textele vor fi culese cu Times New Roman, corp 14 (obligatoriu diacritice) - cel mult 10 pagini A4 pentru secțiunea proză (una sau două proze scurte) sau 15 poezii. Pentru ambele secțiuni textele se semnează cu numele real (dacă autorul dorește să fie publicat sub pseudonim va specifica acest lucru). Se anexează un CV, care va cuprinde și adresele de corespondență (poștală, e-mail, nr. de telefon) și o fotografie în JPEG sau TIF, cu latura mare de minimum 20 cm. (pentru a permite reproducerea ei în revistă, în cazul publicării). Vom confirma primirea textelor imediat ce acestea ne parvin. (Lipsa confirmării este echivalentă cu neînscrierea textelor la jurizare)

Textele care nu respectă prevederile acestui regulament vor fi eliminate din concurs.

♦ Juriul, prezidat de poetul **Nicolae Băciut**, redactorul-șef al revistei Vatra Veche, format din 5 scriitori, membri ai U.S.R., va acorda următoarele premii:

Marele Premiu Ahata Grigorescu Bacovia.

La secțiunea POEZIE: *Premiul „George Ranetti” (I); Premiul Spirea V. Anastasiu (II); Premiul revistei Fereastră pentru poezie (III).*

La secțiunea PROZĂ: *Premiul Gheorghe Eminescu (I); Premiul Leonida Condeescu (II); Premiul revistei Fereastră pentru proză (III).* De asemenea vor fi acordate premii speciale și mențiuni ale unor reviste literare, instituții de cultură sau sponsori.

Jurizarea se va face astfel: Fiecare membru al juriului va alege și va nota primele 15 texte, la fiecare secțiune, în ordine valorică, (cel mai valoros text primind 15 puncte, cel de al cincisprezecilea un punct). În final punctele se vor cumula, întocmindu-se clasamentul, în funcție de care se acordă premiile. Pentru premiile revistei FEREASTRA, redacția va acorda o bonificație concurenților care au trimis colaborări valoroase în anul 2015. Premiile acordate de celelalte reviste și sponsori vor fi jurizate de către reprezentanții acestora. Câștigătorii vor fi anunțați din timp pentru a participa la festivitatea de premiere din luna octombrie 2015, urmând să confirme prezența.

În cazul neprezentării la festivitate premiile se redistribuie.

I.S.S.N. 1844 - 2749